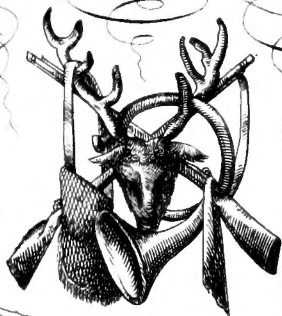

NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT

voor Liefhebbers
DER
JAGT & VISSCHERIJ

onder redactie van
Verster van Wulverhorst

3DE JAARGANG
1855.

ARNHEM bij
J.G. MEIJER.

INHOUD.

—

VOORWOORD.

Indien mijn geachte vriend Dr. H. Schlegel, *bij het nederleggen der redactie van dit Tijdschrift, den tweeden jaargang met een slotwoord meende te moeten besluiten, voel ik mij insgelijks genoopt, aan het hoofd van den derden jaargang, een woord tot de lezers te rigten.*

Toen de uitgever in 1849 *het plan der uitgaaf van het Magazijn voor Jagtliefhebbers opvatte, vervoegde hij zich bij mij, om mijne medewerking te erlangen, en in de daaruit ontstane briefwisseling gaf hij zijn verlangen te kennen, dat ik de redactie zoude aanvaarden. Indien ik destijds mijne neiging alléén gehoor had kunnen geven, was die wensch niet onvervuld gebleven; maar mijne tweeledige ambtsbetrekking van*

houtvester en inspecteur, aan welke laatste een uitgebreide werkkring verbonden was, benam mij den noodigen tijd om zoodanige taak behoorlijk te vervullen. Ik bepaalde mij dus tot het geven van eenige hoofddenkbeelden en wenken, die, mijns inziens, ten grondslag der onderneming behoorden te strekken; en of die al dan niet bij de uitgaaf in het oog zijn gehouden, is een punt, dat ik liefst met stilzwijgen voorbij ga. Een ding is gewis, namelijk, dat het den uitgever niet aan goeden wil ontbrak.

Toen het dezen later gelukte Dr. Schlegel *over te halen de redactie op zich te nemen, trad het Tijdschrift onder eenen nieuwen titel te voorschijn; doch de vele bemoeijingen, welke hem zijne ambtsbetrekking van conservateur aan 's Rijks museum van natuurlijke historie oplevert, en de weinige medewerking, die hij ondervond, deden hem besluiten de redactie, bij den afloop van den tweeden jaargang, neder te leggen.*

Inmiddels heb ik steeds met belangstelling tot de aanvulling van het Tijdschrift blijven medewerken, en, tot het ambteloos leven teruggekeerd, op aandrang van den uitgever besloten, den tijd, welken mij van andere studien overblijft, aan het Tijdschrift te besteden, door de redactie op mij te nemen, ten einde het verder verval eener onderneming te voorkomen, waarvan het bestaan in ons vaderland steeds onder mijne dikwerf uitgedrukte wenschen heeft behoord.

Ofschoon de jagt en ook gedeeltelijk de visscherij, n uithoofde mijner ambtsbetrekking én eener hartstog-

—

telijke neiging, sedert mijne jeugd mijne hoofdstudie hebben uitgemaakt, en ik bijna geheel mijn leven daaraan gewijd heb — waaruit de verzameling van eenen rijken boekschat over dat onderwerp is voortgevloeid — geloove men echter niet, dat ik de opgenomen taak ligt reken. Ook mijne krachten en verkregen kennis zullen, zonder medewerking, te kort schieten, om het Tijdschrift datgene te doen worden, wat ik het wenschen zoude, namelijk, een meer oorspronkelijk werk dan het tot nog toe geweest is.

Niet dat ik daarom goede, wél gekozene overzettingen uit buitenlandsche tijdschriften verwerp; integendeel beschouw ik die als onmisbaar, omdat het onmogelijk is het Tijdschrift alléén uit oorspronkelijke stukken zamen te stellen; bovendien zijn zij geschikt en noodig om de lezers op de hoogte der buitenlandsche jagt-literatuur te houden.

Zal evenwel het Tijdschrift eenige nationale kleur en eenig gehalte bezitten, dan behoort in elke aflevering ook iets oorspronkelijks te worden gevonden, en daartoe dienen velen mede te werken. Behalve de als medewerkers, op den omslag der afleveringen, genoemde, zijn mij in ons vaderland een aantal liefhebbers der jagt bekend, die even goed de pen als het jagtgeweer weten te voeren. Aan hen en aan allen, die eenig belang in de zaak stellen, rigt ik bij deze eene dringende uitnoodiging, om hunne welwillende medewerking aan het Tijdschrift te schenken. Elke mededeeling omtrent zonderlinge voorvallen op de jagt, het ontmoeten of

schieten van zeldzame vogelen enz., zal steeds hoogst welkom zijn. De jagt immers is zoo rijk aan gebeurtenissen, en hoe menige belangrijke gaat er niet voor het geheugen verloren, omdat men verzuimde haar op te teekenen?

Het Tijdschrift, dat voortaan onder den titel van NEDERLANDSCH TIJDSCHRIFT VOOR LIEFHEBBERS DER JAGT EN VISSCHERIJ *wordt uitgegeven, zal gaarne eene plaats inruimen voor aanvragen of aanbiedingen tot koop of verkoop van honden, geweren enz., mits deze portvrij worden ingezonden; terwijl de verzending van alles wat tot het Tijdschrift betrekking heeft, aan het adres van den uitgever* J. G. MEIJER, *boekhandelaar te Arnhem, verzocht wordt.*

VERSTER VAN WULVERHORST.

IETS OVER DEN

STAANDEN HOND.

»De oude *Diana* begint doof en stijf te worden; »de jonge teef van engelsch ras heeft, wel is waar, »een' voortreffelijken neus en staat vast; zij heeft even- »wel geen het minste appel, apporteert niet, en is »ontzettend wild: met beiden is dus op de patrijzen- »jagt weinig uit te voeren, en toch wilde ik gaarne »patrijzen schieten. — Zorg dus, dat gij mij een' goe- »den, geheel gedresseerden hond verschaft. Op geld »behoeft gij niet te zien, als hij maar volkomen goed »is, en bovendien hebt ge nog zes weken tijd eer de »jagt geopend wordt." Zoo sprak de heer X. tot zijnen jager. — De jager zette een bedenkelijk gezigt en

zweeg, terwijl zijn heer de beurs trok en aldus vervolgde: »hier zijn tien gouden Willems, ga er dadelijk op uit, en bezorg mij wat ik verlang." De jager zweeg en bleef staan. — »Hoe is het Jan, zijt gij doof »of begrijpt gij mij niet?" Jan krabde zich achter het oor, zuchtte, schudde het hoofd en zeide eindelijk: »daar komt niets van." — »Kerel," hervatte de heer, »zeide ik u niet dat het op het geld niet aankomt? »als honderd gulden te weinig is, kunt gij, des »noods, eens zoo veel besteden. Ik wil eenen uit»muntenden, staanden hond hebben. Ga er nu op »af, en bezorg er mij eenen." De jager liet het geld onaangeroerd, krabde zich andermaal achter het oor, haalde diep adem en zeide: »ik weet er geenen, hoe »zal ik hem dan koopen." — De heer X. zag hem verbaasd aan en vervolgde vragende: »en de teef dan »van den kastelein in het gouden hert?" — «Heeft »geen appel en rakkert uren lang achter de hazen." — »En die schoone, bruine hond van den jagtopziener »F.?" — »Drukt de hoenders en staat niet vast," antwoordde Jan. — »Maar, de van een ieder zoo hoog»geprezen teef van den heer S. moet toch buitenge»woon goed zijn?" — »Scheurt de hazen en ont»neemt aan andere honden het wild, als zij apporte»ren; dan wordt er zoo lang heen en weder getrok»ken, tot dat het geschotene wild het lot, dat het »kind in Salomo's eerste regt bedreigde, ondergaan »heeft," zeide de jager. — »Nu, de hond van den »molenaar B. moet dan toch uitstekend zijn?" —

»Die," sprak JAN, »deugt ook niets; hij is lui en heeft »een' slechten neus, zoodat hij bijna niets vindt." — »Dresseer mij dan mijne engelsche teef, daartoe zijn »zes weken genoegzaam," zeide de heer; maar zich bedenkende, voegde hij er verdrietig bij: »doch ik »vergat daar, dat gij het dresseren niet verstaat."

Hier willen wij dit gesprek afbreken. Het moest enkel dienen om den lezer op het standpunt te plaatsen, waarop wij thans, over het algemeen, enkele uitzonderingen afgerekend, in betrekking tot de patrijshonden en, helaas! ook tot de jagers staan.

Het ligt buiten mijne bedoeling, hier een theoretisch-practisch overzigt der dressuur van staande honden te leveren. — In bijna alle jagtwerken is dit onderwerp behandelt en komt, behoudens eenige afwijkingen in de manier, op dezelfde zaak neder; het is ook hier als met de meeste dingen: *variis modis bene fit.* — Doch ik wenschte eenige algemeene opmerkingen en wenken over dit hoofdgedeelte der jagt te geven, en de middelen aan te wijzen, waardoor het bestaande kwaad kan verholpen worden.

Eene der hoofdoorzaken ligt in de weinige voorzorg, die men bij het aanfokken van honden gebruikt. Men is b. v. in het bezit eener voortreffelijke teef, laat deze door eenen vrij goeden reu dekken en denkt, dat daaruit onmisbaar goede honden moeten voortkomen. De uitkomst is zeer dikwerf onvoldoende, zonder dat men zich de reden daarvan kan verklaren. En toch is de zaak gemakkelijk op te lossen. De beide

ouders waren allezins bruikbaar, doch men weet niets van hunne afkomst, en juist dáár wringt de schoen. — Het onzuivere rakkerras, dat zich vroeger bij de op de straat losloopende teef in het bloed gemengd heeft, slaat dikwerf, zelfs nog in het derde geslacht, tot zijnen oorsprong terug, en daardoor ontstaan, tot verbazing der eigenaars, dikwerf ellendige rakkers, terwijl zich in denzelfden worp honden van uitmuntenden aanleg bevinden. Eene meer dan veertigjarige ondervinding heeft mij van de waarheid dezer stelling volkomen overtuigd.

Ofschoon de Engelschen, als jagers beschouwd, alleen onder de schieters kunnen gerangschikt worden, verdienen zij allen lof om den onverdroten ijver, waarmede zij zuivere rassen pogen in stand te houden; aan dit onvermoeid streven hebben zij den voortreffelijken aanleg hunner setters en pointers te danken, ofschoon hunne honden, voornamelijk de pointers, zich dikwerf eerst in het derde levensjaar ontwikkelen.

Is men gelukkiglijk in het bezit van een goed zuiver ras van staande honden, dan is het evenwel noodig, dat hun voortreffelijke aanleg door eene doelmatige dressuur ontwikkeld worde, anders moeten zelfs de beste honden in teugellooze rakkers ontaarden; en dit is de klip, waarop meestal schipbreuk geleden wordt. — De oorzaken zijn niet ver te zoeken; jagers, in den echten zin van het woord, zijn eene zeldzaamheid geworden. De schietwoede heeft

daarvan grootendeels de schuld. — Men wil steeds schieten, veel schieten. — Het schieten is hoofdzaak — de hond bijzaak geworden, en om de jagt weder tot eene wetenschap te verheffen, behoort juist het tegenovergestelde plaats te hebben; eerst moet de hond gedresseerd — later geschoten worden.

Menige jagtliefhebber onzer stoomeeuw zal hier welligt de schouders ophalen over den stijven pedant; daarentegen zal de echte weiman, die zijne opleiding aan de voortreffelijke werken van JESTER, VON WILDUNGEN en AUS DEM WINKELL te danken heeft, mij verstaan, en slechts naar de goedkeuring van dezen streef ik.

Welligt kan ook een uitgestrooid zaadkorreltje in de goede aarde vallen, en dezen of genen beginnenden jager tot nadenken brengen. — Ik herhaal het: de manier der dressuur doet niets ter zake. Het komt op hetzelfde neder of men de honden zittend of liggend *(tout beau)* den apporteerbok leert vatten. Mijn oogmerk is alleen om algemeene denkbeelden, omtrent de handelwijze met jonge honden, mede te deelen.

Wat zoude men wel van den landman zeggen, die oogsten wil, alvorens hij den akker beploegd en bezaaid heeft? — Dit is het geval met de meeste jagers. — Men heeft eenen hond bekomen, die zijn eerste levensjaar bereikt heeft. Hij is in het veld gebragt, heeft gezocht en gestaan. Binnen weinige weken wordt de jagt geopend, en met overhaasting wordt hem het apporteren zoo half en half ingeranseld; het overige:

appel, hazenrein maken enz. zijn maar bijzaken, welke men zich verbeeldt hem wel op de jagt, door de zweep of, erger nog, door het trekken aan de ooren te zullen inprenten. Ik wil aannemen, dat de eigenaar een goed schutter is — anders ziet er de zaak nog misselijker uit — en de patrijzenjagt verstaat. — Den eersten jagtdag jaagt hij alleen; de hond staat, hij schiet eenige patrijzen, die de hond apporteert, en des avonds keert hij, met eene welvoorziene weitasch, weltevrêden huiswaarts. Wel is waar heeft de hond de hazen gedreven en, als het schot mistte, de patrijzen nageloopen; maar dit zijn immers slechts kleine fouten, die wel beteren zullen; het was ook voor de eerste maal, dat de hond in het veld kwam enz.; zoo redeneert de jager bij zich zelve. — Des avonds ontmoet hij eenige jagtvrienden; het gesprek geraakt natuurlijk op de voorvallen van den dag: de jonge *Caro* wordt hoog geprezen, het aantal geschoten patrijzen ten bewijze aangevoerd en, bij het afscheid, eene jagtpartij voor den volgenden dag beraamd.

De opgaande zon vindt het vrolijk gezelschap reeds in het veld, en de meester van *Caro* acht het geraden aanvankelijk op eenigen afstand van de overigen te jagen. — Daar doet een hunner een schot. — *Caro*, die den vorigen dag op de schoten van zijnen meester meestal iets te apporteren vond, rent naar de andere jagers toe, terwijl zijn meester zich met roepen en fluiten te vergeefs aftobt; de hond, bij de anderen aangekomen, ontmoet eenen makker, die

een fladderend patrijs apporteert, poogt het aan dezen te ontnemen, en bekomt met een' brok van het patrijs, tevens eenen schop van den eigenaar. — Eindelijk is hij bij zijnen meester teruggekomen en krijgt eene dragt slagen, zonder te kunnen begrijpen waarom. — Zoo volgt de eene misslag den andere, waarop telkens eene strenge tuchtiging volgt. — »Is dat die »hooggeprezen hond?" is de vraag, welke de opgewondenheid, waarin de meester van den armen *Caro* verkeert, tot die hoogte brengt, dat zijne woede over het ongelukkige dier zich in verwenschingen, schoppen, slagen, trekken bij de ooren en dergelijke stichtelijke mishandelingen uitstort. — In het kort, de hond óf ontloopt zijnen meester, óf keert des avonds, voor altijd verslagen en loens, met den staart tusschen de beenen, achter hem krüipend huiswaarts.

Op deze en dergelijke wijze worden de beste honden voor altoos bedorven, en daarin moet in alle geval de oorzaak gezocht worden, dat thans goed gedresseerde en hazenreine patrijshonden zoo hoogst zeldzaam zijn.

Men leere toch — al ware het alleen uit eigenbelang — de zaak beter inzien. — Men late zich niet langer misleiden door het zeldzame geval, dat honden, aan welke met ter haast alleen het apporteren geleerd is, en die later op de jagt bijna murw geranseld zijn, toevallig eindelijk goed worden. — De beginnende weiman — die dezen eernaam eenmaal waardiglijk hoopt te dragen — vergete toch nimmer, dat de dressuur

van den staanden hond de hoofdzaak der jagt is, en deze zonder dát niets meer dan eene ellendige schiet- en moordpartij is. Hij toone zich zijner roeping waardig door de uitkomsten, welke hij in de afrigting zijner honden verkrijgt. Hij denke ernstig over de zaak na, en verheffe zich, in de beoefening en kennis zijner wetenschap, boven het jagend gemeen.

Reeds in de eerste jeugd wijde de jager aan zijnen voedsterling de noodige opmerkzaamheid; nimmer mag de hond geschopt of gejaagd, veel minder geslagen worden; men drage insgelijks zorg, dat hij niet te dikwerf met lappen of andere dingen spele, en dezelve uren lang slepe, schudde of beknabbele. — Voor alles wachte men zich voor het zoogenaamde: »spelend »apporteren leeren."

Over het dresseren is in de jagtwerken veel geschreven, maar over de wijze, waarop men den hond datgene, wat men van hem vordert, moet begrijpelijk maken, wordt meestal het stilzwijgen bewaard; meestal neemt de strenge straf met zweep en *collier de force*, de plaats van eene meer beredeneerde handelwijze in.

Het is op verre na zoo moeijelijk niet een' hond te dresseren, als men zich wel voorstelt; alles hangt enkel van de meer of minder verstandige behandeling af. — De hoofdzaak is, dat men zich inscherpe, dat *ieder* woord in het begin voor den hond niets meer dan een bloote klank is, en op hem *denzelfden* indruk maakt; dat het vooral dáárop aankomt, het dier de

beteekenis van ieder woord, dat men bij het dresseren gebruikt, begrijpelijk te maken.

Welk oordeel zoude men over den schoolmeester vellen, die zijnen leerling in eene vreemde taal aanspreekt, en den knaap straft, omdat hij niet dadelijk aan zijne bevelen voldoet? — En toch is dit het algemeen gebrek bij het dresseren van honden. Men brengt den jongen hond ter jagt, en als hij niet dadelijk op fluiten of roepen terug komt, wordt hij geslagen. In het einde begint de hond te meenen, dat het slaan bij de zaak behoort, getroost zich de mishandeling en blijft even ongehoorzaam. — Daarentegen is een arbeid van eenige uren in het veld, aan de lange lijn en den *collier*, toereikend om hem de zaak te doen vatten, en voor het vervolg gehoorzaamheid in te prenten. Even zoo is het gelegen met het loopen op het schot — eene der ergerlijkste fouten —, het hazenrein maken, het narennen der patrijzen enz. — Alleen dan, wanneer men de zekere overtuiging bezit, dat de hond de zaak genoegzaam begrepen heeft, maar door jagtdrift vervoerd niet gehoorzaamt; als hij het wild drukt, tam gevogelte nazet of werkelijk aanpakt; dan eerst mag eene matige straf met den *collier* worden aangewend. — Het is raadzaam de gedresseerde honden aanvankelijk met den *collier* te laten jagen, dit herinnert voortdurend aan de ontvangene lessen. — Op deze wijze is het mij gelukt, de ontembaarste, gedurende langen tijd te vergeefsch geranselde honden, in weinige weken, enkel met de lange lijn en den

collier, tot onvoorwaardelijke gehoorzaamheid te brengen.

Gunstige omstandigheden lieten toe, mij gedurende meer dan veertig jaren bijna uitsluitend aan de kleine jagt en de dressuur van staande honden te kunnen wijden; niemand zal mij derhalve van aanmatiging beschuldigen, wanneer ik mij vleije, eenige kennis van dat gedeelte der jagtwetenschap te bezitten; ook ben ik in de gelegenheid geweest, aan eenige mijner jagtvrienden mijne zienswijze begrijpelijk te maken, en beleef nu het genoegen, dat zij voortreffelijke, zelfgedresseerde, staande honden bezitten, en genoegzame kennis hebben, om de uit onvoldoende dressuur voortvloeijende fouten, bij aangekochte, spoedig te verbeteren.

Wat overtreft toch het genoegen, op patrijzen te jagen, met eenen volkomen gedresseerden hond, die ijverig zoekt en tamelijk ruim veld neemt; die op een »pst" schielijk naar zijnen meester komt; die op geen schot van eenen anderen acht geeft; die geenen oprijzenden of voorbijloopenden haas narent of, althans op het eerste fluiten, dadelijk terugkomt, — daarentegen eenen aangeschotenen op het eerste bevel vervolgt; die de patrijzen, zonder drukken, levend apporteert, zich dadelijk bij het afgenomen wild nederzet en niet dan nadat het geweer weder geladen is verder zoekt? — En al deze vereischten zijn zoo gemakkelijk te verkrijgen, wanneer men slechts met nadenken, geduld en overleg weet te handelen, — niet

het bezit van 't wild — steeds het dresseren van den hond voor oogen heeft.

Volgens mijne inzigten kan men de theorie der doelmatige dressuur van den staanden hond in de volgende hoofdstellingen zamenvatten.

1. Men geve zich geene moeite met honden, waarvan men niet zeker is, dat zij van zuiver ras zijn, en vooral niet, wanneer zij geen' uitmuntenden neus en ijverige jagt bezitten.

2. Nimmer mag men tot een volgend gedeelte der dressuur overgaan, vóór dat de hond het vorige grondig verstaat en op het eerste bevel uitvoert.

3. Ieder bevel moet slechts zóó verstaanbaar gegeven worden, dat de hond het hooren kan; naarmate van den afstand versterke men de stem. — Voor alles hoede men zich, den hond te overschreeuwen.

4. Het appel, dat is onvoorwaardelijke gehoorzaamheid, is het hoofdpunt der geheele dressuur; men vergete dit nimmer. Daarom is de velddressuur met de lange lijn èn den *collier* steeds als de grondslag van alle dressuur te beschouwen.

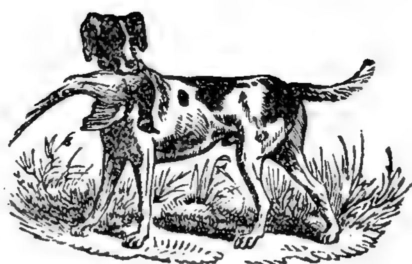
5. Wanneer de hond zijnen pligt doet, verzuime men nimmer hem vriendelijk toe te spreken; men geve hem dan soms een stuk kaas of gerookt vleesch. — In het tegendeel is eene bestraffende toespraak meestal genoegzaam, — de zweep hoogst zelden — en de *collier* bij uit jagtdrift of moedwil ontstane fouten, aan te wenden.

6. Men verzuime nooit eene begane fout *op heeter*

daad en telkens te bestraffen. — Meer dan iemand gelooft, heeft de ongehoorzaamheid van de meeste honden in het verzuim van dezen regel haren oorsprong.

Ten slotte: men verlieze nooit uit het oog, dat de hond een der merkwaardigste dieren is, — een dier, dat meer dan alle anderen, eene soort van zedelijken aanleg bezit. — Men behandele hem daarom zacht en liefderijk, bijna als een kind; en in plaats van angstig blikkende, kruipende slaven, zal men vrolijke schepsels tot genooten zijner jagtuitspanningen maken, en zich in hunne gehechtheid en liefde verheugen.

V. v. W.

DRIE DAGEN TE T...TZ,

OF

„IK BETAAL ALLES."

(*Vertaald.*)

In eene wel bekende, duitsche stad, waar zich vele jagers en jagtlustigen bevinden, was, meer toevallig dan met een zeker doel, des middags ten twaalf ure, eene kleine vereeniging in de gezellige vertrekken van den heer M. aanwezig, om nieuws te vernemen of mede te deelen; hoofdzakelijk echter om zich, onder een vrolijk gesprek, door eenen morgendrank te versterken. Menigeen mijner lezers zal zich zulke oogenblikken herinneren, en dan gaarne toegeven, dat zij ontelbare genoegens verschaffen. In dien kring nu, waaraan ook de verhaler van het navolgende vele jaren het innigste aandeel nam, en waartoe verschei-

dene groenrokken, in de ware beteekenis des woords, behoorden, werd, zoo als het zich gemakkelijk laat denken, menig belangrijk woord, voornamelijk over de jagt, rijpartijen en jagen verhandeld, enz. Stads- en geregtsraden, luitenants en assessoren, hielden menig gesprek over oorlog en vrede, paarden, honden, vischvangst, vogeljagt, enz.

Een achtenswaardig, dagelijksch medelid dezer vereeniging en derzelver lieveling, een joviale vent en tevens stadsraad, een jager door en door, nam op zekeren dag plotseling het woord, en sprak met zijne gewone minzaamheid en een gelaat, waarop zigtbare blijdschap over het ontworpen plan, om zijnen vrienden eene jagtpartij te kunnen verschaffen, te lezen stond, aldus:

»Mijne heeren! gij allen mijne dierbare en goede »vrienden, zijt zulke voortreffelijke, brave lieden, en »gij verschaft mij hier zoo vele genoegelijke en geluk»kige uren — ook voor u wil ik iets doen: ik zal u »eene jagtpartij geven! Eene jagt zal ik bewerkstelli»gen — gij zult het zien — zoo als niemand uwer heeft »beleefd. Laat mij slechts voor alles zorgen. Gij zult »met mij tevreden zijn, dat durf ik u verzekeren. Nog »heden schrijf ik aan mijnen geachten, goeden vriend, »den opperhoutvester K. te H., dat ik met eenige »goede vrienden bij hem zal komen jagen. Hij stelt »daarin eene eer, want hij bezit een gastvrij en prach»tig huis. Het zal eene overheerlijke partij zijn, dat »verzeker ik u!"

Er worden in vrolijke kringen zoo dikwijls jagt- en andere partijen afgesproken, waarbij eigenlijk niemand aan de volvoering denkt, en waarvan ook naderhand geen sprake meer is. — Maar zoo was het hier met onzen begunstiger, den stadsraad niet; — een man een man, een woord een woord! Naauwelijks waren er eenige dagen verloopen, gedurende welke onze vriend ons zijn altijd vrolijk bijzijn had onttrokken, om des te krachtdadiger voor ons te kunnen bezig zijn, toen hij den volgenden middag met eenen uiterst welgevalligen en tevreden blik in ons midden trad, in zijne regterhand een ontzegeld papier hield en ons toeriep: »ziet gij, mijne heeren! slechts »een paar woorden heb ik u te zeggen! Gij zijt allen, »allen genoodigd; al mijne beste, goede vrienden zijn »uitgenoodigd! Gij hebt slechts te bevelen wanneer. »Mij is alles wel; ik ben te aller uur bereid, en zal »voor alles zorgen, wat er vereischt wordt."

Het was ernst geworden. De partij werd op eenige dagen later bepaald, en onze weldoener arbeidde gedurende dezen tijd met lijf en ziel, om ze, zoo veel mogelijk, gemakkelijk en glansrijk voor zijne vrienden te doen uitvallen. De geheele schaar van gasten bij zich te huisvesten, was van den vriendelijken houtvester niet te vergen, zoodat onze stadsraad op hun bijzonder verlangen verzocht, dat, voor de vrolijke gastenschaar, in het bij het af te jagen terrein gelegene stadje T. kwartier zoude besteld worden. Wien dit, in eene zandachtige streek, zoo als er maar weinige zijn, ge-

legene plaatsje bekend is, die weet ook, hoe de uitzigten ter ontvangst van een vrolijk jagtgezelschap, dáár gesteld zijn, en zal zich geen denkbeeld kunnen vormen van het hoogst belangrijk oponthoud, dat aldaar eenige dagen achter elkander plaats greep, en voorzeker in de jaarboeken van dat stedeke als gedenkwaardig staat opgeteekend, maar ook nimmer door een der deelgenooten zal vergeten worden.

Acht personen, namelijk een stadsraad, — de *maître de plaisir* —, een justitie-raad, een kamerheer en vijf militaire officieren begaven zich op weg; drie van hen, waaronder de verhaler van het jagtavontuur, als voorhoede, te paard; de overige vijf op eenen grooten, met spijs en drank — die wij op onze bestemmingsplaats niet in genoegzame hoeveelheid en van goede kwaliteit meenden te zullen vinden — ik zeg op eenen grooten, volgepakten familie-wagen, waarop de stadsraad als held van het jagtfeest het bevel voerde, en die zich als de minzaamste gastheer der wereld voordeed, ieder der gasten vriendelijk toesprak en verzekerde, hoe hij het zich ten pligt achtte, voor het gemak en genoegen van het gezelschap zorg te dragen, enz.

Wij, de drie ruiters, kwamen in een' stevigen draf het eerst aan, en traden in de tot onze ontvangst behoorlijk gereed gemaakte kamers. Deze nader te beschrijven is mijne bedoeling niet; alleen dit: het waren er slechts twee, van zeer beperkte ruimte, die door drie slaapplaatsen geheel bezet waren. »Waar zijn de andere kamers?" vraagden wij terstond, om ons, vol-

gens ons regt, in het bezit der gemakkelijkste en aangenaamste te stellen. »Ik heb geene andere ruimte »in het geheele huis," antwoordde de verdrietige eigenaar van het hôtel, wien overigens ons geheele bezoek niets minder dan aangenaam scheen te zijn. Op de vraag, wat er voor het avond-eten gereed was, kregen wij ten antwoord, dat hij niets had. Een aangename troost! Onze eerste schrik ging echter spoedig voorbij, of liever, wij lieten veeleer het ons te wachten lot zorgeloos aan de toekomst over, nieuwsgierig hoe het hier zou afloopen, waar het geheele gezelschap moest vertoeven, en bijzonder, hoe allen en voornamelijk onze stadsraad bij hunne aankomst groote oogen zouden opzetten. Op de drie bedden legden wij voorloopig beslag.

Het laat zich moeijelijk begrijpen, welk een onaangenaam gevoel de gemoederen der weldra aankomende jagtgenooten beheerschte, toen zij het treurige van hunnen toestand hadden ingezien. Maar een jager is altijd tevreden, en ieder vergenoegde zich met meer of minder gelatenheid in zijn lot. Doch, wie beschrijft de verwondering, schrik en gramschap, die zich van het gemoed onzes stadraads meester maakten, toen hij vernam, dat er geen soupé gereed, en in het geheele stadje niets te bekomen was. In deze opwelling van toorn werd de waard geroepen. »Wat is dat voor »een ontvangst?" voerde onze weldoener hem te gemoet. »Ik heb voor tien personen avondeten laten »bestellen; maak terstond eenige toebereidselen, enz."

De verzekering van den ontstelden man, dat het al de ruimte was, die hij bezat, en dat hij geen ander soupé, dan hoogstens eene biersoep kon gereed maken, enz., werd met een gebiedend bevel: »er moet aan»stalte gemaakt worden, *het moge kosten, wat het »wil; ik ben de stadsraad R. uit P., en ik betaal al»les"*; beantwoord.

Deze laatste woorden met den grootsten nadruk uitgesproken, misten hunne uitwerking niet. De waard werd zigtbaar gedweeër, beloofde alles op te disschen, wat in zijn vermogen stond, om het hoog bevel na te komen, en alzoo werd, door onvermoeiden ijver, de ruimte grooter, en zette het huis zich uit: want binnen hetzelve gebood de stadsraad. Nog niet gekende vertrekken werden ontdekt, andere ontstonden als met een' tooverslag; de schuur werd tot *suite* onzer kamers ingerigt; hier de ligplaatsen geregeld, daar eene tafel aangerigt, en het duurde niet lang of wij zaten er aan, waarbij natuurlijk onze medegebragte fleschen den disch het best versierden, en strekten om ons verblijf te dezer plaatse eenigzins dragelijk te maken. Spoedig werden de gemoederen vervrolijkt, en alle ongemakken vergeten. Onze stadsraad dronk op zijne vrienden en de jagt, zocht een ieders wenschen te bevredigen, verzoende zich, te onzen beste, met den waard, terwijl hij hem de verzekering gaf, dat hij een brave kerel was, en maakte eindelijk de noodige beschikkingen voor den volgenden dag. Er werd een diné van 16 couverts besteld, en daarvoor het keukenprogramma opgemaakt.

Bevatte zulks niets minder dan lekkere spijzen, in T. was daarvan evenwel niets te bekomen: alles moest aangevoerd worden, en de gebiedende uitspraak onzes traktants: *»het moge koste, wat het wil, ik ben de »stadsraad R. uit P., en ik betaal alles!"* ruimde alle tegenspraak en alle bezwaren, van onmogelijkheid enz., die de waard maakte, uit den weg.

Nadat door de rustelooze bemoeijing van onzen vaderlijken verzorger, al ware het niet tot zijne volkomene tevredenheid, echter tot eenige bevrediging strekkende, alles voor den volgenden dag was ingerigt, was het intusschen middernacht geworden, en bragten wij het overige van den nacht tevreden maar slapeloos door. De *maître de plaisir* hield zich bescheiden in de onderste verdieping van het zoogenaamde hôtel op, en hield hier een' korten tijd, tot het aanbreken van den dag, de wacht, maakte toen weder nieuwe plannen voor het feestelijk vieren van den volgenden dag, hetwelk dan des morgens ook eenen aanvang nam.

Zoo als het zich van den opmerkzamen en beminnenswaardigen gastheer liet verwachten, was onze held den volgenden morgen het eerste op de beenen, vernam hoe ieder der heeren had geslapen, beklaagde zich dat alles zoo gebrekkig was ingerigt, bad om verschooning en alles voor lief te nemen, enz.; en dit alles met eene innemende opgeruimdheid en een zeker zelfsvertrouwen, dat den grootsten heer niet kwalijk zou gestaan hebben, waarbij hij eene schitterende beleefdheid en een bevallig voorkomen voegde, die de meest

mogelijke tevredenheid opwekten. »Mijne heeren!" sprak hij: »ik heb reeds alles bezorgd; heden avond »is het bal! De goede burgers van T. moeten ook ge-»noegen hebben; zij zullen ondervinden, wie bij hen »is geweest. De muziek is besteld; beneden zal het »dans-locaal in orde gebragt, en de inwoners daarvan »onderrigt worden. Als wij na de jagt gespijsd heb-»ben, begint de dans; — wij dansen allen mede en »zullen zeer vergenoegd zijn, — en een' bediende heb »ik besteld, ik zeg u, een' bediende."

»Maar vleesch — heer stadsraad — en visch zijn »hier in T. doorgaans niet te bekomen," zoo viel de binnentredende waard den gastheer in de rede. »Als »ik dit alles zal aanschaffen, dan moet ik een' ex-»presse naar B. zenden."

»Dat is hetzelfde," antwoordde met trotsche houding de voor ons zich opofferende man. »Gij schaft alles »aan, *het moge kosten, wat het wil, ik ben de Stads-»raad R. uit P., en ik betaal alles.*" Met schouderop-halen en eene stomme buiging verwijderde zich de op nieuw verbluften waard, toen dit antwoord, hetgeen gedurig werd herhaald, hem weder ten deel viel.

Met rustelooze bedrijvigheid en beminnenswaardige ijver voor het genoegen zijner vrienden, die — schandelijk genoeg — zich met de opoffering van hunnen weldoener grootelijks vermaakten, (er is zelden zoo veel gelagchen als gedurende deze dagen) had hij de schitterendste toebereidselen, voor den avond, ten einde gebragt, en: »als gij beveelt, mijne heeren! dan bre-

»ken wij op!" waren de woorden, waarmede hij ons aanmaande, om de wagens te bestijgen, die, door den opperhoutvester afgezonden, te onzer beschikking voor het hôtel gereed stonden. Met den over het genot eener jagtpartij verrukten man aan het hoofd, kwamen wij op de afgesproken plaats aan, waar de vriendelijke opperhoutvester, met het overige jagt-personeel, ons reeds verbeidde. Een luide vreugdekreet begroette ons reeds in de verte. Met de hartelijke woorden: »wel, oude »makker! hoe gaat het u?" omhelsde de vlugge stadsraad regts en links den rustigen man, drukte hem minzaam en krachtig de handen, omarmde hem nog eens, en wendde zich daarop tot ons, den groenrok met luide stem en uitstekende hoflijkheid aan het gezelschap voorstellende als »een joviale, brave kerel," als een man, die ons hier eene buitengewone jagtvreugde wilde bereiden, waarna hij hem nogmaals omhelsde.

Na den afloop der eerste pligtplegingen, en na dat de opperhoutvester zijne gasten ook allen persoonlijk had verwelkomd, die hem overigens grootendeels reeds bekend waren, begonnen de laatsten ongeduldig te verlangen naar het begin der jagt, waartoe de aanstalten ook dadelijk werden gemaakt; gedurende welken tijd onze stadsraad elk der houtvesters en jagers iets vriendschappelijks en verpligtends wist te zeggen. De uitnoodiging voor het diné en het bal, na de jagt, had terstond plaats na de eerste begroeting aan den opperhoutvester en het geheele gezelschap jagers. Ein-

delijk ving de jagt aan en werd, onder de krachtdadigste medewerking van onzen vriend, en wel met goed gevolg, voortgezet. Ieder kwam gelukkig aan het schot, maar de stadsraad niet. Het schieten was ook minder zijne zaak, terwijl de vele overige bezigheden hem er ook geen' tijd toe lieten. Intusschen vernam hij onvermoeid naar ieders kansen, of men met zijnen post tevreden was en aan het schot had kunnen komen. Hij sloot eene vriendschappelijke verbindtenis met de drijvers, of liever, verzekerde hen van zijne genade, schonk hun geld en een' borrel, verzocht hen, hem in P. te komen bezoeken, enz.; kortom, hij bleef in de beste, onvermoeide bedrijvigheid voortvaren. Voor allen wist hij te zorgen; op alles was hij bedacht.

Wij werden allen weder op post gesteld; het drijven zou beginnen. Ieder schutter luisterde ongeduldig naar het gejuich der drijvers. In de plaats daarvan klonk eene vrolijke jagtmuziek van verre, en onder het alarm der drijvers mengde zich de klank der waldhoorns, in eene vrolijke fanfare. Wie anders dan de rustelooze, alles bedenkende vriend had ons deze verrassing bereid, en met groote moeite de dorpsmuziekanten uit de nabij gelegene omstreken hier laten uitnoodigen. Door zulke toonen vloden natuurlijk de dieren des wouds met schrik, en renden blindelings hunnen gewissen dood te gemoet. Ieder trof zijn wild — maar de stadsraad niet —; als gastheer wilde hij ook hier zijne gasten niet in den weg staan.

In de vrolijkste, genoegelijkste stemming van het gezelschap verliep deze schoone, helaas! veel te korte dag, want onze vriend wekte allen op en betooverde allen. Doch wie is in staat, zijne onnavolgbare minzaamheid te schetsen, die allen moest innemen. — Het kleinste genot zelfs vond weêrklank in aller harten! Maar dankbaar en luide werden ook de hooge verdiensten van den niet te hoog te prijzen man erkend. Bij het ontbijt der jagers reeds, trad een redenaar der drijvers op en bragt, onder luid gejubel, zijnen kameraden het glas toe op de gezondheid van den heer stadsraad R. uit P. (het vermoeden, dat wij hem hadden omgekocht was ongegrond). Het doet mij leed, dat ik het antwoord van den gevierden man, die bovenmate gestreeld was over deze beleefdheid, heb vergeten. — Eerst de duisternis van den avond konde ons het genot van het weidwerk doen staken, om de door eetlust verhoogde tafelvreugde te gemoet te ijlen.

Eindelijk hielden wij, in stikdonkeren nacht, voor ons verlicht paleis te T. stil. Een groot aantal brandende kaarsen verlichtte van daar, als het zonlicht, de hoofdstraat van het stadje, waarin zich reeds eene menigte van inwoners, digt opeengedrongen, had bijeen geschaard, om de belangrijke vreemdelingen in oogenschouw te nemen; hoofdzakelijk echter, om den stadsraad te groeten, van wien zij dezen dag zoovele wonderzaken hadden gehoord, en wiens voornemen het was hun dien avond een feest, muziek en dans te verschaffen, dat reeds algemeen bekend was geworden. Met een har-

telijk »welkom!" begroette deze terstond de nieuwsgierige en verbaasde menigte. Was het gansche gedrag van den in zijne zorgen zoo gelukkigen man, eene onverpoosde bemoeijing en minzame belangstelling voor alles wat hem omgaf; hier nam zijne opoffering voor zijne vrienden eene nog hoogere vlugt. Nu eerst kwam de geheele inwendige veerkracht zijns geestes regt te voorschijn. — Nog naauwelijks het ruim des toovertempels binnen getreden, — die reeds door het geheele uitgenoodigde opperhoutvesters-personeel zoo gevuld was, dat men er zich letterlijk niet in kon omdraaijen — of de menigte maakte een leven, een gedrang, gepaard met het door elkander loopen van bedienden, waarvan men zich geen denkbeeld kan maken. Overal was de stadsraad. Hier werden de bedden op zij geschoven, ginds een nieuwe tafel gedekt; hier vernam hij, of er iets ontbrak; daar gaf hij nieuwe bevelen, en altijd hoorde men, onder al die drukte, de woorden: *»het moge kosten wat het »wil, ik ben de stadsraad R. uit P. en ik betaal alles.*"

Eindelijk zaten wij aan tafel. — De opperhoutvester bezette de eereplaats, nevens hem was de stadsraad gezeten. Wij overigen zochten zoo goed mogelijk eene plaats te vinden, ofschoon ook allen niet behoorlijk konden zitten. Wie aan tafel het woord voerde, door zijne luim overal leven en lust verspreidde, de toasten op het welzijn des opperhoutvesters, op het geheele jagtgezelschap, de gezondheid zijner vrienden enz. instelde, dat behoef ik niet te zeggen. Nooit is

iemand op aarde gelukkiger geweest, dan hier onze stads-raad. Eene aangename hoornmuziek, de gedurig klinkende pokaal — zooals gemeld is, hadden wij voor den wijn gezorgd — en vooral de minzaamste, onvergelijkelijke luimigheid van den insteller des feestavonds, bragt het gezelschap in die stemming, welke alleen den waren jager bekend is. Er moesten liederen worden gezongen, en de alles bezielende gastheer bragt ons lof, prijs en dank ontelbare malen toe, voor het oneindige genot, dat wij hem door onze deelneming aan dit feest bereidden, waarbij hij herhaaldelijk de verzekering voegde, dat dit de gelukkigste uren zijns levens waren.

Nog waren de tafelvreugden niet geeindigd, of de onvermoeide man zorgde reeds weder: hij verliet ons om de noodige voorbereidselen te maken voor het bal, dat zoo spoedig mogelijk zou beginnen. Onder den grond werd het locaal daartoe ingerigt; het bestond uit een' aardappelkelder, die tot dat einde moest worden opgeruimd. Hier nam de dans weldra een' aanvang. Wie hem opende zal overbodig zijn te vermelden. Terwijl zich nu beneden alles in golvenden dans draaide en wendde, grijsaards en kinderen, als door een' tooverslag, in wemelenden dans hunne hooge voorgangers volgden, werd ook boven de tafel spoedig afgenomen; en, zoo als het in den regel bij zulke gelegenheden het geval is, werd er een bescheiden spel aangevangen, met deels gebruikte, deels nieuwe kaarten.

Eene levens- en zielskracht, zoo als de onvergelijke-

lijke man, de held van ons verhaal, bezat, was in der daad noodig tot dat gene, wat hij zich ten taak had gesteld. Ademloos en vermoeid, maar bovenmate gelukkig, vloog hij aanhoudend uit de danszaal naar de bovenkamers, om te zien of het daar welligt aan onderhoud ontbrak. Hij naderde de spelers, en door ook hierin vol te houden verloor hij, zette weder ruimschoots in, verloor nogmaals, en keerde dan gelukkig tot het dansgezelschap terug. Zoo dikwerf men den blik door de stofwolken, die de danszaal vervulden, trachtte te doen doordringen, vond men alweder onzen stadsraad, of in een' golvenden dans voortzwevende, of omgeven van de verbaasde burgers en burgeressen der stad, welker gezondheid hij meermaals, met den burgemeester aan het hoofd, ten koste van het hoofd des burgemeesters dronk, of de geheele verzameling uitnoodigde om hem te P. te komen bezoeken, hetgeen hem iedereen beloven moest. Het ontbrak daarbij natuurlijk niet aan toasten, door de jubelende schaar den zeldzamen man toegebragt, die hier met het oogmerk verschenen was, om hun eene nooit gekende vreugde te leeren kennen, waarop dan steeds het bevel volgde tot het toedienen van ververschingen aan de goede lieden, welk bevel altijd met woorden eindigde: *»het moge kosten, wat het wil, ik ben »de stadsraad R. uit P., en ik betaal alles.*" — Eene vloeistof, die zich in oneindig groote flesschen bevond, en die wijn genoemd werd, schoon ik niet te weten kon komen, van waar die eigenlijk kwam, voerde de

maat der reeds zoo verhoogde vrolijkheid in dezen uitgezochten kring ten top.

In het midden der gerucht makende vreugde vernam op eenmaal de stadsraad, dat één echtpaar niet ten feest was verschenen, omdat het in onmin leefde, zoo zelfs, dat alle pogingen tot verzoening vruchteloos waren gebleven. Dadelijk, hoewel lang na middernacht, liet hij zich tot hen geleiden. Zijner betooverende redevoering konden de gehuwden niet wederstaan. In zegepraal bragt hij hen naar het feestlocaal, en voleindigde hier de verzoening tot eene onscheidbare eendragt. De hoogste bewondering weêrgalmde in onophoudelijk gejubel over deze daad, die ieder voor onmogelijk had gehouden. De innigste dankbaarheid vervulde de zielen der verzoenden, en een donderend »hij leve! hij leve!" deed het huis daveren, waarop alweder de woorden volgden: *»het moge kosten, wat het wil, ik ben de stadsraad »R. uit P., en ik betaal alles."*

De schemerende morgenstond vond den stadsraad dronken van genoegen, nog in het ruischende, hem vergodende gezelschap. Zoo dikwijls men beneden kwam om het zeldzame gewoel te aanschouwen, zag men hem omringd van de jubelende schaar, die hem als een wezen van nooit gekenden aard gadesloeg, en elke zijner schreden begeleidde, als in zegepralenden optogt.

Wij hadden intusschen lang ingezien, dat dezen nacht aan slapen niet te denken viel, en besloten, den tijd weder met spelen te verdrijven. In verschillende, ern-

stig zwijgende groepen had zich het gezelschap opgelost, en het was potsierlijk om te zien, hoe ieder vlijtig aan zijne bezigheid bleef, en het geruchtmakend gedruisch gewoon geworden was. Alleen de stadsraad brak, met nog altijd klimmende opgewondenheid, en in verrukking opgelost, somwijlen geruchtmakend de stilte onzer bijeengeschoolde gasten af, en zijn binnentreden strekte alleen om aan de groep der spelers belangrijke offers te brengen, tot hij zijne geheele beurs geledigd had. Dit kon echter zijne vrolijke luim, ten minste tot hiertoe, nog geenszins verminderen.

Eindelijk in den vroegen morgen, omtrent zes ure, had hij al zijne vrienden overweldigd. Allen waren langzamerhand afgedropen. De ruimte der danszaal scheen eene woestijn, en nog rustig, spottend over het zwakke geslacht, — en bijzonder verrukt over de hem te beurt gevallen gunstbetooning der schoone sekse — keerde de ongetrouwe tot zijne oude kameraden weder, die grootendeels door de natuur overwonnen, langzamerhand in de armen van Morpheus waren gevallen. Slechts één ongelukkige was nog wakend; — ach! hij moest er voor boeten, en zich eene partij whist met den stadsraad laten welgevallen. — Hier eindelijk bezweek de reus en zonk, met de kaarten in de hand, in eenen diepen slaap. Kort was deze sluimering, doch vast; maar — schrikkelijk het ontwaken.

De opperhoutvester had met zijne jagers reeds vroeger het gezelschap verlaten en ook wij waren reeds tot het vertrek gereed, om op den bepaalden tijd

op het rendez-vous te zijn, toen onze stadsraad nog als een doode op zijne niet gemakkelijke legerstede lag uitgestrekt. Hij scheen ons toe een' na langen kampstrijd gevallen held; en toch schenen zalige droomen zijnen nog onrustigen geest bezig te houden. Schoon het wreed scheen, het hielp niet, het moest gebeuren, hij moest gewekt worden; de ruwe wezenlijkheid moest hem aangrijpen, in weerwil van al het zoete, nog zoo kort geleden gesmaakte genot. — Nooit zal ik dat ontwaken vergeten! Was het niemand van het gezelschap, na twee slapelooze nachten, die de zielskrachten van allen zoo zeer in spanning gehouden hadden, en vooral in dezen oogenblik, wèl om het harte, — de opgeruimdheid van onzen held was op het hevigste geschokt geworden.

Eindelijk uit den diepen slaap ontwaakt, maar nog half bewusteloos, verzekerde hij met flaauwe stem en gedwongene opgeruimdheid, dat hij zeer vergenoegd was geweest; maar, nu en dan deden eenige onverstaanbare woorden de volkomene neerslagtigheid ontwaren, waarin hij was gezonken. Welk een onderscheid tusschen gisteren en heden! Hoorde men toen het geruchtmakende: »*het moge kosten, wat het wil,* »*ik ben de stadsraad R. uit P., en ik betaal alles!*" door de zalen weergalmen, — nu las men duidelijk uit zijne stomme houding, wat in hem omging, en wel: »er mag van mij worden, wat wil, het is *mij alles* »*hetzelfde*!" Ware zijne ziel in staat geweest, zich een volmaakt denkbeeld te vormen, van hetgeen thans

moest plaats hebben, dat er namelijk, in dezen toestand, voor den geheelen dag weder ter jagt zou worden uitgerukt; ik geloof, dat hij ten minste zou gewankeld hebben — al waren wil en krachten ook toereikend geweest, — om achter te blijven. Nu echter sloot hij zich, meer bewusteloos dan met een werkelijk voornemen, met ons aan, ter voortzetting der jagt, of liever, wij namen onzen vriend in dien toestand mede. Tegen den ruwen November morgen in eenen huispels gewikkeld, zat zwijgend en ineengezonken, aan het portier van den wagen, de man, van wien niemand, die hem gisteren had gezien, zou hebben kunnen gelooven, dat hij dezelfde was. — Zich een levendig begrip van den toenmaligen, inwendigen toestand zijner ziel te vormen, laat ik aan anderen over; zijne vrienden konden zich daarmede voor dit oogenblik niet ophouden, want zij hadden grootelijks met zich zelven te doen.

Stilzwijgend, meer naar eenen lijkstoet, dan naar een vrolijk jagtgezelschap gelijkende, kwamen wij op de vergaderplaats aan. De scherpe herfstlucht zweefde met eene weldadige koelte om de slapen der jagers; maar onze stadsraad scheen gevoelloos voor weêr en wind. De zorgvolle opperhoutvester, die ons reeds wachtte, had een vuur laten aanleggen, hetwelk het rillende gezelschap hoogst welkom was; slechts één onzer scheen daarvoor onverschillig te zijn.

Er moest echter hulp verschaft worden; zoo kon het niet blijven: er werd derhalve tot de toediening van

een homeöpatisch middel overgegaan: eenige glaasjes versterkenden spiritus werden onzen stadsraad toegediend, en gaven hem het leven weder, — maar het was toch anders, geheel anders. Slechts eenige oogenblikken verlustigde hij zich in de herinnering der zalig doorleefde uren, maar zelden gaf hij, gedurende den geheelen dag, door woorden zijn gevoelen te kennen. — De jagt was, als die van gisteren, zeer gunstig, maar zonder muziek, en ons allen hield de jagtlustigheid en de noodige ondersteuning, door krachtige middelen, tot aan den avond op de beenen. Ook onze vriend, geloof ik, zou liever op de plaats bezweken zijn, dan dat hij achter ware gebleven.

Hoe langer het gezelschap aan de scherpe lucht was blootgesteld, des te meer scheen deze de woeste gewaarwordingen van den nacht uit de gemoederen te verdrijven. Daarbij kwam het zeer gunstig gevolg der jagt, waarbij zich niemand over een te groot ongeluk had te beklagen, zoodat allen langzamerhand weder in de opgeruimde stemming van den vorigen dag werden gebragt, zich zelfs beklagend, dat de dag zoo vroeg ten einde liep. — Maar de ziel ontbrak aan het broze schepsel! Haar weder op te wekken, was vergeefsche moeite bij de overigen, want hem, die ons allen had bezield, door den tooverstaf der vreugde, hem scheen eene diepe smart te beheerschen; en — of onstuimige ondervragers zich aandrongen, of vrolijke spotters zich beijverden hem op te wekken, — zijne levendige vrolijkheid scheen verdwenen te zijn; een inwendig

leed scheen aan de wonden van zijn hart te knagen. Niets anders dan een gedwongen, weemoedig lagchje en de verzekering van zijnen volkomen welstand, was van den man te verwerven, die zich voor ons had opgeofferd. Ach wij begrepen het wel, wat hem zoo zwaar drukte; het waren de gewigtige woorden, welke het zoo pas vervlogene verleden evenzeer hadden opgewekt, als zij het tegenwoordige en de naderende toekomst in ondoordringbaren nacht hadden gehuld: »*het moge kosten wat het wil, ik ben de stadsraad R.* »*uit P., en ik betaal alles*" — en daarbij kwam de gedachte aan dat oogenblik, waarin hij, als een tweede Robert, gezegd had: »l' Or est une chimère!"

Met innigen dank namen wij, eerst in den laten avond, afscheid van den beleefden opperhoutvester, die ons hier het jagtvermaak gedurende twee dagen had toebereid, zonder nog de daarmede verbondene, andere onbeschrijfelijke genoegens te rekenen. Maar welk een onderscheid tusschen het ontvangst- en het afscheids-tooneel! Een kort afscheid, voor zulk eene langdurige vreugde!

Wij waren weder in ons hôtel aangeland. De hospes had zich reeds, in de onvergelijkelijke school van gisteren, eenig onderrigt weten eigen te maken, en een schitterend diné wachtte ons weder. De jagers hadden den stadsraad te lief gekregen, om hem nu in zijne droefgeestige stemming zoo spoedig te verlaten. Of uithoofde van het gezegde: »*j'ai partagé sa gloire* »*et sa puissance etc.*", of om eene andere reden, om

het even welke, zij namen gezamenlijk, tot de opperhoutvester toe, nog deel aan ons middagmaal, aan hetwelk eene vrolijke luim weder heerschend werd, schoon elke luidruchtigheid verwijderd bleef. De oorzaak lag nabij. Wel had zich ook weder de vrolijke schaar der bal-gasten hier verzameld, maar er was noch muziek noch dans, — zij kregen zelfs ter naauwernood het gelaat van hunnen vergoodden feestgever te aanschouwen. — Nadat het laatste gedeelte van spijs en drank genuttigd was, zocht ieder spoedig, aan een zeker magtig gevoel gehoor gevend, zich zoo veel mogelijk, voor den nacht en iets gemakkelijker dan den vorigen, ter rust te begeven, dewijl wij den volgenden morgen vroegtijdig de terugreis moesten aannemen.

Op nieuw gesterkt, was, den volgenden dag, het gezelschap reeds vroeg op de been, en had nog maar één tooneel, altijd het onaangenaamste bij zulk eene gelegenheid, af te spelen, namelijk het betalen, alvorens de plaats van luide vreugdebetooning voor altijd te verlaten. Onze stadsraad scheen intusschen nog niet geheel bekomen van zijne ongesteldheid des vorigen dags, en men bespeurde dezen morgen bij hem eene in het oogloopende onrust. Intusschen waren de paarden reeds aangespannen, en de wagens stonden reeds voor de deur, toen de waard eindelijk de rekening bragt, waarop men lang had gewacht. — Maar nu keken allen vreemd op! Wie beschrijft onze verbazing, toen wij eene som van ruim 180 thalers, on-

der aan de rekening gewaar werden, voor een verblijf van twee dagen te *dezer plaatse* en *in zulk een huis*, waarin wij bijna al het te genieten en genotene zelven hadden aangebragt. Toen wij een weinig nader de uitlegging van dit meesterstuk aller rekeningen inzagen, konden wij ons niet genoeg aan derzelver inhoud verzadigen. (*) De stadsraad wachtte zwijgend zijn lot af, en de waard werd geroepen. Naauwelijks bemerkte deze onze verbazing en verrassing, of wij kregen tot bescheid: »Mijne heeren! ik heb met u volstrekt niets »te maken, hier staat de stadsraad R. uit *P.*, die »gezegd heeft: *het moge kosten wat het wil; ik betaal »alles*, en daarnaar heb ik mij gerigt." Wat men den geldzuchtigen man ook mogt voorstellen, hij bleef altijd bij hetzelfde antwoord, en de stadsraad onder dit alles geduldig en zwijgend. Weldra echter nam één van het gezelschap, de justitie-raad, ernstig het woord op en zeide: »Heer waard! wij zullen kort proces met u »maken. Gij staat er op, dat deze rekening betaald »worde, goed, zoo haalt gij den burgemeester." — »Maar de burgemeester heeft toch gezegd ......" — »Dat is hetzelfde, het zal alles teregt komen."

De heer burgemeester, de bestuurder van het stedeke, was de intiemste vriend van den rekeningschrijver en sedert eergisteren die van onzen stadsraad. Wij

(*) Als ik een afschrift van het origineel, dat één onzer vrienden toen met zich nam, bezat, zou het voorzeker ieder mijner lezers doen lagchen, het hier te lezen. Zoo veel herinner ik mij nog, dat voor zeep voor de wasch eenige thalers, desgelijks voor zout bij de spijzen, alsook voor hout bij het koken waren opgeteekend, en op die wijze de geheele rekening was ingerigt.

legden hem het *corpus delicti* voor en verklaarden, dat wij de rekening zouden maken, en diensvolgens de som betalen; en dat, wanneer de waard de betaling niet wilde aannemen, wij dan bij hem, burgemeester, het geld zouden deponeren. Ofschoon de waard zich daartegen verzette, en er gedurig op neerkwam: »de »heer stadsraad heeft gezegd: *het moge kosten, wat het »wil, ik betaal alles*" — werd toch de geheele zaak bij acte omschreven, en de som van ruim 60 thalers, waarbij wij nog alles naar de dubbele waarde hadden berekend, den burgemeester ter hand gesteld, — dewijl de waard ze niet wilde aannemen en er nog altijd op stond, dat de stadsraad *alles moest betalen.*

Welk eene wezenlijk medelijden verdienende rol onze arme, goede vriend, die zich zoo voor ons had opgeofferd, hier speelde, laat zich naauwelijks beschrijven. In houding en gelaat was zijne bedruktheid zigtbaar, en nam hij nu en dan het woord op ter zijner verdediging, dan viel hem de ondankbare waard telkens in de rede: »gij hebt gezegd: *het moge kosten, wat het »wil ik betaal alles.*" Eindelijk was de zaak afgehandeld, het geld bij den burgemeester gedeponeerd, en het overige lieten wij aan den stijfhoofdigen waard over. Er is verder niets meer van gekomen.

Intusschen had zich onder de inwoners het nieuws verspreid, dat de stadsraad niet wilde betalen; troepsgewijze hadden zich de ondankbaren voor ons kwartier in dreigende houding zamengeschoold, en wij moesten alle list en welsprekendheid aanwenden om, met on-

zen vriend in het midden, de verzamelden, die waarschijnlijk nog met onzen waard wilden deelen, zóó in bedwang te houden, dat wij, zonder verdere onaangenaamheden dan eenige harde gezegden, die wij achter ons vernamen, op onze wagens de stad uitkwamen.

Nu werd het ons ligter om het hart, toen wij de stad achter ons hadden, en hoe verder wij ons van het in dubbele mate merkwaardig geworden oord verwijderden, des te meer keerde de stadsraad tot zijne voormalige, vriendelijke luim weder, en genoten wij eindelijk nog, de hatelijkheden der ondankbaren vergetende, de herinnering aan de zalige uren, waarvan hij nog heden zegt: »zij waren toch regt gelukkig!"

Mogt een of ander deelnemer aan de jagtpartij, waarvan de vriendelijke opperhoutvester reeds naar gene zijde van het onbekende jagtveld, en een ander medelid naar de nieuwe wereld is afgetrokken, mijn verhaal onder de oogen komen, dan zullen zij het voorzeker regt laten wedervaren en zeggen, dat het loutere waarheid bevat, maar dat ik niet in staat was hetzelve met de wezenlijke kleuren der werkelijke gebeurtenis te schetsen.

OVER HET

GROETEN, DE ONDERLINGE BELEEFDHEDEN

EN VERDERE

GEBRUIKEN BIJ DE HONDEN.

Ik besef volkomen het moeijelijke eener taak, die veel overeenkomst heeft met de verklaring, die een blinde geven wil van de kleuren, en desniettemin zal ik deze onderneming wagen. Maar hoe aan te vangen om mijne lezers te doen begrijpen dat de neus bij den hond dezelfde diensten verrigt, als de oogen en ooren bij den mensch? — Het verschil tusschen deze zintuigen zal dadelijk door een voorbeeld duidelijk worden: de muziek, waardoor 's menschen oor zoo zeer gestreeld wordt, is voor dat van den hond onverdragelijk; ja het gebeurt soms, dat de hond zoodanig door

het geluid der melodie gepijnigd wordt, dat hij er een krampachtig gevoel van ontwaart.

Wat wedervaart, daarentegen, het zoogenaamde redelijke dier bij de neus-poësie, die in een' mesthoop verborgen ligt? Hij wipt er, gelijk een bezetene, voorbij en knijpt het onbruikbaar ding, hetwelk hij neus noemt digt. Een mistdamp achten wij honden als de verzamelplaats van de aangenaamste geuren; eene volkomene neuzen-simphonie — als het mij geoorloofd is dit alzoo uit te drukken —; hetzelfde wat voor het hoofd der schepping een concert is, namelijk: de zamensmelting der liefelijkste geluiden.

Wanneer ik na den maaltijd, onder de tafel mijns meesters rustende, aangenaam insluimer; en met welbehagen mijne spijsvertering door prosaïsche geuren — zoo als hij ze gelieft te noemen — lucht geef, dan gebeurt het niet zelden, dat mijn gebieder, die zich inbeeldt een' fijnen reuk te hebben, knorrig opspringt, en mij zeer onheusch door middel van niet zuinige schoppen de deur uitdrijft. Is dit nu wellevend?

Ik ken eenige van der menschen belagchelijke vooroordeelen en gebruiken, en weet ook dat zij het vermijden, de hun onaangenaam riekende dingen bij naam te noemen. Fatten laten wel een *salva venia* — met permissie — voorafgegaan, wanneer ze over hoogen geur of zoo iets spreken of schrijven, hetgeen hetzelfde is als of ik zeide, op een *salva venia*-concert geweest te zijn; ik ben nu in een' gedwongen toestand: dàt wat mijne zinnen opwekt, dàt waardoor ik duidelijk en ver-

staanbaar moest worden, moet ik om fatsoen te houden of uit schaamte omschrijven. Maar ik spreek immers tot jagers, wien men wel het allerminst van verlegenheid kan beschuldigen, en ik vermeen het eerst op toegevendheid regt te hebben, wanneer ik hier of daar in mijne woorden te kort of te duidelijk mogt wezen.

Gelijk alle handelingen van den mensch gegrond zijn op gezigt en gehoor, even zoo zijn die van den hond gegrond op den reuk; en wanneer onze zeden dikwerf aan de menschen onverklaarbaar voorkomen, of door hen als onwellevend beschouwd worden, zoo komt zulks dáár door, dat de zoogenaamde menschenneus van een geheel ander zamenstel is als de onze. Hieromtrent valt veel te zeggen, ja welligt een geheel boekdeel te vullen; maar het lust mij niet, thans dit belangrijk punt uit een te zetten, uit bezorgdheid, dat zulks mijne zwakneuzige lezers te zeer zoude vervelen, weshalve ik mij bij het reeds vermelde onderwerp zal bepalen.

De lezer zal wel opgemerkt hebben — waarvan ik trouwens de verzekering kan geven —, dat onder ons honden het gebruik bestaat, alle in de open lucht aanwezige voorwerpen, als: muren, palen, en vooral hoeksteenen, niet alleen met de meeste opmerkzaamheid te beruiken, maar ook het been er tegen op te ligten, om ze met de in ons voorhanden zijnde vloeistof te bevochtigen; welke verrigting dengenen niet duidelijk zal voorkomen, welke de daarvoor bestaande gronden niet heeft beoordeeld, en hem daarom hoogst

bevreemdend en laf moet toeschijnen, vooral wanneer hij ziet, met hoeveel ijver dit somtijds door ons geschiedt; het zal dus noodig zijn deze zaak nader toe te lichten.

Onze moederspraak is nog zeer arm, en met de toenemende verlichting niets verbeterd, hetgeen daaraan moet worden toegeschreven, dat ons gehoor-orgaan, in verhouding van het reuk-orgaan zeer gebrekkig is. De natuur heeft derhalve hierin op eene andere wijze voorzien, ten einde wij onze gewaarwordingen en gedachten aan elkander zouden kunnen kenbaar maken; hetwelk zij derwijze beschikte, dat zij ons verstand met de blaas in een naauw verband stelde; elke gemoedsaandoening, welke wij ondervinden, elke bij ons opwellende gedachte, verandert oogenblikkelijk den in de blaas aanwezigen geest in een' opwekkenden *spiritus*, waarvan het gehalte voor een' fijnen hondenneus volkomen duidelijk is.

Wij honden zijn — zoo als het de mode tegenwoordig medebrengt — groote voorstanders der publiciteit; dien ten gevolge worden al onze belangen in het openbaar behandeld, zoo niet bij monde, dan toch in schrift. Zoo zag ik, door zekere poort gaande, dat de jongens bleven staan, om aangeplakt wordende bladen te bekijken; vooral tegen kermistijd wordt hunne belangstelling grooter, in verhouding der grootte van het gedrukte, hetgeen vele menschen aanlokt, die, over hetgeen zij vernemen, zoo voor als tegen, luid hunne opinie te kennen geven.

Hetzelfde gebruik heeft bij ons plaats, maar op nog ruimer schaal. Die zijnen medeburgers iets te zeggen heeft, spuit zijne meening tegen eenen muur of paal. De het eerst voorbij loopende hond leest dit, en zet er insgelijks zijne denkwijze op, en zoo gaat dit tot in het oneindige voort, en al mogten reeds 68 honden, zich op deze wijze uitgedrukt hebben, onze fijne neus weet het eerste schrift zoo klaar als het laatste te onderscheiden. Slechts een stortregen veegt alles weg, waardoor de geestrijkste en gelukkigste gedachten vernietigd worden; daarom ziet men op regendagen de vrolijkste vernuften zwaarmoedig met hangenden staart rond sluipen, verdrietig over de strenge censuur die ons drukt; wij hebben dan — zoo als men zegt — het land.

Ik heb de echte, de veel omvattende, de natuurlijke stenographie, in Parijs, met honden van hoogen stand beoefend, die er ook regt veel behagen in vonden. Heb ik ze niet, even als de romeinsche hond *Tijro*, geheel uitgevonden, dan toch heb ik haar toegepast op de hollandsche taal, en er veel aan verbeterd; maar zij is moeijelijk, en wordt weinig begrepen, althans niet door een ieder, die er zich mede bemoeit; daarom heb ik die kunst ter verdere exploitatie overgelaten aan anderen, dewijl men ons niet vergunt een eigen en vast karakter te hebben; ook zag ik in, dat eigen belang mede bragt niet met de kunst te knoeijen, om geen' derden met het been te doen wegloopen. De Franschen hebben er ook geen zijde bij ge-

sponnen, en om dezelfde reden is *Tijro* ontrouw geworden.

Wij honden zijn een volkje met een raar hoofd, waardoor het ons aan hartstogtelijke uitdrukkingen niet ontbreekt, die even zoo vlug als scherpzinnig beantwoord worden. Van daar de overdrevene, den mensch onverklaarbaren ijver, waarmede wij ons met de hoeksteenen bemoeijen. Wie drommel zou daarbij bedaard kunnen blijven, wanneer een onoogelijke rakker openbaar aanplakt, dat onze professor *Hector* — zoo als de studenten zeggen — er niets van te doen heeft. Genoeg gezegd: de hoeken vervangen bij ons de dagelijksche nieuwstijdingen.

Wanneer twee menschen die elkander niet kennen, zich ontmoeten, dan zoeken zij wederkeerig gewaar te worden wie men is, welken rang en stand men bekleedt; of het wel raadzaam zou wezen zich met elkander af te geven, en hoe men wederkeerig denkt? De menschen hebben allerlei uiterlijke teekens waarvan zij dit kunnen afleiden; voor een groot gedeelte worden die door de kleeding aangeduid. Wij moeten met meer oordeel te werk gaan, en ik durf mij beroemen een meester in goeden smaak en goede manieren te zijn, waardoor het mij gemakkelijk wordt een' vreemden hond uit zijn doen en laten volkomen te beoordeelen. Word ik een' grooteren hond gewaar, of een' die met mij in hoogte gelijk staat, dan neem ik eene deftige houding aan, gelijk het aan mijnen stand past. Ik rek mij zoo veel uit als het kan, ga

met gestrekte beenen, langzame schreden en de hoogste deftigheid vertoonende op hem af. Op behoorlijken afstand blijf ik met opgeheven hoofd onbeweeglijk voor hem staan, tot dat hij mij nadert, en zoo hij mij onder den staart riekt, dan is de zaak in orde. Hij doet dit, om insgelijks mijnen rang en maatschappelijke verhouding te leeren kennen; hetwelk hem uit de door mij genoten spijzen duidelijk wordt. Is het maar een arme slokker, dan druipt hij, zonder verdere notitie beschaamd af. Heeft hij mij een verzoek te doen, zoo geeft hij zulks, onder loftuitingen en op eene gepaste wijze, te kennen tegen een nabij zijnde voorwerp. Is de mij aansprekende in rang bijna met mij gelijk, of verbeeldt hij zich het te zijn, zoo houdt hij mij met welbehagen zijn achterste toe; ook ik ruik, en wanneer ik ragout, kalfsbeenderen, rundvleesch, ganzenlever en wittebrood ontdek, dan beweeg ik den staart eenige malen vlug heen en weêr, hetgeen bij mij wil zeggen: het is mij niet onaangenaam uwe kennis gemaakt te hebben. Deze beleefdheid wordt gewoonlijk beantwoord, maar gebeurt het niet, dan is de onverschillige voorbijganger niet tot vriendschap of tot omgang genegen; de kennismaking blijft dan zonder gevolg. Maar verwaardigt hij zich met bescheidenheid aan mijn hoofd-spreekorgaan, eigentlijk aan mijnen inktkoker te ruiken, om te weten welke opinie ik over kerk en staat ben toegedaan, dan word ik tot diezelfde handelwijs verpligt, ofschoon ik op de kleuren geen duidelijk gezigt heb.

Het wit naast het rood, lijkt mij toe geel te zijn, terwijl het wit naast het blaauw, er een groene tint aan geeft. Vallen nu onze vragen en antwoorden tot wederzijds genoegen uit, dan zeggen wij elkander onze namen ter gepaste plaats, met bijvoeging van iets vriendelijks, zoodat een ieder tevreden zijnen weg kan vervolgen.

Op het kleine goed, dat onrustig dooreen spartelt en niets aanplakt, — op hun vervelend gejank heb ik minder te letten.

Uw opmerkzame, haf! jaf! blaf!
Ciso.

ALLERLEI.

EEN WONDERBAARLIJK SCHOT.

(Geen jagerslatijn.)

Op den 4den November 1854 zocht ik, in gezelschap van eenige jagtvrienden, een paar bosschen af waar zich, in den trektijd, gaarne houtsnippen ophouden. Er waren nog slechts enkele dezer lievelingsvogelen in onze buurt gezien, maar om, als echte jagers, ons zelve niets te verwijten te hebben, zochten wij geduldig en ijverig door; intusschen moest, van tijd tot tijd, een ongelukkige haas of patrijs voor de afwezige langbekken boeten. Ik joeg met mijnen hond, langs den kant van een driejarig, digt eikenboschje, te gelijk met de jagtjongens op, terwijl de overige jagers zich op post hadden gesteld. Eensklaps springt een heerlijk, rood duin-haas voor mijne voeten uit het hout, doch maakt, mij ziende, even snel "regts om keert". Ik werp hem, op den aanslag, mijn schot in de digte struiken na en heb het genoegen hem, gelijk wij jagers zeggen, als een bal te doen rollen. Terwijl ik mijn geweer laad en de hond ap-

porteert, komt een jagtopziener, die zich in den omtrek bevond, naar mij toe en gaf te kennen, dat in de nabijheid der plaats, waar ik het haas geschoten had, zich eene snip moest bevinden, welke hij kort te voren had zien opvliegen en aldaar neerstrijken. Ik zette den hond dadelijk weder op het hout en wij zochten verder, toen mijn getrouwe *Banco* onverwachts, vrolijk kwispelstaartende maar mij toe kwam, deftig, volgens de regels der kunst ging zitten, en mij eene nog levende houtsnip aanbood, welke, bij nader onderzoek, bleek aan den kop, vleugel en een der pooten te zijn getroffen. Er bleef dus geen twijfel over, dat ik het bijna ongeloofelijk geluk had van met hetzelfde schot dat het haas doodde, ook de snip te schieten, welke naderhand bleek de eenige te zijn die zich in den omtrek bevond; althans bij het vlijtigste zoeken, konden wij er geene meer vinden. Mijne vrienden verklaarden eenparig, dat indien zij het niet zelve hadden bijgewoond en iets dergelijks hadden hooren verhalen, zij het voor een versiersel zouden gehouden hebben. Laat ons derhalve niet te spoedig, betwijfelend de schouders ophalen en zeggen »het is jagerslatijn", wanneer de een of ander eerlijke groenrok ons een historietje opdischt, dat het niet jagend publiek vrij apocrief zoude voorkomen; maar steeds in het oog houden, dat eene der voornaamste aantrekkelijkheden der jagt, zeker deze is, dat zij steeds verrassende en zeldzame ontmoetingen van allerlei aard oplevert.

P. E. C.

FERDINAND DE IV^DE

(*na* 1816 *de* I^STE),

KONING VAN NAPELS EN SICILIË, STICHTER EN GROOTMEESTER DER ORDE VAN DIANA.

Onder de vorsten, die zich door hunne neiging tot het edel jagtvermaak hebben onderscheiden, bekleedt koning Ferdinand ontegenzeggelijk eene eerste plaats. Geboren in 1751, gaf hij reeds in zijne jeugd blijken van eene zeldzame goedhartigheid, waardoor hij steeds, ook nadat hij in 1767 de regering aanvaard had, de genegenheid van allen, die hem kenden, wist te winnen. Zijne opvoeding was toevertrouwd aan den prins Santo Nicandro, welke uithoofde der zwakke gezond-

heid van zijnen kweekeling, meer zorg voor de ontwikkeling van zijn ligchaam dan voor die van zijnen geest schijnt te hebben gedragen; het is aan deze omstandigheid, dat men zijne buitengewone zucht tot de jagt, de vischvangst en dergelijke uitspanningen behoort toe te schrijven. Omtrent de schoone kunsten was hij evenwel gansch niet onverschillig, hij bevorderde dezelve waar hij kon; getuige de duitsche schilder Philipp Hackert, dien hij vele jaren in zijne dienst hield, om schilderstukken en behangsels voor zijn jagt-slot *Villa Caserta* te vervaardigen, en uit wiens aanteekeningen ons verschillende bijzonderheden omtrent zijne jagten zijn bewaard gebleven.

Wanneer de koning zich te *Caserta* bevond, begaf hij zich gewoonlijk des avonds ten zes ure op de konijnenjagt; buitendien werden er gewoonlijk des morgens andere jagten gehouden, waarbij hij steeds als een voortreffelijk schutter uitmuntte. Zoo zag hem Hackert, bij eene drijfjagt, van de honderd schoten slechts een missen, en eenmaal schoot hij, bij eene fasantenjagt, honderd stuks voor zijn hoofd. Hij deed zich door Hackert dikwerf op de jagt vergezellen, om dezen aldus de noodige studien te doen verzamelen voor een groot jagttafereel, dat hij hem in 1782 bestelde en eerst in 1784 was afgewerkt. Deze schilderij, welke eene parforce-jagt te paard in den omtrek van *Zingaro* moest voorstellen, kostte veel moeite en arbeid, vermits de koning wilde, dat de jagtkleedingen en gereedschappen met de grootste naauwkeurigheid werden afgebeeld

en het geheel overeenkomstig de regelen der jagtwetenschap zamengesteld.

Groot genoegen vond FERDINAND in het wegschenken van het wild, dat zijne jagten opleverden. Hij verzorgde ieder met die soort van wild, welke hij wist dat hem het aangenaamste was; van die geschenken werd naauwkeurig aanteekening gehouden, opdat niemand vergeten wierde. Na den afloop van elke jagt moest een schrijver dadelijk het gedoode wild naauwkeurig opteekenen; zoodra dit geschied was, reed de koning naar *Caserta* terug. Wanneer het wild aldaar was aangekomen, gaf men er den koning kennis van. De wilde zwijnen werden gewogen en aan een der ooren van elk stuk een loodje bevestigd, waarop het gewigt was gestempeld. Alsdan werd, in des konings bijzijn, eene nieuwe nota gemaakt, en daaruit eene lijst der geschenken vervaardigd. Het eerst kwam de koningin in aanmerking, die een ruim aandeel bekwam, dat zij, op hare beurt, weder deed uitdeelen. Ieder bekwam geregeld hetgeen hem de koning had toegedacht; een drager droeg het zwijn, door eenen looper begeleid, die het geschenk uit naam des konings overbragt. Het kleinere wild werd insgelijks uitgedeeld; zoo ontving b. v. lord HAMILTON eens, behalve een wild zwijn, eene mand met meer dan honderd watersnippen, en HACKERT bekwam dikwerf roode patrijzen, houtsnippen en eenden. De koning zocht altoos voor zich zelven een' vetten fasanthaan uit, en at dien enkel met wat zout

in rijst gekookt, een schotel, waarvan hij veel werk maakte.

Toen hij, van 1785 tot 1789, eene reis door Duitschland deed, legde hij ook een bezoek af bij den toenmaligen hertog van Wurtenberg, die, insgelijks een groot vereerder der jagt, alles aanwendde om zijnen koninklijken gast waardiglijk te ontvangen. Twee dagen na zijne aankomst werd in den omtrek van het jagtslot *Hohenheim* eene groote, afgezette zwijnenjagt gehouden, waarbij eenige opperhoutvesters en houtvesters, allen in groot gala, met den opperjagermeester aan het hoofd, tegenwoordig waren. Ook de hertog droeg zijne gala-jagtkleeding, en de koning die der Diana-orde. De koning woonde deze jagt met des te meer genoegen bij, vermits hij in zijn park te *Caserta* slechts eenige zwijnen had, en aldaar dit jagtbedrijf niet dan spaarzaam kon uitoefenen. Bij toeval was het eerste stuk, dat voor het scherm verscheen, een groot, sterk zwijn, hetwelk door den vorstelijken jager met eenen vreugdekreet begroet, en met den kogel geveld werd. Dadelijk wilde hij het woedende dier met den hertsvanger te lijf, en de hertog had moeite om zijnen moedigen gast terug te houden; terwijl het aan twee houtvesters met veel inspanning gelukte, het snuivende zwijn met de zwijnspriet en den hertsvanger af te maken, zonder door hetzelve gewond te worden. De koning schoot nog eenige mindere zwijnen, waarvan hij geen enkel mistte, en bewees zijne handigheid en zijnen moed bij het afvangen dergene, welke niet

dadelijk door het schot gedood waren. Na den afloop der jagt betuigde hij den hertog met eene omarming zijnen dank voor het genoegen, dat hij hem verschaft had.

Des avonds begaf zich het vorstelijk gezelschap naar het lustslot *Solitude*, om er den nacht door te brengen. Om dit slot bevond zich eene ovaalvormige, steenen balustrade, die het slotplein vormde, waarachter men de noodige pandnetten en toebehooren had nedergelegd, hetwelk door den koning, vermits de avond gevallen was, bij het binnenrijden niet kon worden opgemerkt. Gedurende het avondmaal, dat opzettelijk gerekt werd, had men dit jagttuig opgesteld, en door eene opening eenige herten, welke in een bijgelegen bosch te zamen gedreven, met pandnetten ingesloten waren, in het slotplein gejaagd, en de omsluiting werd des nachts door jagers bewaakt. Toen de koning den volgenden morgen ontwaakte en naar buiten keek, was hij niet weinig verrast door het gezigt der herten, die op het slotplein rondliepen. Opgetogen spoedde hij zich naar de vertrekken van den hertog, toen deze hem te gemoet trad, en hem te kennen gaf, dat hij zijnen koninklijken gast deze morgenverrassing bereid had, met uitnoodiging om de stukken, die hij verkiezen zoude te schieten. Nadat de busspanners de geweren gebragt hadden, begon het vuren uit de vensters, dat met de nederlaag van al het wild eindigde (*). De koning miste geen enkel schot.

(*) Vele lezers — en ik stem met hun in — zullen zoo lange moordpartij,

Achter op het rijtuig, waarmede FERDINAND Duitschland doorreisde, was eene zitplaats voor den busspanner en eene berging voor eenen staanden hond ingerigt, om in streken, die den koning gedurende de reis bevielen, een uurtje te kunnen jagen, waartoe steeds twee geladen, enkele, geheel geschafte geweren bij de hand waren. Ten bewijze hoeveel de koning met de jagt ophad, werd, na den terugkeer in zijne staten, door de nieuwsbladen eene opgave medegedeeld van het wild, dat hij op zijne reis geschoten had, waaronder beeren, wolven, zwijnen, herten, reeën, vossen, fasanten, patrijzen en kwartels voorkwamen, en waarvan het aantal eenige duizenden beliep.

In den winter van 1823 begaf zich de markgraaf van Baden naar Italië, en daar hij insgelijks een hartstogtelijk jager was, verzuimde hij niet, een bezoek aan het hof van FERDINAND af te leggen. Deze, ofschoon reeds een' twee en zeventig jarigen ouderdom bereikt hebbende, hield den 15 Januarij, ter eere van zijnen vorstelijken gast, eene groote jagtpartij op zijn jagtslot *Carditello*, welke vier dagen duurde en door den grijzen koning, ofschoon het weder zeer ongunstig was, onafgebroken werd bijgewoond. Het bij die gelegenheid gedoode wild beliep, volgens eene door den opperjagermeester aan den markgraaf overgereikte tabel:

den naam van „jagt" onwaardig keuren, maar om juist te oordeelen, behoort men zich in de toenmalige tijden en zeden te verplaatsen, toen eene zoogenaamde ingesloten jagt tot de hoffeesten behoorde. Men vindt omstandige beschrijvingen dezer jagten, met afbeeldingen, in FLEMING, *Der vollkommene Teutsche Jäger*, en in DÖBEL, *Jäger-practica.*

208	zwijnen,
11	reeën,
14	vossen,
5	hazen,
740	houtsnippen,
1	gans,
960	eenden,
6	watersnippen,
1945	stuks.

Men voorzag den markgraaf van lange, enkele geweren uit de koninklijke geweerkamer, waarmede deze voortreffelijke schutter, aan de duitsche dubbelloopen gewoon, dikwerf mistte, tot verbazing van den italiaanschen busspanner, die wel zag, dat hij met geenen nieuwling in het vak te doen had. Hij verklaarde het misschieten voor eene werking der *jetatura* — hekserij —, gelijk hij het noemde, en maakte zich sterk een middel daartegen te leveren. Dit bestond in twee pooten van een waterhoen, die in het knoopsgat bevestigd werden. Naauwelijks was deze talisman aangehecht, of de markgraaf mistte niet meer, hetgeen tot geene geringe bevestiging van het geloof aan dit middel bij het jagtgezelschap verstrekte, ofschoon het eenvoudig dááraan was toe te schrijven, dat de markgraaf zich, door het dikwerf schieten, aan den aanslag der geweren gewend had. Intusschen ontwaarde hij nu, tot zijne verwondering, dat het gansche gezelschap met eenen dergelijken talisman ver-

sierd was, welke, in dien tijd, een vereischte bij het napolitaansche jagtcostume uitmaakte.

Het versiersel der door FERDINAND gestichte Diana-orde bestond in eenen gouden jagthoorn, aan een groen gewaterd, zijden lint; de kleeding was snoekgraauw met groen uitgemonsterd, waarbij een gouden hertsvanger behoorde; de koning droeg dezelve altoos op de jagt. Het is mij niet gelukt in de onderscheiden werken, waaruit ik het bovenstaande bij een bragt, op te sporen, wanneer en bij welke gelegenheid deze orde door hem is ingesteld.

V. v. W.

IETS OVER

VERWILDERDE HONDEN.

De jagtwet gewaagt, niet ten onregte, van verwilderde katten, die voor het jagtveld nadeelig zijn; huiskatten die te velde gaan, jagen meest alle op den voet van het wild; men ontmoet die overal; maar zij, die zich niet meer aan de woningen van den mensch hechten, houden zich met hunne afstammelingen, in boschrijke oorden, dikwerf in boomen op. Zij weten zich goed te voeden, en nemen in omvang toe, in tegenstelling van hetgeen bij andere huisdieren, in dergelijk geval, wordt waargenomen. Hun hair wordt langer, en, wanneer ze niet worden uitgeroeid, neemt het

verwilderde ras eindelijk eene gelijke kleur aan, grijs met donkere dwarsstrepen (*).

Als tamme konijnen in het vrije voorttelen, slaat het ras langzamerhand weder tot het wilde, waarvan het afkomstig is, terug; de bonte kleur blijft hun aanvankelijk bij, terwijl het derde of vierde geslacht reeds volkomen aan het wilde konijn gelijk is. Houdt, om verschillende reden, het gewone tamme konijn in het wild geen stand, veel minder nog zullen de door kunstmatige aanfokking verkregen rassen, de vervolgingen van al de op hetzelve jagtmakende dieren ontkomen.

In Tartarije, Turkije en Rusland komt de verwilderde hond voor, die echter in tijden van gebrek tot de woningen terug keert. De verwilderde hond zou er de tuinen bezoeken, de ooftboomen aandoen, in den grond een hol tot verblijf graven enz. Deze neiging tot kuilen graven en het nuttigen van fruit wordt dikwerf bij onze huishonden waargenomen. Ofschoon de reisbeschrijvers of natuurkundigen vergeten ons te zeggen of het lei- of stamboomen zijn, waarvan de beladene takken tot aan den grond kunnen nederhangen, kan men zulks zonder bezwaar als waarheid aannemen, daar men ziet, dat een huishond soms fruit aanneemt en er vervolgens smaak in krijgt, — daar dit misschien de plantaardige stof van het hondengras, waaraan de hond behoefte schijnt te hebben, moet

(*) Men mag evenwel de verwilderde huiskat niet verwarren met de wilde kat, die nog in sommige wouden van Duitschland voorkomt; deze maakt eene afzonderlijke soort uit. Onze huiskat is *waarschijnlijk* uit de Oost afkomstig.
RED.

vervangen, — en ook wijl een jagthond, door den dorst gedreven, op de jagt een appel, peen of knol met den jagtjongen deelt. — Het geval heeft zich voorgedaan, dat een ligt aangeschoten vos, door een dashondje vervolgd, de wijk in een' boom nam, zich op een tak tegen den stam drukte, tot die hoogte dat men er met het geweer niet bij reiken kon. Men ziet het haas eene schuilplaats nemen op schuinsche aan water staande boomen en zich, bij watersnood, op de kruin van een' knodwilg redden, zelfs een kippenladdertje beklimmen.

Hier te lande kan alleen sprake zijn van verdwaalde honden, waarvan mij twee gevallen bekend zijn. In het eerste werd de hond, die zich in een bosch bleef ophouden, dood geschoten, waarmede alles uit was. Het tweede werd om de omstandigheden, waaronder het zich voordeed belangrijker, daar de hond reeds volkomen de manieren van een wild dier had aangenomen.

In het begin van het jagtsaizoen 1854 werd in het veld een hond van de grootste soort waargenomen, die het uiterlijke van een' schaapherders — of verbasterden windhond had; hij liep met den neus en den staart omlaag, gelijk een die iets zoekt, b. v. het spoor van zijn' verloren meester; zijn geheel gaf iets onrustigs te kennen, en verkreeg hierdoor een verdacht voorkomen. Bij onderzoek vernam men, dat hij reeds eenigen tijd zonder meester rondliep, aan de plaats vreemd was, dat niemand wist aan wien of

waar hij te huis behoorde, en derhalve als onbeheerd goed kon worden aangemerkt. Daar hij tot band- trek- en karnhond geschikt scheen, of misschien om der beloonings wille, als hij opgevorderd werd, trachtte men hem in handen te krijgen, of bij verrassing meester te worden, maar telkens vruchteloos; daarna poogde men hem dood te schieten, hetgeen ook mislukte. Dit herhaald aanschieten maakte hem nog schuwer. Hij vertoonde zich zeldzamer op bepaalde plaatsen, en hield zich op in den omtrek van een dorp in de duinhelm of, bij afwisseling, in een bosch van ruim 5 bunder groot, welk laatste minder algemeen bekend was. Nu werd hij slechts des avonds waargenomen, en was de schrik van vrouwen en kinderen, welke zich ook aan voorzigtige mannen mededeelde; terwijl zijn boosaardig bestaan, op eenigen afstand van de plaats, niet verkleind werd overgebragt en voortverteld. Hier is het fabuleuze dier, de weerwolf, weinig bekend; de verhalen omtrent dezen hond begonnen evenwel, door de verbeelding versterkt, daaraan eenige gelijkenis te krijgen. Het genoemde bosch, waarin altijd hazen waren, en somtijds tot vier op eenen dag werden geschoten, was dit jaar zeer arm aan wild. Dit baarde bevreemding, en men vermoedde er de oorzaak niet van, dan na het vallen van het blad, en toen de ruigte door regen en wind neergeslagen was, in het laatst van November, wanneer een aan het bosch staande jager vóór zich in het hout een gegrom hoorde, hetwelk hij veron-

derstelde te zijn van zijn' hond tegen houtsprokkelaars of tegen eenen pinegel. Niets naders hoorende ging hij in het hout, om te zien wat er de oorzaak van konde wezen. Zoodra de verwilderde hond hem zag naderen, keerde hij ijlings om. De jager was niet nabij genoeg om met zekerheid te schieten, waartoe welligt de vertraging, door de verrassing veroorzaakt, bijdroeg. Zijn doodvonnis was echter van dat oogenblik af geteekend.

Het eerste drijven mislukte; den volgenden dag ging men, door de ervaring geleerd, met meer oordeel en overleg te werk. De hond liet zich op en neer drijven, gelijk een wolf en vos het zich meesterlijk laten doen, tot dat hij na alles beproefd te hebben, ongemerkt door de jagerlinie poogde te breken, over een lager vlak, langs den grond trachtende heen te sluipen. Dit nu werd hem met een schot hazenhagel belet, hetwelk in een min of meer schuine rigting, van achteren naar voren aankomende, van af het schouderblad tot aan de kaak, hem over den kop deed tuimelen als een haas, zonder het minste geluid te geven, en onmiddelijk den dood ten gevolge had.

Die in het geval is geweest, door een schot afscheid van zijn' afgeleefden, getrouwen jagtgezel te moeten nemen, zal ondervonden hebben, dat het doodschieten onder de noodige voorzorgen en op korten afstand niet zoo zeker is, als men het zoude veronderstellen, zelfs dan, wanneer de hoofdorganen zijn getroffen. Die nu zoo iets ondervond, die de laatste

snik van zijnen versleten dienaar onaangenaam trof, kan deze toevallig ontdekte doodelijke plaats als een punt van verder onderzoek beschouwen. (*)

In aanmerking nemende de duurte der levensmiddelen, waardoor nu minder dan vroeger verloren gaat, en bij gebrek aan dierlijken afval, moest een ieder veronderstellen, dat deze hond, die, zoo ver bekend is, geene huisdieren heeft aangevallen, en drie maanden zonder bekende voedingsmiddelen bleef, zeer vermagerd zoude zijn: juist het tegendeel bleek. De geringe ontwikkeling der mannelijke teeldeelen, gepaard met geheel zijn uiterlijk, gaf te kennen dat hij nog geen jaar oud was, in welken leeftijd de hond spoedig eenen nieuwen meester aanneemt, een ander kosthuis zoekt, of zich bij zijne natuurgenooten voegt. Zijne tong was juist wel niet zwart, echter donkerder dan de gewone kleur.

Huiswaarts keerende liep het gesprek over zeldzame gebeurtenissen met honden. Er werd van eenen jongen windhond verhaald, die van het eene eiland naar het andere overgebragt, een' der armen van de Schelde poogde over te zwemmen, welke, zonder den golfslag en den stroom in aanmerking te nemen, een uur breedte heeft. Een loodsman had hem eerst voor eenen zeehond aangezien; vervolgens in de boot opgenomen, had hij groote vermoeidheid aan den dag gelegd. Deze

(*) De ondervinding heeft geleerd, dat een schot grove hagel, op 2 a 3 passen, in eene schuine rigting naar voren, vlak achter het blad aangebragt, den sterksten hond dadelijk dood doet nederstorten.

RED.

trouw bij eenen windhond verhoogt de verdienste van eene onderneming, die, zonder de toevallige redding, een' gewissen dood ten gevolge zou hebben gehad. —

De steller van dit stukje is een jagtliefhebber, die de meening is toegedaan, dat door bijdragen van verschillenden inhoud, zoo wel van jagtervaringen, als van hetgene daarmede in verband staat, al zijn ze niet altijd van zuiver wetenschappelijken aard, de uitgave van dit tijdschrift behoort te worden bevorderd; te meer daar het een werk geldt, dat zonder bijoogmerken wordt geschreven, waarin, op een zoo gepast oogenblik, de te maken wijzigingen in de nieuwe jagtwet kunnen worden ter sprake gebragt, tot toelichting voor hen die, door de omstandigheden, meer met theoretische beschouwingen der jagt bekend zijn, dan wel met het practische gedeelte, waarop het geheel berust. Men behoeft slechts aan de redactie te kennen te geven, hoe men over de zaak denkt, en wat men verlangt, om bijval en medewerking te ondervinden. Hij wenscht tevens een voorbeeld te geven aan zoo menigen jager, die de gave bezit, geheele avonden de hem omringenden met steeds nieuwe, of als zoodanig ingekleede verhalen bezig te houden, en in eene aangename stemming te brengen; die goed weet te schrijven, maar, helaas! er te veel tegen opziet, om geringe zwarigheden op zijde te stellen, en daardoor weerhouden wordt de pen ter hand te nemen.

In waarheid, deze onverschilligheid is even groot als onvergeeflijk!

Jagerstaal.

EEN GELUKKIGE JAGTDAG,

NAAR HET LEVEN BESCHREVEN.

Nein, es will nicht immer glücken,
Wild wird dennoch Euch berücken,
Jagd ist nicht bloss Wissenschaft,
Jagd ist Kunst, will Künstlerkraft.
LAUBE.

Vele dagen brengen wij, in den loop van een jagtsaizoen, jagende door, doch niet alle, ofschoon altijd min of meer genoegelijk, zijn even aangenaam en even gelukkig. Meest alle jagttijden leveren één of twee van die enkele, zeldzame dagen op, die als bijzonder schitterende sterren aan den helderen hemel van het jagersleven prijkende, in glans en schoonheid de overigen overtreffen; dagen, die wij nimmer vergeten, die onze blijdste herinneringen uitmaken, wanneer wij op

den een' of anderen treurigen winterdag bij den haard zitten te mijmeren, en die ons dan, tot zelfs in de minste bijzonderheden, weder levendig voor den geest zweven. Het is de herinnering van zulke regt gelukkige uren, door mij in het laatste gedeelte des vorigen jaars doorgebragt, die ik wil trachten, in ongekunstelden stijl aan de lezers van dit tijdschrift mede te deelen, van het denkbeeld uitgaande dat zij *allen* jagers zijn; daar dit geschrijf aan hen, die niet tot het groene gilde behooren zeker van weinig belang — wat zeg ik — ongetwijfeld belagchelijk zoude voorkomen. Men verwachte echter geene dier jagtpartijen, waarop door eene geheele bende schutters, onverschillig op welke wijze, groote hoeveelheden wild geschoten, ik zoude haast durven zeggen »vermoord" worden; — neen, het geldt hier eenen jagtdag waarop door twee jagers — ik mag het zonder grootspraak zeggen — onberispelijk geschoten en onvermoeid gezocht is; onverbeterlijk bijgestaan door twee honden, die den geheelen dag geene enkele fout begaan hebben, en dat alles in het laatst van het saizoen, wanneer toch alle wild in den regel ril is; doch ter zake.

Het was dan op den 9den December 1854, dat ik, omstreeks half 9 ure, mijnen vriend den heer *** op het rendez-vous ontmoette, en wij ons zonder dralen in het veld begaven, ieder vergezeld van zijnen wilddrager en staanden hond. Het weder was winderig met betrokken lucht, en van tijd tot tijd kregen wij hevige regen- en hagelbuijen uit het N.

W. — Wij begonnen eene met helm begroeide duinvlakte af te zoeken, de honden ver van ons af latende jagen om des te spoediger eene klucht hoenders te vinden. Weldra trekken beide honden aan; eene klucht van 7 patrijzen springt, ter zijde van ons op ruim 100 passen afstand, en komt pijlsnel, voor den wind af, over ons heen. Wij hebben het geluk er ieder éénc van te schieten; de honden apporteren, en na geladen te hebben jagen wij verder. — Van de nog overgeblevene hoenders viel er een in kort eikenhakhout, en twee andere zagen wij in het duin nederstrijken. Mijne vriend vervolgde deze laatsten, terwijl ik het eerste ging opzoeken, dat na lange, vergeefsche moeite eindelijk gevonden werd, doch buiten schot opsprong; een van de beide anderen, hing weldra op de weitasch van mijnen vriend. Nu ging het weder gezamenlijk voorwaarts; wij joegen omtrent een uur, en zagen verscheidene hazen en hoenders, zonder er echter schot op te kunnen krijgen. — Daar staat op eens mijn hond, op ruim 50 passen van mij, als vastgenageld; ik ging langzaam op hem toe, terwijl ik zijnen schilderachtigen stand bewonderde. Uit den snelsten galop had hij zich, op den wind komende, eensklaps omgewend, en stond nu, van achteren eenigzins ineen gezakt, met een' hoogen neus en den schoonen, langen pluimstaart onbewegelijk uitgestrekt, als hing aan de minste beweging het leven. Digt voor hem sprongen twee hoenders, waarvan er een dood nederviel, terwijl het tweede, door den sterken wind

in een oogenblik buiten het bereik van mijn geweer was. Kort daarop schoot mijn vriend met elken loop een haas; het eerste rolde dadelijk op het schot, het tweede echter, ofschoon even meesterlijk getroffen, liep nog een gezigt ver door, doch werd door zijnen hond, op den voet, nagegaan en weldra geapporteerd. Nadat de hazen behoorlijk waren doorgestoken, werd een pijpje ontbrand en begon de jagt op nieuw. Ik had het geluk een haas, dat door de jongens werd opgedaan, en mij dwars voorbij kwam, over den bol te doen tuimelen. Mijn vriend schoot nog een haas en een hoen, en daar het omstreeks middag was, besloten wij eerst op ons gemak de boterham te eten, en daarna eenig weiland te gaan afzoeken, waarop wij vermeenden, uithoofde van het ruwe weder, vele hazen te zullen aantreffen. Wij vonden er slechts twee, die echter onder omstandigheden geschoten werden, welker herinnering het jagershart nu nog van genoegen doen kloppen. — Het eerste, een groote, rosachtige boschbewoner, zag ik op verren afstand in het kale weiland liggen. Toen ik op omstreeks 30 passen genaderd was verliet het zijn leger, en liep van mij af, zoodat ik het spits van achteren had, hetwelk voor mij althans, het lastigste schieten op hazen is. Ik hield het echter bedaard op de lepels eer ik los drukte, en ofschoon ik niets aan het haas zien kon, dacht ik toch bij mij zelve: het *kan* niet mis zijn, en riep mijnen hond »apporte" toe, die het dan ook dadelijk een paar kampen ver met alle kracht

vervolgde. Op eens verlies ik beiden aan eenen slootkant uit het oog, en dadelijk daarna komt de hond er in galop mede aandragen, trots alle slooten en eene breede watering, die hij met het zware haas over moest. Toen hij nog circa 100 passen van mij af was, kwam het tweede haas, door mijnen vriend buiten schot opgestoten, mij op ruim 50 passen dwars voorbij, en ik had het geluk ook dit, ofschoon de niet afgeschoten loop van mijn geweer slechts met n° 7 geladen was, hartsteken dood te schieten. Nu ging er een vrolijk »hourrah!" op en, toen wij weder bij elkander kwamen, riepen wij vol geestdrift te gelijk uit: »er is *toch* maar *ééne* liefhebberij, en dat is de »jagt!!"

Het eene aangename, verrassende tooneel volgde nu op het andere; de honden zochten en stonden heerlijk, en wij schoten, als om strijd, hazen en patrijzen; de heer *** maakte onder anderen nog een brillant doublet op hoenders. — Gedurende die aangename bezigheid, was het natuurlijker wijze laat geworden, wij hadden juist eenig hout afgejaagd en spraken reeds van naar huis gaan, toen wij op eens eenen grooten fasanthaan, over eene laan, in het bosch zagen loopen. »Die moet toch ook nog »mede, om de jagt te volmaken!" was de gezamenlijke uitroep, en voorwaarts ging het op het spoor van dit edele wild. — Nadat hij reeds eenmaal door de jongens opgedaan was, zag ik hem, op den hoek van een bosch op post staande, in eene lange, smalle

strook kort hout vallen, dat van onderen digt begroeid was met braamdoorn en andere struikgewassen. Ik bragt mijnen hond op de plaats, waar de haan was gaan zitten, en nu begon eene der schoonste en belangrijkste épisodes van dezen genotrijken dag. De haan liep pijlsnel vòoruit, het lange bosch door, terwijl de brave hond hem geduldig en langzaam, van stap tot stap, op den voet volgde; dan eens stond hij een oogenblik vast, dan weder kroop hij op den buik onder de digte doornen door, den vlugtenden achterna, terwijl ik hem op den voet volgde met den vinger aan den trekker, en — ik moet het zeggen — met eene soort van angstig verlangen naar het einde van deze crisis uitziende. Het aantrekken van den hond kon omstreeks 3 a 400 passen hebben aangehouden, toen ik in éénjarig, kaal loot komende, den fasant op omtrent 50 passen voor hem uit zag loopen en weldra opvliegen, om weder in een bosch van hoog opgaand hout neder te strijken. Na dat ik eenigen tijd vruchteloos had gezocht, sprong hij eindelijk op, en werd ik voor mijn volhouden ruim beloond. Op mijn schot viel de prachtige vogel neder en begon, slechts vleugellam zijnde, op nieuw te loopen; de hond moest nu weder zijnen pligt doen, die op het »zoek verloren" den voet opnam, hem snel achtervolgde en weldra aan zijnen meester overleverde. Dit was weder een van die onvergetelijke oogenblikken, die wij jagers *alléén* kennen, en waarin men eene vreugde en eene zelfvoldoening smaakt, die letterlijk door niets verbitterd wor-

den. In zoodanig oogenblik is alle verdriet, alle zorg vergeten; men gevoelt zich door de beweging in de vrije natuur gesterkt, vol nieuwen levenslust en vol geestdrift voor alles wat edel en schoon is.

Der Jägersmann ist der Beglückte,
Das Leben kommt er weiss nicht wie,
Es fliesst in ungehemmten Wellen,
Denn er webt in Luft und frischen Quellen.

LAUBE.

Het was nu bijna avond geworden; de jagt moest dus een einde nemen. Dezelve bestond uit 10 hazen, 8 patrijzen en eenen fasant. Wij hadden bijna niet mis en, wat meer zegt, niets verloren geschoten; en terwijl wij ons bij het afscheid toeriepen: »mogen wij »nog vele zulke dagen beleven!" namen wij regt tevreden den terugtogt aan.

Mogt deze zeker zeer gebrekkige beschrijving eenige echte jagers voor een oogenblik verstrooijing verschaffen, en hen aansporen om ook hunne jagtherinneringen in dit tijdschrift ten beste te geven (*); dan zal ik mij dubbel beloond zien en wij zullen, onder het lezen, ongemerkt de maand September weder bereiken, die anders zoo *lang* uitblijft! —

1854. §.

(*) Wij deelen volkomen uwen wensch, waarde vriend §., en hopen, dat uwe uitnoodiging vele goede vruchten dragen moge.

RED.

EENE INGESLOTEN JAGT,

UIT DE VORIGE EEUW.

In een der voorgaande stukjes hebben wij van eene feestelijke, ingesloten jagt gesproken, en voor diegenen onzer lezers, welke niet in de gelegenheid zijn de aangehaalde werken van FLEMING en DOEBEL natelaan, achten wij het niet onbelangrijk de beschrijving eener zoodanige jagt, gelijk ze ons uit de merkwaardige herinneringen van den piqueur C. RAUCH is overgebleven, te laten volgen; te meer daar hij ons, in zijnen levendigen stijl, zoo geheel en al in den geest van dien tijd en zijne glansrijke jagtfeesten verplaatst. De hier beschrevene jagt had plaats bij gelegenheid van

een bezoek, dat de markgraaf von Schwedt aan zijnen zwager, den markgraaf von Baijreuth, bragt.

»Het schijnt dat de markgraaf von Schwedt van eenen »engelschen vos- of hazenhitzer afstamt, "zeide de stalmeester Herwegh tot mij, »want hij heeft rust noch »duur; hij is iemand, die paarden noch menschen op »adem laat komen. Morgen ten tien ure precies, moe- »ten twee spannen holsteinsche paarden gereed staan om »naar Pommersfelden te rijden, waar denkelijk alwe- »der zal moeten gejaagd worden! Het is om duivels te »worden! Zoo lang deze vorst hier is, zal aan geen »rusten te denken zijn".

Kort daarna werd ik bij den opperjagermeester ontboden. Ik vernam van hem, dat de vorst-bisschop van Schönborn den volgenden dag in het woud bij Hirscheidt eene ingesloten jagt op herten zoude geven, en ik de plaats van busspanner bij den markgraaf von Schwedt moest vervullen.

Een aanzienlijk geschenk had mij niet meer vreugde veroorzaakt, dan dit bevel; want de rijke wildstand in de Bambergsche houtvesterijen was mij bekend, en van de heerlijke jagten, welke de geestelijke vorst, andere hooge personen ter eere, met even veel pracht als jagtkennis wist te geven, had ik dikwerf met lof hooren gewagen.

Het voor de dienst der beide markgraven bestemde jagtpersoneel reed vooruit naar Pommersfelden. Het schoone slot met zijnen schilderachtigen omtrek maakte

op mij eenen aangenamen indruk, terwijl de bisschoppelijke jagerij ons met echt broederlijke hartelijkheid ontving.

De reeds op het slot aanwezige gasten behoorden allen tot den geestelijken stand. Men zag daar de prelaten van de rijke kloosters Ebrach en Langheim, de abt van de benediktijner abtdij Banz en eenige domheeren van Bamberg en Würzburg. Vroeger dan men verwachtte kwamen de hertog van Coburg, later de beide markgraven, de graaf von Ellrodt en de opperjagermeester van den markgraaf von Baijreuth aan. Al deze heeren schenen slanke jongelingen tegenover de lijvige geestelijken te zijn, en ook het dienstpersoneel der laatsten zag er zoo welgedaan uit, dat er geen twijfel omtrent de voortreffelijkheid der kloosterkeuken overbleef.

Den volgenden morgen ten negē uren reden de gezamenlijke équipages over de, te dien einde gestrekken, jagtpanden in den loop; allen verheugden zich over het smaakvol ingerigt jagtscherm, bij hetwelk de rijtuigen ophielden, en waar de hooge gasten door de geschaarde jagerij met hoorngeschal ontvangen werden.

De opperjagermeester maakte zijnen vorst het noodige rapport; deze deelde aan zijne jagtgenoodigden mede, dat de herten het eerst in den loop zouden gedreven worden, en dat het bij hem gebruikelijk was het wild, in het springen over de eerste en tweede hindernis te schieten, en de geringe stukken te ver-

schoonen. — De jagers togen met hunne honden in het bosch. De opperjagermeester wees den schutters in het scherm hunne plaats aan, zoo dat de wereldlijke vorsten met hun gevolg regts, tegenover de eerste hindernis, en de geestelijke vorsten tegenover de tweede geplaatst werden. Toen begaf hij zich te paard mede in het bosch.

Eene oude hinde, aan het hoofd van eenen troep wild, verscheen het eerst in den loop, en sprong in volle vlugt over de beide hindernissen. Ofschoon schot op schot gelost werd, bleef zij ongedeerd. Een ieder zag zijnen buurman verwonderd en ontevreden aan; eenigen gaven hunnen busspanner bevel, de lading eenen graad te verminderen.

»Dat is een verwenscht schieten," zeide mijn vorst tot zijnen zwager, »dat verduivelde dier vloog gelijk »een vogel over de hindernis."

Naauwelijks hadden wij andere bussen overgereikt, als een groote troep wild, waaronder vele jaagbare herten, in volle vlugt op den loop verscheen, en nu gold het weder om, in den oversprong, het schot goed aantebrengen. De geestelijke heeren dreven de beleefdheid omtrent hunne gasten zoo ver, dat zij niet schoten dan op het wild, dat over de tweede hindernis heensprong, waardoor zij tevens in de gelegenheid waren hunne vaardigheid in het schieten te toonen.

Of deze heeren de eerst overspringende stukken opzettelijk misten, durf ik niet beslissen; maar sedert

schoten zij — vooral de vorst-bisschop, de prelaat en de abt — met zulk eene bedaardheid en vaste hand, dat een ieder hen voor meesters in de kunst verklaren moest, en geen enkel der door hen geschoten stukken behoefde afgemaakt te worden met den hertsvanger.

Nu volgde eene pauze in de jagt. Men wisselde wederzijdsche complimenten over de goede schoten, terwijl de muzijk zich lustig deed hooren. Op nieuw toonden de hoornen der jagers, en wij zagen eene menigte herten den loop naderen, die hunne sterke geweijen, met de witte spitsen, boven het houtgewas verhieven. Een prachtig gezigt, dat zelfs bij den bedaardsten jager eenen snelleren polsslag deed ontstaan. De schutters in het scherm stonden in gespannen verwachting, en de vinger kromde zich naar den trekker, om een dezer trotsche woudbewoners eenen kogel door het blad te jagen.

Eene oude hinde, die den troep geleidde, scheen reeds bij ervaring te weten, wat er op den loop te wachten was; zij bleef aan den rand van het bosch onbeweeglijk staan, en geen enkel der volgende stukken wild waagde het eenen stap voorwaarts te doen. Toen evenwel de opdrijvende jagers en honden naderden, begaf zich de oude hinde op den loop, door den geheelen troep gevolgd. Deze massa wild, waaronder zoo vele prachtig gekroonde herten, leverde een heerlijk schouwspel. Men zag duidelijk aan hunne houding, dat zij zich aan het naderend gevaar verlangden

te onttrekken; zij schenen te overleggen, welk der hun bedreigende gevaren, de schutters of de drijvers, het meest te duchten was.

»Schiet het oude dier dood," riep de markgraaf von Schwedt, »of het bederft onze jagt." De oude hinde was met haar gevolg reeds tegenover het scherm gekomen, en bereidde zich om over de eerste hindernis te springen; de vingers naderden reeds den trekker, toen zij eensklaps met den geheelen troep »regts-om-keert" maakte, en door de jagers en honden heenbrak.

»Uwe doorluchtigheid heeft juist geoordeeld," merkte de vorst-bisschop aan, »wanneer alle schoonen zoo »zeer voor het autaar vreesden, als deze hinde voor de »hindernis, was het slecht met de mannen gesteld. — »Om intusschen den tijd te korten, willen wij op »hunne bekeering eenen morgendronk ledigen."

Aan de gasten werd nu cyprische wijn met een ontbijt aangeboden, en juist wilde de hertog van Coburg een dergelijk jagtvoorval verhalen, toen andermaal de fanfaren klonken ter aankondiging, dat er weder wild op den loop stond te verschijnen. Het waren eenige jagtbare herten en hinden, welke een oogenblik stil hielden, de schutters in het scherm aanzagen en toen, door de jagers en honden gedrongen, over de eerste hindernis sprongen. Eenige herten stortten door het lood der wereldlijke heeren neder, doch de geestelijkheid schoot zoo uitmuntend, dat slechts een enkel stuk behoefde afgevangen te worden.

Eensklaps hoorden wij achter de jagtpanden, buiten

de schietlinie, in de rigting van de tweede hindernis, een sterk rumoer. De vorst-bisschop zond dadelijk eenen jager, om de oorzaak te vernemen. Deze kwam met een lagchend gezigt terug en berigtte, dat een kogel een, op eenen wagen liggend vat bier, voor de jagerij bestemd, ontstoken had, en deze nu dorst zoude moeten lijden.

»In welke rigting staat de wagen?" vroeg de bisschop.

»Meer dan zestig passen ter zijde van het waarschou-»wingsteeken, buiten de panden," was het antwoord.

»Een ongeluk dat ligtelijk te verhelpen is."

Terwijl de bisschop dit zeide, kwam de opperjagermeester aangereden en meldde, dat de sterkste herten zich nog in de zoogenaamde kamer bevonden.

»Best, best," hernam deze, »eerst eenen dronk, en »doe ze dan maar uitdrijven; breng tevens den jagers »de tijding, dat de abt van Banz, die op eene nieuwe »manier hun bier heeft ontstoken, de kunst verstaat »om bier in wijn te veranderen."

»Zeer goed, uwe vorstelijke genade!"

De abt wilde protesteren, doch het schot was nu eenmaal op zijne rekening gesteld.

Nu kwamen de trotsche herten, met eenige hinden op den loop te voorschijn en onder deze de vroeger vermelde oude hinde; ze werden nu zoo krachtig opgedreven, dat er niets overbleef dan over de hindernis te springen. Zij deed dit met eenen hoogen sprong, en in hetzelfde oogenblik trof haar de markgraaf von

Schwedt zoo meesterlijk op het blad, dat ze als van den bliksem getroffen nederstortte; zijn tweede schot velde een sterk hert. Ook de hertog van Coburg schoot uitmuntend; maar mijn vorst mistte de schoonste stukken, en liet het aan de geestelijke heeren over hunne kunst te toonen. — Slechts één aangeschoten hert keerde, met eenige geringe stukken wild, in de kamer terug.

Men zeide elkander eenige beleefdheden over de treffelijke schoten; doch mijn vorst was knorrig, en wierp de schuld van zijn slecht schieten op zijnen busspanner. De arme drommel had veel te lijden; maar hij en ik wisten, dat onze doorluchtige meester bij eene ingesloten jagt, op het wild in volle vlugt, slechts zelden een gelukkig schot deed, en in dat zeldzame geval telkens door zijn gedwee gevolg een' blijden lofgalm werd aangeheven.

Het afjagen ging nu gemakkelijker, dewijl de oude hinde geene opvolgster vond, en bij een driemaal herhaald aandrijven werden nog zeven jagtbare en twee kapitale herten geveld. De opperjagermeester berigtte nu, dat nog zes niet jagtbare herten en ongeveer twintig stuks geringe hinden behalve eenige reeën in de kamer voorhanden waren, en het vroeger aangeschoten hert aldaar dood gevonden was.

»Wij willen de jagt eindigen," sprak de vorst-bisschop, »en ik verzoek de heeren nu te schieten ge»lijk zij verkiezen, want mijne nichten zullen ons te »Bamberg zitten wachten."

Aan zulke goede schutters, als de meeste van het gezelschap waren, viel het ligt het nog voorhanden grof wild spoedig neder te schieten. Eenige reeën, die men tot nog toe den kogelgroet onwaardig achtte, kwamen nu aan de beurt. Tot besluit der jagt werd er nu om eene dukaat voor het beste schot in de volle vlugt gewed, en de schietlijn tusschen de beide hindernissen bepaald. De opperstalmeester von Rothenhahn moest de weddenschappen opteekenen, die telkens tusschen een' wereldlijk, en een geestelijk heer plaats hadden. De kerkvoogden meesmuilden niet weinig over de blinkende goudstukken, welke hun het reeën schieten in den buidel deed vloeijen. Bij deze gelegenheid konde men de vaardigheid der schutters het beste opmerken, en zij, die meestal zonder gevolg poften, ontvingen ten koste hunner goudbeurs de les, dat oefening de beste leermeesteres is.

De opperjagermeester meldde nu, dat er geen jagtbaar wild meer voorhanden, het aangeschoten afgevangen, en alles voor het scherm gerangschikt lag. Men trad uit het scherm om het te bezien.

In	de	eerste rei	lagen	6	kapitale	herten,
»	»	tweede »	»	11	jagtbare	»
»	»	derde »	»	6	geringe	»
»	»	vierde »	»	19	hinden,	
»	»	vijfde »	»	8	reebokken,	
»	»	zesde »	»	7	rikken,	
				57	stuk.	

Toen aan de gezamelijke schutters het eikenloover uitgereikt werd, zeide de vorst-bisschop schertsend: »zonder twijfel komt de fraaiste tak aan den abt van »Banz toe."

»Inderdaad, genadige vorst!" antwoordde deze, »want slechts weinige jagers zullen zich kunnen beroe»men van in één schot, een hert en een vat bier ge»troffen te hebben; ik sta dus hier als éénige meester »in deze kunst."

»Gij hebt dus werkelijk in het biervat geschoten?"

»Ongetwijfeld; gelief slechts eenen jager naar dien »beukenboom, daar buiten de jagtpanden, te zenden; »hij zal zien dat mijne kogel, die het hert trof, aan »den stam is geslagen, van daar in eene schuinsche rig»ting het biervat getroffen, en de dorstige jagerij van »eenen dronk beroofd heeft."

»Het zoude mij aangenaam zijn," zeide de bisschop, »dat men zich van dit wonderbaar schot overtuigde, »want, waarlijk, ik had slechts met den abt van Banz »geschertst."

De dikke abt wees eerst zijne standplaats in het scherm aan, en tevens de rigting, in welke hij op het hert had geschoten; toen volgde hem het gansche gezelschap naar den beuk, aan wiens stam het schampschot zigtbaar was.

»Maar, heer abt! hoe staat het nu met de verande»ring van bier in wijn, voor mijne jagers?" vroeg de opperjagermeester.

»Best, waar uwe jagers hun nachtleger houden, zal

»de waard het vat bier, op mijne kosten, in een vat
»wijn veranderen.”

«Dat is heerlijk! hoe dikwerf zal er dezen nacht
»op uwe gezondheid en op uwe schietkunst gedronken
worden!” — De opperjagermeester bragt zijne jagers deze aangename tijding, en gaf hun den last, het in de kamer overige wild weder in vrijheid te stellen. Aan ons busspanners liet hij de keus om bij de jagers te blijven, of mede naar Bamberg te gaan.

»Blijft bij ons,” riepen allen, »wij willen u eerst
»de bussen helpen schoonmaken, en dan zullen wij op
»onze broederschap drinken.”

De panden werden nedergelegd, de rijtuigen reden weder in den loop voor het scherm; het hooge gezelschap nam onder hoorngeschal zijne plaatsen in, en de stoet vertrok naar Bamberg.

Ter verduidelijking voegen wij eene schets hiernevens, den platten grond van eene ingesloten hertenjagt voorstellende.

AA. Gedeelte van het woud met jagtpanden ingesloten, waarin het wild te zamen gedreven is.

BB. Ander gedeelte, dat vlak gemaakt en tot loop ingerigt is.

C. Jagtscherm of tent, waarin de schutters geplaatst zijn.

aa. Hindernissen.

bb bb. Veiligheidsteekens om de schietlijn aan te duiden, bestaande in op de jagtpanden gehangen eiken takken.

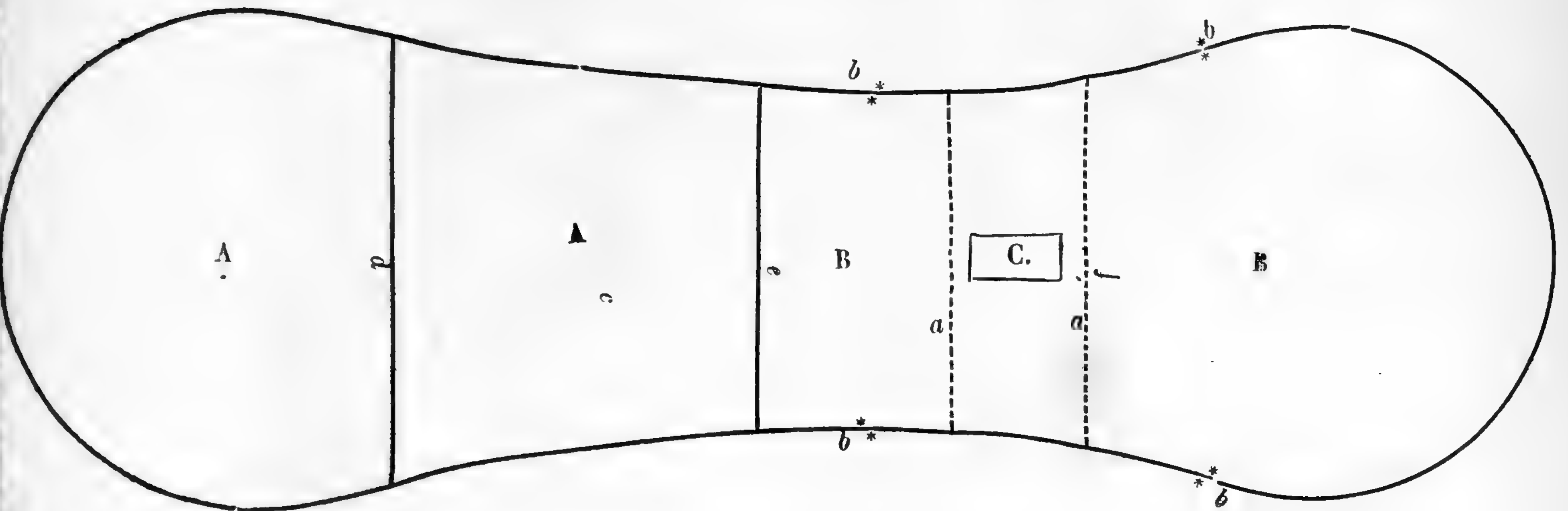
c. Zoogenaamde kamer.

d. Dwarspanden, waarmede het in de kamer gedreven wild wordt ingesloten.

e. Rolpanden, die telkens worden geopend om nieuw wild in den loop te brengen.

f. Plaats waar het wild, na den afloop der jagt, wordt gerangschikt.

100 schreden.
A
d
A
c
e
B
b
b
a
C.
a
f
B
b
b

BESCHOUWINGEN

OVER

HET TREKKEN OF VERHUIZEN DER VOGELEN.

(*Vertaald.*)

Over den geheelen aardbol wisselen de jaargetijden elkander af. Onder de keerkringen bepaalt de winter zich tot aanhoudend neêrstroomenden regen; benedewaarts naar de polen daarentegen, tot sneeuw en ijs. De dieren, die in den wintertijd geen voedsel zouden kunnen vinden, ontvlugten, of verzamelen vroegtijdig hunnen vooraad, of gaan, bij eenen strengen graad van koude, zoo lang tot eene schijndoode verstijving over, tot de dagen van gebrek voorbij zijn. Hetzelfde gebeurt, bij de brandende zomerhitte, in de verzengde luchtstreek, met de dieren, die behoefte aan water

hebben. Wanneer de poelen der amerikaansche grasvelden opdroogen, dan kruipt de alligator (amerikaansche krokodil) in de wijde scheuren van de opengebarste aardkorst, en blijft daarin, schijndood, vertoeven, tot de terugkeerende regentijd hem weder opwekt. — Zoo wonderbaar heeft de natuur voor het leven der dieren, ten tijde van gebrek, gezorgd.

Van de viervoetige dieren zijn het alleen de rendieren der noordpool die met het aanvangen der vorst naar zachtere luchtstreken vlugten, gelijk onder de vogelen diegene, aan welke de winter geene voedingsmiddelen oplevert, terwijl zij met eene sterkere laag vet, als eene bijzondere inwendige teerspijs bij honger en gebrek, op hunne reis zijn uitgerust. Van het gevogelte is het alleen de vlaamsche gaai of markol, die zich voor den winter van levensmiddelen weet te voorzien, daar hij, als de eikels rijp zijn, er dagelijks eene groote menigte, elke eikel afzonderlijk, in den grond verbergt, welke hij des winters niet alle wedervindt en die voor een groot gedeelte ontkiemen; zoodat de natuur zich tevens van hem bedient, om het zaad der eiken, dat de wind niet vervoeren kan, te verspreiden, en heinde en verre nieuwe heesters te doen ontstaan.

Vogels, die zich met kleinere zaadkorrels, bessen, poppen van insekten, aardwormen enz. voeden, overwinteren of verwijderen zich van hunne verblijfplaats slechts in zoo verre, als de gestrengheid des winters het gebiedend vordert. Geheel anders is het

met die, welke van graankorrels, rondfladderende insekten, kruipend gedierte en soortgelijke leven, want deze bezoeken zelfs vreemde werelddeelen gedurende den winter.

Naar dusdanige waarnemingen verdeelden de oudere natuurkundige stelsels het gevogelte in stand-, strijk- en trekvogels. Als standvogels beschouwden zij hen, die bestendig op hunne broedplaatsen overwinteren; als strijkvogels, die zich des winters niet ver verwijderen, en eindelijk als trekvogels, die geheel verdwijnen, of alleen in den winter worden waargenomen. Scherpe afscheidingen, die overal als gepast konden aangewend worden, lieten zich hieruit niet afleiden; want men ging bij die afscheidingen van waarnemingen uit, die niet allezins juist waren. Strikt genomen, konden huismusschen, winterkoningjes en markollen alleen voor echte en wezenlijke standvogels gelden; want zelfs kauwen, kraaijen, geelgorzen enz., ofschoon zij overwinteren, blijven hun zomerverblijf niet getrouw. Met de eenvoudige stelling, die waarschijnlijk door de nieuwere vogelkenners gedeeld wordt, volgens welke *daar, waar de vogel broedt en zijne jongen opvoedt, zijne woonstede is*, zou men beter teregt gekomen zijn, en daaruit van zelve tot de verdeeling van *broed-* en *trekvogels*, en gevolgelijk van *inlandsche* en *vreemde* vogels geraken. *Broedvogels* en *inheemsche* zouden alsdan diegene zijn, welke bij ons een nest bouwen; *trekvogels* en *vreemde* slechts die, welke hier niet nestelen. Diensvolgens behoort de ooije-

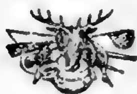
vaar, die zijne broedplaats zes maanden verlaat, even zoo zeer tot de inheemsche vogels, als de musschen, die zich geenszins van hunne broedplaats verwijderen.

Pestvogels en sneeuwgorzen daarentegen, zijn *voor ons*, als zij zich vertoonen, ware trekvogels. Zij behooren tot het noorden: dáár alleen planten zij zich voort, en zijn dáár als gevestigd aan te merken. Hun oponthoud bij ons is niets meer dan een onbepaald heen en weer zoeken naar voedingsmiddelen, welke het noorden hun als dan niet meer verschaft. Overal wekt de wintertijd — hij moge zich in het *zuiden* door stortregens kenmerken, of *noordelijk* de wateren tot ijs, de dampen tot sneeuw doen overgaan — de aandrift tot verhuizen op, hetgeen bij de visschen der zee even zeer het geval is.

(Wordt vervolgd).

ALLERLEI.

DE STROOPER NAAST DEN JAGTOPZIENER IN DE KERK.

Dat zich twee dergelijke personen, in een kleine gemeente ter genoemde plaats naast elkander bevinden, zou niemand bevreemden, zelfs lofwaardig kunnen zijn; meer dan dat de strooper zich naast den opziener komt plaatsen om hem te tergen.

De opziener was op zondag morgen uitgegaan om zijne ronde te maken, waarbij het hem het geschiktst voorkwam, te B...., provincie Gelderland, de godsdienstoefening bij te wonen. De strooper komt naast

hem zitten, en laat hem van onder zijnen kiel den bol van een haas zien, maar ook niet meer, daarmede te kennen willende geven, dat hij te laat is opgestaan.

Dit zonderlinge feit werd aan de beslissing van den tijd overgelaten, die binnen de 14 dagen den onbeschaamden op klaren dag en op de sneeuw, in gezelschap van een' tweeden, welke reeds 14 vonnissen tegen zich had, deed schuldig bevinden.

Ik heb dit broederpaar tot vrolijke buren, maar ook op 40 bunderen houtgewas nooit een beestje, dat leeft.

Jagerstaal.

In een wildrijk oord van Zeeland woonde een ware jagtliefhebber, bekend onder de naam van Leen Soldaat — of dit nu al dan niet zijn ware geslachtsnaam van ouder tot ouder is geweest, doet niets ter zake — genoeg zij het te zeggen, dat Leen Soldaat een bijzonder goed schutter en een vrolijke, oude snaak was, die nooit te huis werd gelaten, wanneer er jagtpartijen plaats hadden.

Op eenen schoonen herfstdag rukten zestien goede schutters ter jagt, die aan Leen hadden doen weten, dat zij den hem aangeduiden polder zouden bejagen. Leen, als laatst aankomende, neemt aan den linker vleugel plaats *en défilé,* trekt in front den polder

opgeruimd en welgemoed binnen; ras springt er, onder het bereik van den regter vleugelman, een haas, waarop deze schiet, doch mist; de tweede volgt zijn voorbeeld, doch ook dit was mis; de derde had evenmin geluk, de schoten vielen als bij gelederen vuur, en No. 16 zag eveneens het haas ongedeerd naar No. 17 loopen. Leen ziet het dier naderen, hij legt aan en begrijpt dat het een gewissen dood moet sterven. Fluks krijgt hij eene andere ingeving, »neen" zegt hij, uit eerbied voor een haas, die zoo veel gevaren op eenen dag heeft doorgestaan: hij maakt vaardig als het eerste gelid, valt op het regter knie en presenteert het geweer. De andere liefhebbers waren eerst regt vertoornd op zich zelven wegens het misschieten, later op Leen; doch eindelijk geven zij hem gelijk; het stemde hen voor den geheelen dag tot vrolijkheid, terwijl zij eene teug wijn dronken op het lang leven van het haas; zij raken allengskens weer op het schot, en deze koddige zet wordt op vliegend wild gewroken.

Jagerstaal.

WAAROM HET ALLES BEHALVE EENE GEMAKKELIJKE TAAK IS OM VOOR EEN ANDER EEN' GOEDEN JAGTHOND TE KOOPEN.

Ik heb ergens gelezen, dat een jagtliefhebber voor een zijner kennissen een' hond kocht, en aan hem af-

zond. Hij beproefde *Partout* op de watersnippen, waar hij al spoedig gelegenheid vondt tot staan. Hij roept hem toe te avanceren; vruchteloos. *Partout* blijft staan. Opgetogen over het vast staan van zijn' nieuwen hond en daarvan het levend bewijs willende vertoonen, neemt hij de muts af om daarmede de snip te bedekken. Wat grijpt hij? Een groote kikker. Hierover vertoornd, wil hij *Partout* met het geweer slaan, die er hem regts en links over heen springt, zoo als hem geleerd was.

Dit is een voorbeeld om den graad van dressuur van eenen hond niet te spoedig te beoordeelen. Zoo werd ik door een' mijner kennissen aangezocht een' hond voor hem te koopen, dien ik beproefde, en die mij meesterlijk voldeed. Ongelukkiger wijze, was die hond niet van zulk een' schoonen bouw als die, welken hij moest vervangen; dit maakte dat hij bij de aankomst door den eigenaar, maar vooral door deszelfs gezin, werd afgekeurd. Tot zijn geluk sloop hij den eersten morgen in de ontbijtkamer, waar het dochtertje hem een stuk brood toewierp, hetwelk zoo bevallig werd aangenomen, dat de geheele famillie er van opgetogen was. De hond, die anders zou zijn verworpen, werd nu in gunst aangenomen en later als volmaakt geroemd.

Jagerstaal.

BETER NOG DAN WIND-LUCIFERS.

(Geene fictie.)

Een oude groenrok, des morgens te veld trekkende, ziet drie jonge lieden van zijne kennis, die reeds aan het jagen waren, en hoort hen gedurende den voormiddag, in een hem welbekend wildrijk landgoed, druk schieten, zoodanig, dat de oude heer tot zijnen jager zegt: »nu, die schijnen van daag nog al op het wild »te loopen". In den namiddag keert hij van de jagt terug, en ontmoet de jonge lui; zijne eerste vraag is: »wel, ge hebt zeker eene goede jagt gemaakt?" — »Twee konijntjes," is het antwoord. »Dan moet gij- »lieden schrikkelijk gepoedeld hebben," zegt de oude heer, »want ik heb u nog al hooren poffen." Na zich een oogenblik bedacht te hebben, zegt een der jonge heeren: »dat zal ik u uitleggen: wij hadden alle drie »ons ketsgetuig vergeten, en nu moesten wij telkens »eene geweerprop in den brand schieten, als wij eene »sigaar wilden opsteken." — »Dan hebt ge zeker nog »al een enkel sigaartje gerookt," merkte de oude meesmuilend aan, en vervolgde zijnen weg, terwijl hij dacht: dat moet in het tijdschrift komen, dan kunnen zij hunnen snaakschen inval gedrukt zien.

* * *

St. PETRUS.

VISSCHERS LIED.

(*Wien Neêrlandsch bloed.*)

St. Petrus, die beschermheer zijt
  Der ed'le visscherij,
Uw' lof vermeldt ons feestgezang,
  Uw glorie zingen wij;
Op 't uitgestrekte pekelveld
  En aan de kleinste vliet,
Wordt juichend uwen naam genoemd,
  Klinkt u der vissch'ren lied.

Vóór dat de gouden ochtendstond
  De poort des dags ontsluit,
Trekt reeds, naar stroom en beek en plas,
  Een stoet van visschers uit;
Daar menig nog in 't dompig bed
  De zoete rust geniet,
Begroet hij 't eerste morgenrood
  Reeds met zijn vrolijk lied.

Daar zit er een, met taai geduld,
  Den hengel in de hand,
De flesch gevuld met geestrijk nat,
  Aan gindschen waterkant;
Het tokt, hij tuurt, de dobber zinkt,
  De snoer wordt opgehaald,
En ziet hij, door een' lekk'ren baars,
  Zijn moeite ruim betaald.

Hier staat, op elke goede plek,
  Een zetlijn in den stroom,
En visschermaat rookt vast zijn pijp,
  In 't lommer van een' boom;
Tot dat de roover van den vloed
  Aan d' angel zich verrast,
En hij een' vetten, blanken snoek
  Grijpt bij de kieuwen vast.

Hier ziet men fuiken uitgezet,
  Men zal ze ligten gaan,
Ginds komt alreê de visschersboot
  Met snellen riemslag aan;
Zie, hoe de vette paling krult,
  Het fijne posje springt,
Daar visschertje, van vreugd verrukt,
  Een vrolijk liedje zingt.

Hoe woelt, bij 't warme zomerweer,
  De brasem digt door een;
De schakels voor den dag gehaald,
  En fluks rivierwaarts heen;
Vervolg nu d' onbedachten stoet,
  Den polsstok in de hand,
Tot zich de gansche troep verwart
  In 't digte schakelwand.

Dat sukk'len met de hengelroê,
  Dat drent'len langs den kant,
Zijn wij reeds lang van harte moê;
  De zegen bij de hand!

Toe, makkers! lustig, leg hem uit,
  En trekt maar wakker aan;
Er zit een goede portie in,
  Dáár kan een dronk op staan.

En daalt in 't eind de gouden zon,
  In 't wester pekelveld,
Dan vrolijk, met de lekk're zoô
  Belast, naar huis gesneld;
Nu is 't verkwikkingsuurtje daar,
  Toe, rep je, knecht en meid!
Hangt spoedig water over 't vuur
  En gaauw den disch bereid.

Nu fluks de schotels opgezet,
  Doch geef ook elk een glas,
Men watertandt nu naar den visch,
  Die zoo nog levend was,
En 't goudgeel vocht der muskadel;
  Kom, grijpt de glazen aan,
De visch moet zwemmen in de maag,
  En 't glas niet ledig staan.

Dus, andermaal het glas gevuld,
  Tot boven aan den rand,
Op 't heil van elke visscherij,
  Die steun van Nederland;
En d' echo, in den avondstond,
  Herhaal langs stroom en meer,
Ons vrolijk, galmend lofgezang,
  St. Petrus u ter eer!

J. W.

IETS OVER DE

Jagt in westelijk Staats-Vlaanderen en

OVER DE JAGTWET (*).

Wanneer de jagers in het westelijk Staats-Vlaanderen hooren vertellen van de jagt in Gelderland, Overijssel en Drenthe, vooral van die in sommige streken van Holland en in de wouden van Belgie, dan ont-

(*) Op een tijdstip, waarin van eene aanstaande herziening der jagtwet sprake is, achten wij elke beschouwing over dit onderwerp belangrijk; wij haasten ons daarom dit stuk te plaatsen. — Wij koesteren daarbij den wensch, dat het anderen onzer medewerkers moge opwekken, om ook hunne gevoelens te ontwikkelen en alzoo, door wrijving van opiniën, tot de waarheid te komen. — Dáárom onthouden wij ons van aanteekeningen op die punten, waarover wij met den geachten S. niet kunnen instemmen. — Mogt onverhoopt een tegenschrijven van anderen uitblijven, dan nemen wij welligt de pen op, om ook onze denkbeelden over dit moeijelijke vraagstuk uit een te zetten.

RED.

staat in hen een brandend verlangen om die jagten te zien, en zij voelen zich als het ware vernederd, dat hun eigen jagtveld zoo onbeduidend is. Maar als zij dan op die vertelsels gaan doordenken, en de jagt in die beroemde streken meer van nabij leeren kennen, door de lezing van het tijdschrift voor de jagt en visscherij, dan hebben zij al dadelijk de overtuiging, dat het jagtveld van Staats-Vlaanderen voor geen ander behoeft onder te doen.

Het is waar, de prachtige fasanten en korhoenders zijn er onbekend, grof wild bestaat er niet; maar daarentegen zijn de uitgestrekte koornvelden zoodanig bevolkt met patrijzen, kwartels en hazen, dat men vruchteloos dergelijke elders zoeken zou. Waterwild is er zoo veel als de jager, die niet om den broode jaagt, verlangen kan, en de zoo hoog geprezene houtsnip is er, in de trektijden, zoo veelvuldig als ergens. — Wat het jagtveld van Staats-Vlaanderen tegen andere landen in het eene verliest, dat wint het in het andere; en zoo het waar is, dat de patrijzenjagt de meest geliefkoosde is voor den jager, dan spant Staats-Vlaanderen de kroon.

Steller dezes heeft als jongeling, in de jaren 1810 — 1813, gejaagd met de aanzienlijkste personaadjen van Frankrijk; later met de zoodanigen uit Belgie. — Van 1830—1840 joeg hij met officieren van de nederlandsche legermagt in Staats-Vlaanderen, die verreweg de meesten behoorden tot de aanzienlijkste geslachten van Nederland, en die alom hadden gejaagd, maar on-

der die allen werd niet één gevonden die niet bekende, dat de patrijzen- en hazenjagt in Staats-Vlaanderen verre de voorkeur verdiende boven die in andere landen. —

Een friesch heer, die voor eenigen tijd, tegen zijnen zin in Staats-Vlaanderen werd geplaatst, vond, zoo als in de rede ligt, zeer weinig aldaar naar zijnen smaak. — Hij was een hartstogtelijk jager! en toen steller dezes hem, op een oogenblik dat hij vreesselijk met het *spleen* was gekweld, vroeg, of de jagt dan even slecht was als al het andere, antwoordde hij: »neen, de »jagt is uitmuntend, maar dat neemt niet weg dat onze »hazen in Friesland veel grooter zijn, en de patrij»zen aldaar veel vaster liggen!" — Deze uitroep van een' man met heimwee en onvergenoegdheid geplaagd, is wel een afdoend bewijs voor hetgeen omtrent het jagtveld in Staats-Vlaanderen is gezegd.

Dat voor een gewest, alwaar het met het jagtveld en den wildstand gelegen is zoo als in Staats-Vlaanderen, de jagtwetten van het hoogste belang zijn, behoeft geen betoog. En neemt men daarbij in aanmerking, dat aldaar niet éene groote stad wordt gevonden, dat de bevolking bestaat uit eenen deftigen burger- en eenen boerenstand, zoo beschaafd als maar gezocht worden kan; dat beide grondeigenaren zijn, en het jagtvermaak eene geliefkoosde uitspanning is voor velen; dan gevoelt een ieder, dat nergens zoo zeer als in het genoemde gewest, de jagtwet eenen algemeenen invloed op de tevredenheid der inwoners uitoefenen moet.

Vóór het jaar 1795 waren de jagtwetten in westelijk Staats-Vlaanderen tot in het bespottelijke toe gestreng, en dit had dan ook het natuurlijk gevolg, dat bij het afschaffen van die wetten ieder boer jager werd. Tot en met 1813 was het gewest door eene fransche legermagt bezet, en wel zóó druk, dat er een tijdstip is geweest waarop zich 16 generaals in het land bevonden; ook deze met hun gevolg joegen druk op, en hoe onbegrijpelijk het moge schijnen, de wildstand bleef altijd even rijk. — Veteranen in het vak — opdat dit in het voorbijgaan worde gezegd — vinden hierin niets onbegrijpelijks. Ieder boer was jager, maar daarom juist had ieder boer belang bij de instandhouding van de jagt; en niet alleen gaf hij zich niet over, zoo als thans, aan het strikken zetten, aan het vangen met netten, of aan het jagen op de sneeuw, maar hij waakte daar tegen ten allerstrengste. Thans, nu eene jagt-akte *f* 15,— kost, en de jager op alle punten is gebonden en bloot staat aan vexatiën, ziet men vele boerenwoningen, waar knapen zijn, opgepronkt met guirlandes van patrijzen- kwartel- en snippeneijeren; en vroeger, toen iedereen jager was, werd de arbeider, die strikken zette, of nesten verstoorde weggezonden. —

Ofschoon de wildstand niets te wenschen overliet, ging het in 1814 zoo als het altijd gaat met de menschen, die steeds naar beter verlangen en meestal in het nieuwe verbeteringen meenen te zien.

Met blijdschap vernam men dat een jagtreglement

zou worden vastgesteld, en de wet van den 11 Julij 1814 werd ook alzoo ontvangen.

Aanvankelijk voldeed die wet een ieder, maar toen men het in Nederland zoo geliefkoosde stelsel van instructie en interpretatie op de jagtwet ging toepassen, toen het land werd overstroomd van buitengewone opzieners; toen was de jagtwet van 1814 een volmaakte geesel, niet alleen voor elken jagtliefhebber, maar zelfs voor elken eigenaar van een' hond of van een geweer, en men mag zeggen dat de landlieden in geene betere conditie verkeerden dan in 1500; want ofschoon zij niet verpligt waren hunne honden een' poot af te kappen zoo als toen, en het hun geoorloofd was een schietgeweer in huis te hebben, was het toch genoeg dat een hond, van welke soort ook, slechts een oogenblik werd losgelaten om beboet te worden; en die den moed had slechts de tromp van een geweer buiten de deur te steken of een pistool af te schieten, kon op een middelburgsch reisje naar de correctioneele regtbank rekenen, ten einde zich te verantwoorden wegens overtreding van art. 18 n°. 3, in verband met art. 24 der beroepene wet.

Opgetogen was men, toen men vernam, dat geheel het huishouden van den Staat verbeterd zullende worden, ook eene verbeterde jagtwet zou worden ingevoerd. Maar zoo men zich ergens in te leur gesteld heeft gevonden, dan was het in die nieuwe wet! En niet één jager zal in Staats-Vlaanderen worden gevonden, die niet zeggen zal, dat daargelaten of de wet

van den 6 Maart 1852 niet voor sommige streken beter is dan de wet van 1814, dit voor westelijk Staats-Vlaanderen geenzins het geval is.

In een onderzoek te treden omtrent de beginselen, waarvan de wetgevers bij de beide wetten zijn uitgegaan, en of dat der nieuwe de voorkeur verdient boven dat der oude, kan in een tijdschrift als dat voor jagt en visscherij niet te pas komen. Het moge voor jagers, die meestal in de haarkloverijen der theologanten en juristen niet zijn ingewijd, niet ten eenemale onverschillig zijn, zoo eens even *in het voorbijgaan* te vernemen, hoe men oudtijds over het jagtregt haspelde, en hoe de voorstanders der leer, dat hetzelve alle menschen toekomt, die leer verdedigden met hetgene door God bij de schepping van menschen en dieren, volgens GENESIS I, vers 26 en 28, werd gesproken, en met de toespraak tot NOACH: »uwe vrees »en uwe verschrikking zij over al het gedierte der »aarde en over al het gevogelte des hemels, in al »wat zich op den aardbodem roert, en in alle vis»schen der zee, ze zijn in uwe hand overgegeven." (GENESIS 9, vers 2).

Hoe die leer bestreden wordt, en het jagtregt als een uitsluitend regt van den Souverein wordt beschouwd, omdat DANIEL tot NEBUCADNEZAR heeft gezegd: »overal »waar menschenkinderen wonen, heeft God de beesten »des velds en de vogelen des hemels in uwe hand ge»geven, en hij heeft u gesteld tot een' heerscher over »dezelve." (DAN. 2, vers 38). Hoe anderen wederom

als beginsel hebben aangenomen: »dat zaken, die aan »niemand in het bijzonder toebehooren, eigendom zijn »van het algemeen, en dat de wilde dieren, vogelen »en visschen toebehooren aan hem, die ze vangt." Dat alles moge men zoo eens in het voorbijgaan willen hooren zeggen, maar eene ontwikkeling dier stelsels zou even vervelend zijn als eene mededeeling van de concilien van Tours van 813, van de constitutie van keizer FREDERIK van 1152 en van de diverse ordonnantien der Merovingische koningen, of van hetgeen door latere nederlandsche en fransche regtsgeleerden omtrent het jagtregt wordt geleerd.

Bij de memorie van toelichting, toen de minister de nieuwe wet aanbood, zeide hij: »de hoofdstrekking der »wet is, bescherming van het wild, zoo wel in het »belang van den eigenaar der gronden als in het al»gemeen belang." Meer verlangt zeker geen enkel jager op de geheele wereld; weinig kan het hem deren, of de jagtwet volgens de regten van ADAM, van NOACH of van NEBUCADNEZAR is geregeld, dan wel of daarbij ten grondslag is genomen, wat de minister, bij de discussien over de wet, heeft aangevoerd omtrent het oorspronkelijke jagtregt; het is den jager genoeg dat het hoofddoel zij bereikt: *bescherming van het wild en bescherming der eigendommen.*

Of het laatste het geval is, wordt door vele jagers die grondeigenaren maar *geene regtsgeleerden* zijn zeer betwijfeld. — Art. 641 van het B. W. schrijft voor »dat het regt om zich het wild toe te eigenen, bij

»uitsluiting toebehoort aan den eigenaar van den »grond, waarop zich het wild bevindt." — »Deze bepa- »ling", zeiden de opstellers van het wetboek, »draagt »het kenteeken, hoezeer de nederlandsche wetgeving »op mildheid van beginselen is gegrond; en wan- »neer men dezelve in verband beschouwt met art. »627, dan zal men gereedelijk erkennen, de zorg- »vuldigheid, waarmede de wetgever voor de onschend- »baarheid van het regt van eigendom gezorgd en te- »vens gewaakt heeft, dat afgeschafte voorregten niet »wederom herleven."

Dat, toen dit voor 15 of 20 jaren gelezen werd, de grondeigenaren geheel iets anders verwachtten, dan hetgeen hun in 1852 werd geleverd, ligt in de rede, en menigeen doet de vraag: »hoe strookt het met de »milde beginselen, met die heiligheid van het regt »van eigendom en met die afschaffing van alle privile- »giën, dat *ik* die bij uitsluiting het regt bezit om het »wild hetwelk zich op mijnen grond bevindt, mij toe »te eigenen, dat regt niet uitoefenen mag, tenzij ik »mij onderwerpe aan en naleve al datgene, wat voor- »geschreven is voor hem, die geen enkelen duim lands »bezit? Alles wel berekend, dan bepalen die zoo »hoog opgevijzelde vrijzinnige beginselen en dien eer- »bied voor het regt van eigendom zich daartoe, dat »niemand op mijnen grond mag komen zonder mijne »toestemming. Van de kosten van afpaling van mijn »jagtveld ben ik verschoond, maar hetzelve bejagen »zonder acte, dit mag ik niet. Vroeger betaalde ik

»voor permissie en registratie te zamen *f* 11,25 en ik »kon jagen zooals ik goedvond, dat wil zeggen, ik »was aan geene dagen gebonden, en ook niet aan het »getal hazen, die het mij geoorloofd was te vangen; »nu sta ik volkomen en in alles gelijk met den min»sten brood- of stukjager. Mijne acte kost *f* 15,— en »mitsdien ben ik, *summa summarum,* met al die vrij»zinnige beginselen en dien onbepaalden eerbied voor »mijn regt van eigendom, *van den oever in de gracht »gevallen!*"

Wat aangaat de vraag: of de hoofdstrekking van de wet, de bescherming van het wild namelijk, of deze doeltreffend is? dit kan niet twijfelachtig zijn. — Wat voortvloeit uit het beginsel van bescherming van de eigendommen, moge voor deskundigen ruime stof tot discussie opleveren, maar in Staats-Vlaandren althans zal niet een jager worden gevonden, die niet onbepaald toestemt, dat de nieuwe jagtwet volmaakt het tegenovergestelde te weeg brengt van hetgeen, in het belang van den wildstand, is bedoeld. — »Het is »verboden", zegt art. 20 van de wet, »met schietge»weer of met honden in het veld te komen."

Oppervlakkig beschouwd, is deze bepaling allezins voordeelig voor den wildstand, maar de ondervinding leert, dat zij eene tegenovergestelde uitwerking heeft. Het verbod toch is algemeen, en wordt dus ook algemeen toegepast, en men verbiedt den landbouwer evenzeer kraaijen, eksters en andere roofvogels te schieten, als men hem verbiedt met keffers of andere

kleine huishonden in het veld te komen. Dat één koppel kraaijen of eksters de patrijzennesten, die zich in haren omtrek bevinden, kan verstoren, en de jongen opvangt, weet ieder jager.

De verwoesters van het jonge wild in het algemeen, zijn bunsings, fluwijnen en wezels; de natuurlijke vijanden dezer roofdieren zijn de rekelhonden, en ieder jager zal het getuigen, dat sinds het strenge verbod om met honden in het veld te komen, het bewuste ongedierte ontzettend is vermeerderd. Op onze groote bouwhoeven waren er geene bunsings, toen de honden los mogten loopen, en thans wemelt het van dezelve.

Dat er een groot misbruik van gemaakt zoude worden, zoo het onbepaald geoorloofd ware met schietgeweer en honden in het veld te komen, is ontegensprekelijk; maar het is zeer gemakkelijk om het nadeel uit dit uiterste voortvloeijende te voorkomen, zonder aanleiding te geven tot het nadeel, hetwelk het gevolg is van het andere uiterste; en de middelen daartoe worden gereedelijk aan de hand gegeven, wanneer men zich de moeite geven wil, de oude, nederlandsche jagtreglementen in te zien, als wordende daarbij eene zeer duidelijke distinctie omtrent de soorten van honden opgegeven, waarmede het verboden is in het veld te komen, zoowel als omtrent de daden, die beschouwd worden uitoefening der jagt te zijn, en de zoodanigen, die strekken tot wering van schadelijk gedierte. —

Alle deze reglementen worden gevonden in het nederlandsch placaat- en regtskundig woordenboek, uitgegeven te Amsterdam bij Johannes Allart, 1793, derde deel, op de woorden *Houtvesterij* en *Jacht*.

Behalve het nadeel, hetwelk den wildstand in Staats-Vlaanderen wordt toegebragt, door het vermenigvuldigen van schadelijk gedierte, is het strikken zetten nog van ergeren aard, en men mag zeggen, dat deze fatale wijze van jagen thans driemaal meer in praktijk wordt gebragt dan vroeger; terwijl, zoo het toen moeijelijk was daartegen te waken, dit thans bijna onmogelijk is.

Dat het menigvuldige jagen met verbodene middelen het gevolg is van de duurte van het wild in Belgie, zoo dat een arbeider door het vangen van hazen en patrijzen, in het saizoen, tweemaal zooveel winnen kan als met werken, dit moge waar zijn; maar het groote kwaad is gelegen in de opheffing van het publieke jagtveld.

Vroeger bepaalden zich de strikkenzetters voornamelijk bij de privatieve jagten, omdat de zoodanige weinig bejaagd wordende, de strikken aldaar veilig waren, terwijl zij zich in het publieke veld niet konden wagen, omdat dit zoo druk door de jagers werd bezocht, en veelal de strikken, die des avonds werden gesteld, 's morgens door de jagers werden weggenomen; thans is alles privatief. Men beleedigt den boerenstand niet, wanneer men zegt, dat velen hunner niet scheutig zijn met het bewijzen van diensten of beleefdheden aan anderen, maar dat zij integendeel

dáár, waar zij zich kunnen doen gelden, geene enkele gelegenheid laten voorbijgaan. Vele boeren weigeren de bij de wet vereischte permissie te verleenen, en dit heeft ten gevolge, dat er streken zijn, waar nimmer een jager komt. Geven zij al eens permissie, dan is dit voor een' enkelen keer; en is de permissie doorgaande, dan wordt die ten hoogste aan twee of drie verschillende personen verleend.

De strikkenzetter, aan wiens aandacht niets ontsnapt, kan de gangen van permissie hebbende jagers zeer gemakkelijk volgen. Is een land bejaagd geworden, dan kan hij er staat op maken, dat dit gedurende de acht of tien volgende dagen geen plaats hebben zal, en hij heeft alzoo de gelegenheid, om met gerustheid en hoop op goed succes zijne verbodene praktijken uit te oefenen; terwijl het strikkenzetten op deze wijze *alom* plaats hebbende, de opzieners der jagt niet meer surveilleren kunnen zoo als vroeger. Dat deze omstandigheid het gevolg is der zoo regtvaardige bepaling, dat ieder meester is op zijn land, is de waarheid; maar zoo de bepaling werd gemaakt, dat de eigenaar, die van zijn regt gebruik wil maken, zijn land van teekenen moet voorzien, dan zou het kwaad aanmerkelijk verminderen; want zoo er boeren zijn, die niet gedoogen dat er op hun land wordt gejaagd, dan zijn er ook velen, aan wie dit geheel onverschillig is. Zijn zij nu verpligt hun land af te palèn, dan zullen de laatsten dit niet doen, terwijl vele van de eersten de moeite ontzien zullen.

Men zegt: »dit voorschrift tot afpaling zou een in»breuk zijn op het regt van eigendom;" maar zoo het waar is dat art. 641 B. W. aan den eigenaar van den grond het regt toekent, om bij uitsluiting van alle anderen zich het wild toe te eigenen, hetwelk zich op dien grond bevindt, onverminderd de wetten en verordeningen op het stuk der jagt aanwezig; zoo het waar is, dat de eigenaar van den grond krachtens datzelfde art., indien hij het daarbij toegekende regt uitoefenen zal, zich naar alles moet gedragen, waartoe de niet eigenaar zijnde jager is verpligt, dan vloeit er ook van zelf uit voort, dat het eigendomsregt in niets geschonden zoude worden, zoo de eigenaar verpligt wierde zijn land af te palen.

Het is waar, dat toen deze bepaling door velen in de wet werd verlangd, men dit verlangen heeft bestreden, met de vraag te doen: »of het niet eene on»regtvaardige beperking zoude zijn, indien men voor»schreef: »gij hebt een huis, een' landeigendom, een' »»akker, maar gij moet zorgen het af te sluiten; an»»ders zal iedereen het regt hebben daar op te wan»»delen;" kan men zeggen dat hij, die deuren en »hekken niet digt houdt, zijn' akker, zijn' tuin aan »het publiek prijs geeft?"

Dat — met allen eerbied zij het gezegd — voor hem, die aldus redeneerde, deze redenering op zijn best genomen eene magtspreuk is, dit gevoelt een ieder bij eenig doordenken.

Dat ik de deur van mijn huis niet behoef te gren-

delen, om het binnenkomen aan een ander te verbieden, dat is waar; maar dat het eerste bewijs, dat ik dat binnenkomen aan iedereen vergunne, daarin gelegen is, dat ik de deur open zet en open laat staan, dat is even waar. De wet heeft niet bepaaldelijk gezegd, dat hij, die zijn' tuin of zijn' akker ontoegankelijk voor het publiek wil maken, verpligt is een en ander met hekken of hagen af te sluiten; maar de wetgever heeft toch stilzwijgend verondersteld, dat door die onstentenis van afsluiting de toegang wordt vergund. Nergens zal men dan ook eene strafbepaling vinden tegen iemand, die een huis, waarvan de deuren openstaan, binnentreedt, evenmin als tegen iemand die een' tuin of een' akker, welke niet van hagen, heiningen of slooten is voorzien, doorloopt en bewandelt. Streng zijn daarentegen de strafbepalingen op die feiten, wanneer huizen, tuinen en akkers afgesloten zijn.

Geheel Staats-Vlaanderen door is het tot een vast gebruik geworden, dat de eigenaren, die het gaan over hunne landen willen verbieden, of niet gedoogen dat hunne landwegen bereden worden, borden plaatsen, waarop het verbod van doorgang of van doorrijden met groote letters staat te lezen. Het is nog in niemand opgekomen om daarin iets onregtvaardigs te vinden, zoo als er ook geen enkel voorbeeld van vervolging bestaat, wegens begaan of berijden van eens anders land, hetwelk niet van de gebruikelijke waarschuwing was voorzien. —

Maar er is meer. — Wat ook uit art 641 B. W. omtrent het regt van eigendom op het wild zelve afgeleid moge kunnen worden, dan blijkt toch uit de jagtwet, dat zij den eigenaar van den grond in geenendeele als eigenaar van het wild beschouwt; want zoo als herhaaldelijk hierboven is opgemerkt, moet de grondeigenaar evenzeer van eene acte voorzien zijn als elk ander jager, terwijl de brood- of stukjager, die geen' duim gronds bezit, door zijne jagtacte op het wild in het algemeen, evenveel regt verkrijgt als de eigenaar van duizende bunders lands. Is dit nu zoo, is het waar, dat het wild, *in abstracto* en op zich zelve genomen, eene gemeene zaak is, waarop ieder, die van eene jagtacte voorzien is, evenveel regt heeft, dan kan er ook op geenerhande wijze iets onregtvaardigs in gelegen zijn, dat hij, die een privilegie op dat wild wil uitoefenen, verpligt worde, daarvan een zigtbaar teeken ter waarschuwing van anderen, op zijn land te stellen.

De bedenking, welke door vele jagers wordt gemaakt, dat het niet regtvaardig is, dat de grondeigenaren worden beschermd, — terwijl de jagers, die door het betalen hunner acten toch ook een regt verkregen hebben, alle bescherming missen, en ieder oogenblik zijn blootgesteld om onwetend op eens anders land te komen, en zich daardoor vervolgingen op den hals te halen — die zwarigheid, zegt men, wordt weggenomen door de bepalingen van het 2e lid van art. 40 der jagtwet; maar ook dit is eene magtspreuk, want het

nakomen van die bepalingen is op zich zelve reeds hoogst onaangenaam en omslagtig, terwijl er niet weinig voorbeelden bestaan, dat eigenaren van gronden, ofschoon ten volle overtuigd, dat jagers, die hunnen akker hadden betreden, geheel te goeder trouw hadden gehandeld, de bij art. 40 vereischte verklaring hebben geweigerd.

Wat er ook van het opheffen van het publieke jagtveld moge zijn, zoo en op die wijze namelijk als bij de wet van 1852 plaats heeft, zooveel is zeker, dat het genoegen van de jagt voor elken jager in Staats-Vlaanderen is weggenomen, en dit evenzeer voor den grooten grondeigenaar als voor den kleinen, terwijl brood- en stukjagers, die om niets geven, omdat zij niets te verliezen hebben, inderdaad de eenigen zijn, die er bij profiteren.

Langs den straatweg van Oostburg naar Schoondijke, ter lengte van een uur gaans, liggen zoo ter linker- als ter regterzijde, zes kapitale bouwhoeven en dus twaalf in het geheel. Deze hoeven behooren aan even zooveel groote kapitalisten of grondeigenaren. Wil nu iemand derzelve jagen langs den genoemden weg, en éénen gang maken regts, om met éénen gelijken gang links terug te keeren dan, moet hij voorzien zijn van *vier en veertig afzonderlijke permissien*, zal hij zich niet blootgeven om te regt te staan, wegens het plegen van een misdrijf.

De wet, die zoo iets gebiedt, en datgene, wat op zijn uiterste genomen als eene *overtreding* kan worden

beschouwd, een misdrijf heet, moge regtvaardig genoemd kunnen worden, maar zelfs de grootste voorstanders zullen haar niet vrijspreken van het *summum jus summa injuria.*

Van al de grieven, die de jagers in Staats-Vlaanderen tegen de jagtwet hebben, is de bepaling van art. 15 litt. *b.* de zwaarste, de bepaling namelijk: dat tot het geoorloofde jagtbedrijf behoort de jagt met windhonden; en zoo men zich andere bezwaren getroost met de overweging, dat de wet niet volmaakt kan zijn, dan is het volstrekt onbegrijpelijk, dat eene wet, welker strekking wordt gezegd bescherming van het wild en van het regt van eigendom te zijn, eene zoo onbeperkte vrijheid omtrent de lange jagt heeft gegeven, dat daardoor de hoofdbeginselen van de wet ten eenenmale in het niet vallen. —

Om, zoo als vele jagers willen, de lange jagt te verbieden, dit is onredelijk, daargelaten dat ieder deskundige zal bekennen, dat een handig schutter evenzooveel, zoo niet meer, wild kan bemagtigen, als een jager, die de lange jagt met een koppel windhonden uitoefent.

Oudtijds, toen de jagtwetten zoo gestreng waren, was de uitoefening der lange jagt allezins geoorloofd, maar zij was beperkt.

Men vindt daaromtrent de volgende bepalingen:

»De gequalificeerde" — waartoe alleen de aanzienlijksten van den lande behoorden — »zullen geen ge»span mogen maken of te zamen mogen jagen met

»geleende of geraapte honden, maar zullen elk alleen »jagen met hunne eigene honden, op boete van »*f* 20,—. Voor gespan wordt gehouden: als gequalifi»ceerde weilieden met opzet en met een getal van »honden, excederende het getal van een zeel winden, »zijn jagende; zoo wie anders of contrarie dezes zal »bevonden worden met gespan te jagen, hetzelve zal »zijn voor elken reize en voor elk persoon op eene »boete van *f* 10,—."

»Ook zal niemand ter jagt gequalificeerd zijnde, »eenige ongequalificeerde personen, om het vermaak »der jagt te genieten, met zich mogen nemen, dan »één of uiterlijk twéé, boven zijn' gebrooden dienaar, »op poene van gespan en gelijke boete als voren. Voor »een zeel winden wordt gehouden drie winden met »twee spionnen of vier winden met een' spion."

Misschien zal men al wederom zeggen: dat was eene feodale wetgeving, die met den geest van onzen tijd niet overeenkomt! Maar men vraagt: waarom is het feodaal, wanneer verboden wordt met meer dan een bepaald getal honden en een bepaald getal personen te jagen, zooals de oude wet doet, en waarom is het niet feodaal, wanneer de nieuwe wet klop- en drijfjagten verbiedt aan den grondeigenaar, en om zijnen akker te betreden in gezelschap van zijn' hond; — wanneer ze bepaalt, op welken dag of dagen van de week de lange jagt zal mogen uitgeoefend worden, en hoe veel hazen op eenen dag door een' jager zullen mogen worden gevangen?

Gewis, de aangehaalde, beperkende voorschriften der oude wetten zijn niet meer feodaal dan die der nieuwe; de oude waren consequent, maar de nieuwe zijn het niet. — Het verbod tegen klop- en drijfjagten slaat ontegenzeggelijk op de bescherming van den wildstand, maar de toelating om te jagen met zoo veel personen en honden als men goedvindt, is daarmede in lijnregten strijd, en men staat er verbaasd over, hoe men in éénen adem zóó breed kan opgeven van *bescherming* door het verbieden van het eerste, maar tevens totale vernieling proclameren, door toelating van het tweede. —

Toen men vroeg: »wat door klop- en drijfjagten »werd bedoeld," werd geantwoord: »dat het verbod »tegen die jagten is gedaan, omdat zij als *vernielend* »voor den wildstand worden geacht;" en men definieerde als klopjagt de zoodanige, »waarbij het wild »door getier of geraas van helpers naar bepaalde plaat»sen wordt afgedreven, waar de jagers het opwach»ten. Drijfjagten waren de zoodanige, waarbij de »jagers zich verdeelen, zoodat sommigen hunner op »posten buiten het bosch moeten staan, terwijl de »overigen met drijfhonden het bosch afjagen."

Toen evenwel gevraagd werd, of de provinciale Staten de bevoegdheid hebben, beperkingen vast te stellen ten aanzien van het getal honden, die den jager mogen vergezellen, werd ten antwoord gegeven: »dat »de wet daartoe geene aanleiding geeft."

Dat hij, die in zijn kabinet regtskundige theorien

bestudeert en uitwerkt, datgene, wat hij noemt klop- en drijfjagten, als vernielend beschouwt, maar die vernieling er niet in ziet, wanneer een jager zich door verscheidene personen laat vergezellen of verscheidene jagers zich vereenigen, om met geheele troepen honden te jagen, dit laat zich begrijpen; maar zooveel is zeker, dat elke jager over de laatste bepaling gaten in de lucht slaat; dat sinds de promulgatie van de wet klagten op klagten zijn ingediend, en dat vele liefhebbers het jagtbedrijf hebben vaarwel gezegd, om het verdriet niet te hebben van ieder saizoen de verwoesting van het heerlijke jagtveld in Staats-Vlaanderen lijdelijk te moeten aanschouwen, — en dat nog wel als het gevolg van eene verbeterde en vrijzinnige wet, waarvan de hoofdstrekking wordt gezegd gelegen te zijn in de bescherming van den wildstand en van het regt van eigendom! —

Toen steller dezes aan een lid van de wetgevende magt eenige bezwaren opgaf, en wees op het verregaande misbruik, waartoe art. 15 litt. *b* en *c* aanleiding zoude kunnen geven, trachtte dat lid die bedenkingen op te lossen door te zeggen: »dat de jagers »jaloersch zijn, dat die gespannen jagten zich niet la»ten vooronderstellen, en dat het zich nog minder »vooronderstellen laat, dat in een land als het onze, »vooral niet in Staats-Vlaanderen, er personen zullen »gevonden worden, die *meutes* zullen onderhouden of »met *meutes* zullen jagen!" De theorie moge waar zijn, maar de ondervinding leert het tegendeel; on-

middelijk aan Belgie vastgehecht, weten de bewoners van de uiterste belgische grenzen jagtpermissien, op landen dezerzijds gelegen, te bekomen; met zes of acht te zamen vragen zij eene acte op naam van een' arbeider. Ieder houdt een of twee windhonden, en nu jaagt het geheele gezelschap of een gedeelte daarvan met geheel of gedeeltelijk den troep honden, zoo dikwijls als het reglement der Staten zulks toelaat, en dat doen zij als gasten of genoodigden van den houder der acte.

Aanzienlijke belgische grondeigenaren doen hetzelfde. In het voorsaizoen komen zij met meerder of minder talrijke gezelschappen de patrijzenjagt uitoefenen, maar in het nasaizoen komen zij met troepen jagtgenooten en eene massa windhonden de hazen opvangen.

En de eigen landgenooten maken het niet beter. Ook deze kennen het systema van acte te nemen op naam van een' arbeider, en honden te houden in compagnie; ook deze vereenigen zich met verschillende jagers te zamen; en wat het meeste ergert is, dat landbouwers, grondeigenaars zijnde, en tot den deftigsten stand van het gewest behoorende, er eene hoofdliefhebberij van maken die vernielende windhondenjagt uit te oefenen! Men heeft sommige hunner, in gezelschap van acht of tien personen, met tien tot dertien windhonden tegelijk zien jagen. Dit vernielen van het wild boezemt den jager, zoo als hij behoort te zijn, niet slechts tegenzin in, maar zoo het waar is, dat deftige, rijke lieden de opbrengst

van hunne jagt verkoopen, dan verwekt dit afkeer en walging.

Of de legende dat, in sommige plaatsen langs de rivieren in Holland, de dienstboden bij derzelver verhuring bespraken, niet verpligt te zijn meer dan eens of tweemaal per week zalm te eten, overeenkomstig de waarheid is, wordt thans door velen betwijfeld. Maar wat eene waarheid is, die door al de jagers in de streek, waar steller dezes woont, zal bevestigd worden is deze, dat voor acht of tien jaren aldaar een landbouwer woonde, die geene dienstboden houden kon, omdat zij gedurende het jagtsaizoen niets dan hazen te eten kregen.

Die man joeg niet met windhonden, noch met kostbare honden van engelsch ras, maar op zijn dood-ouderwetsch met een' bastaard-patrijshond. Hij was meer dan iemand naauwgezet in het observeren van het jagtreglement; en nogtans werd hij in geen jagtgezelschap toegelaten, omdat men het er voor hield, dat hij niet jaagde uit vermaak, maar om voordeel te doen.

En hoe is het nu gesteld?

Voor het koken van hazen of patrijzenratatouille begint men langzamerhand bewaard te worden; maar stout durft men, zoo als boven is gezegd, met geheele troepen drijvers en honden de jagt verwoesten, en men schaamt zich niet meer, om na de sluiting van het jagtsaizoen te verhalen, hoeveel wild men gevangen heeft, hoeveel geld daarvan gemaakt is, en hoeveel

winst of verlies de jagtacte opgeleverd heeft. Aan dat alles heeft de wet geene schuld, zal men zeggen; maar het tegendeel is de waarheid, want die windhondenjagers verdedigen zich mede met aan te voeren: »dat »alles, wat de wet niet verbiedt, geoorloofd is."

Dat bij de verbodsbepalingen, in de jagtwet voorkomende, overgenomen worden die der overoude reglementen; dat men verbiede te jagen met gespan, en alle mogelijke zwarigheden zullen ophouden. De jagtwet zal aan hare beginselen beantwoorden, het jagtveld zal worden wat het was, en het jagtvermaak zal wederom verheven worden tot eene edele uitspanning; terwijl het thans voor een groot deel opgehouden heeft zulks te zijn, en tot de gemeene middelen van kostwinning is verlaagd. —

In Nederland wordt bij alle zaken op één punt gelet, en daarmede veel goed gemaakt, wat aanleiding tot bezwaren geeft: dat punt is het geldelijk voordeel van de schatkist!

De opbrengst der jagt- en vischacten moge aanmerkelijk zijn, maar meer dan questieus is het, wat van die opbrengst overblijven zou, indien het ministerie van justitie opgave deed van hetgeen de vervolgingen ter zake van de jagt en visscherij aan den lande jaarlijks kosten.

Bij het kantongeregt te Oostburg zijn, van 2 September 1854 tot 20 Februarij 1855, ter vervolging ingekomen 17 procesverbalen ter zake van jagtovertredingen, 41 ter zake van vischovertredingen en 1 wegens

vervoeren van wild in den gesloten jagttijd: dus te zamen 59 jagtdelicten.

Niet een enkel verbaal is ter zake van ernstige overtredingen, maar het eene is al nietiger dan het andere. Onder de 59 gecalangeerden is slechts een enkel solvabel persoon (*). Vrij regulier worden de beklaagden tot verhaal van boete en justitiekosten gegijzeld; en neemt men nu aan, dat de eene vervolging door de andere *f* 10,— kost, dan vraagt men, welk voordeel de schatkist uit de opbrengst van de jagt kan genieten? Denkelijk verlies, maar aanmerkelijke winst nooit.

Mogt iemand in dit geschrijf zucht tot vitterij meenen te bespeuren, dan bedriegt hij zich ten hoogste. Steller dezes heeft een afkeer van alles, wat schijn of schaduw daarvan heeft; en wat hier ter neder is gesteld, is het gevolg van een gesprek met een' jagtliefhebber, gehouden na afloop van het jongste jagtsaizoen, toen deze met den steller doleerde over de misbruiken, die zij meenden te bespeuren. — Uitgenoodigd om het bij dat gesprek behandelde in geschrift te stellen, opdat het aangeboden zouden worden aan de redactie van het tijdschrift voor jagt en visscherij, heeft hij daaraan voldaan. Mogt het strekken om het jagtveld

(*) Deze, voorzien van acte, had permissie om op waterwild te jagen in de wateren van den hoofdplaat-polder, voor zoo ver die aan het domein behooren. — Toen hij onlangs op den zeedijk des polders de vlugt van ganzen en eenden afwachtte, werd relaas tegen hem opgemaakt ter zake van jagen op eens anders grond. — Hij verzocht, bij gemotiveerd request, de verklaring gevorderd bij Art. 10, doch zij werd geweigerd!

in Staats-Vlaanderen te leeren kennen, en te doen opmerken, dat hetzelve bescherming verdient; mogt het vooral strekken om krachtige stemmen op te wekken, opdat het Gouvernement er toe gebragt worde, om beperkende verordeningen, opzigtelijk de onbepaalde opheffing van het publieke jagtveld en omtrent de uitoefening der jagt met een onbepaald getal jagers en honden, vast te stellen, dan zou het doel volkomen zijn bereikt.

Oostburg. E. R.

DE BOUT-SCHIETER.

Sedert eeuwen zijn de hollandsche wouden met hunne gekroonde edelherten en borstelige everzwijnen verdwenen. De door geweldige boomstorting gevormde veenen zijn eene prooi der toenemende bevolking geworden; de overblijfselen der reuzenstammen aan den haard in asch verteerd. In de plaats der uitgestrekte veenen zijn onafzienbare watervlakten ontstaan, met dijken, rietakkers en moerassen doorsneden, in welke op kleine schiereilanden dorpjes en enkele huizen hier en daar verspreid liggen. Deze zoogenaamde plassen hebben een eenzaam, treurig voorkomen, en hunne bewoners eenen eigenaardigen stempel; want bijna allen oefenen hetzelfde bedrijf uit: turfsteken, rietsnijden, visschen en het schieten

van waterwild. — Inzonderheid is dit het geval bij de bewoners der verspreide huizen; deze leiden een bijna tweeslachtig leven. De woning, wier nederig dak naauwlijks boven het welig wassend riet uitsteekt, en door eenige knotwilligen omgeven is, schijnt op het water te drijven. Zij ligt gewoonlijk — zoo niet geheel door dat element omgeven — op eene vooruitspringende, smalle strook land, die schaars eene ruimte tot het telen van eenige aardappelen en wat kool aanbiedt. De kerk- en marktdagen uitgezonderd, verlaat de bout-schieter zelden zijne woonstreek. Eene schuit, een geweer, een ganzenroer, allerlei vischtuigen, houten drijf- en eenige tamme lokeenden, een poedelhond en een hoopje kinderen maken zijnen ganschen rijkdom uit. Men moet zulke tamme lokeenden gezien hebben, om zich een denkbeeld harer makheid te vormen; de kinderen nemen haar in den schoot even als jonge katten; het geweërschot verschrikt ze evenmin als den poedelhond, en men zoude haar bijna eene soort van afrigting toekennen.

Gelijk de gemzenjager zich slechts in de hooge, fijne berglucht tevreden gevoelt, en door eene onweêrstaanbare aandrift naar de ijsvelden der Alpen getrokken wordt, even zoo is de bout-schieter aan zijne eenzame watervlakte geboeid, en kent geenen anderen wensch dan: vele vogels en veel visch. Om het overige bekommert hij zich weinig, en voelt zich gelukkig, omdat hij steeds bezigheid heeft. Iedere maand, iedere dag, zelfs de heldere winternachten leveren hem nieuwen

arbeid; naauwelijks vindt hij in de donkere winteravonden den tijd, om, bij het helder brandend turfvuur gezeten, zijn vischgetuig te vervaardigen en te herstellen.

De aanvang van het jaar biedt hem reeds eenen rijken oogst; alle plassen zijn dan met zwermen van allerlei eenden bedekt, en hoe strenger de winter is des te rijker is zijn buit. — Nabij eenen rietakker hakt hij eene ruime bijt, terwijl hij zich met zijne schuit in het riet verbergt. In de bijt drijven zijne houten eenden, aan lijnen bevestigd, of zwemmen de lokeenden kwakend in het rond; dikwerf is de trek zoo aanhoudend, dat hij naauwlijks tijd heeft tot laden en het ophalen der geschotene eenden.

Hoewel de lokeenden geene de minste vrees voor het schot hebben, moet hij evenwel bij het schieten voorzigtig zijn er geene te treffen, want eene goede lokeend is een werkelijk verlies; ze worden soms met 3 of 4 gulden betaald. Bij het uitvaren of huiswaarts keeren, worden de lokeenden in de schuit opgenomen, waar ze hare vaste plaats, daar altijd voeder voorhanden is, innemen. Zij behooren tot een door aanfokking ontstaan ras der *Anas boschas*, hetwelk iets kleiner is, en de eigenschap heeft dat de wijfjes bijna aanhoudend kwaken. De houten lokeenden zijn naar de verschillende soorten van trekeenden gevormd en geschilderd.

Ook des nachts, bij helder maanlicht, wordt dit soort van jagtbedrijf uitgeoefend, en in strenge winters, ook op de trekganzen, en zwanen geschoten.

Met het einde van Februarij wordt gewoonlijk de eendenjagt gesloten, doch soms nog vergund tot den 1 Mei watersnippen te schieten. Tot dat einde wordt eene smalle strook aan den oever met bagger bedekt, en op behoorlijken afstand een rietscherm, van schietgaten voorzien, gezet. Uit deze hinderlaag worden dikwerf 10 stuks snippen in één schot geveld; de vleugellammen laat men op de baggerstede rondloopen, en spoedig vallen er weder andere bij. Op deze wijze worden er somtijds een groot aantal op eenen dag geschoten. Ook in dit jaargetijde roeit hij op de watervlakte rond, en schiet zoogenaamde zanddrijvers — *Podiceps cristatus* — waarvan de huiden aan de bontwerkers, en het vleesch aan de geringe klasse verkocht wordt. Het stuk brengt hem een daalder op; er bestaan voorbeelden, dat een bout-schieter in één voorjaar 300 stuks dezer vogels heeft geschoten.

Later, als alle schieten verboden is, zoekt hij meerkoeten- en kievitseijeren, en vermits hij in het begin der eendenjagt zich meer met het visschen dan het schieten bezig houdt, haalt hij niet zelden ook eendeneijeren uit, die, als van zijne tamme eenden afkomstig, door hem verkocht worden.

Gedurende den zomer houdt hij zich enkel met visschen, turfsteken en rietsnijden bezig; het geweer neemt hij weder ter hand wanneer de watersnippen terug keeren, waaronder hij op nieuw groote verwoestingen aanrigt. — Eerst in October, bij het aankomen der trekeenden, begint het eenden schieten weder voor

goed, en duurt tot in Februarij voort. Intusschen houdt hij het geheele jaar door zijne fuiken en aalkorven te water.

Gelijk de ruiter met zijn paard een geheel uitmaakt, zoo de bout-schieter met zijne schuit. Met bijna onmerkbare riemslagen nadert hij zijnen buit, en weet hij zijn vaartuig uitmuntend te besturen. Op verbazenden afstand ontdekt zijn geoefend oog eenen zanddrijver. Hij schiet in den regel beter in den zit dan in de vlugt, en de naam, dien zich de bout-schieters verworven hebben, komt meer van het groote aantal watersnippen, dat zij op de snippensteden schieten. Voorts is hij inhalig en kan goed zwijgen; aan deze eigenschappen heeft hij menigen gulden te danken, dien hij aan de zondagsjagers weet te ontlokken. De schietlustige jonge lieden kunnen niet wachten tot dat de eendenjagt geopend is; zij wenschen zoo gaarne op halfwassen eenden te vuren. — Daartoe weet de sluwe bout-schieter raad. — Reeds vóór het aanbreken van den dag haalt hij de jonge heeren aan de afgesproken plaats af. Een geheimvol zwijgen moet hun voorgewende gevaren doen vermoeden, opdat later een' dieperen greep in de beurs gedaan worde; want de sluwe verhaalt met fluisterende stem en onder aanhoudend rondkijken, hoe de jagtopziener bijna dagelijks hier en daar rondsluipt enz.

Eindelijk heeft hij de heeren in het heiligdom ingevoerd, en de poedelhond doet zijn best in het digte riet. Zoo gaat het voort tot aan den middag, ter-

wijl zich de schuit tamelijk met, meest door den poedel gevangen en met riemslagen gedoode, eenden begint te vullen. — Nu begint de bout-schieter naar het ligten zijner fuiken en korven te verlangen. — Eensklaps zegt hij, den jagtopziener in de verte gezien te hebben; met snelle riemslagen voert hij de jonge lieden terug, en vergeet niet het ontkomen gevaar uittemeten, in het oogenblik dat zij de beurs trekken.

Zoo doende heeft hij onder de zondagsjagers vele bekenden. Steeds ziet men hem op de marktdagen in gesprek met welgekleede jonge lieden, met wie hij plannen tot strooppartijen maakt, of vischpartijen afspreekt. Ook met de jagtopzieners weet hij zich op eenen goeden voet te houden, door hun gewaande strooperijen of stroopers aan de hand te doen. Even zeer is hij met de verzamelaars van vogelen bekend, en levert hun menig zeldzaam stuk voor hunne collectie, dat hij zich altijd goed laat betalen. — Op deze wijze vindt hij in elk jaargetijde bezigheid en gewin.

V. v. W.

EENE TIJGER-JAGT OP JAVA.

Ofschoon de tijgerjagt niet in Nederland te huis behoort, heb ik gemeend den lezers van dit tijdschrift geene ondienst te doen, door mededeeling van nevens gaand uittreksel uit eenen brief van mijnen vriend B. te Djati Nangor, in de Preanger Regentschappen op Java.

S. .T

Sedert geruimen tijd werd de rust mijner keukenjagt, of liever van mijn' hertenkamp, gestoord door bezoeken van tijgers; ik was juist van huis toen, in het hartje van den nacht, de alarmkreet der herten het eerst door het gebrul des tijgers werd vergezeld, en talrijke bloedsporen 's morgens de plaats aanwe-

zen, waar een koningstijger zijn' bloeddorst aan eene ongelukkige hinde had gestild. Het getal mijner deels makke, deels verwilderde herten, verre van toe te nemen, scheen allengs te verminderen. Gij weet, dat ik met opzet mijne plantage, die op zich zelve nog minder dan 200 bunders uitgestrektheid heeft, uit elkander heb aangelegd, zoodat er tusschen elke 20 of 30 bunders, wildernissen liggen van minstens dezelfde uitgestrektheid. De aldus wild gelaten partijen zijn grootendeels met bamboe-struiken en djatie-boomen beplant, en hebben kleine stroomen levend water in haar midden, waar het wild zich komt drenken, en de wilde zwijnen, vooral op het heetst van den dag, zich in den modder komen wentelen. Op dit terrein teelden herten en zwijnen kostelijk voort; ik had er van de eerstgenoemden, omstreeks twee jaren geleden, reeds ongeveer 200, waarvan de helft gesprikkelde en de wederhelft boschherten.

Het was alleen uit nood, als ik eenen gast eens een goed stuk vleesch wilde voorzetten, dat ik mij veroorloofde een enkel hert er uit te schieten; en mijn grootste vermaak was, om op enkele dominerende punten mijner wildernis, van de zwijnenjagt uitrustende, de vreedzame troep gade te slaan; — het gebeurde menigen keer dat 10 of 12 zwaar getakte herten (hier *ranga* genoemd) wier horens dik met ruigte waren bedekt, mij statig voorbij trokken, of op een open plek uit minnen-nijd slag leverden, dat er de ravijnen van daverden. Helaas! dit jaar was het getal dier fraaije die-

ren minstens op de helft verminderd; maar geen wonder, want het was den tijger gelukt zijn moordwerk lang in stilte te verrigten. In het begin dezes jaars was hij minder voorzigtig, en in het regen-saisoen verkondigden zijne sporen, in de pas gereinigde thee-tuinen, zijne menigvuldige nachtelijke omwandelingen op schier alle punten van mijne plantage. Ja het bleek zelfs, dat niet één maar vele tijgers mijn park exploiteerden: elke stap in de wildernis verkondigde hunne verwoestingen; — herten, zwijnen, buffels, paarden, niets was hun te goed. Op zekeren dag werd een mak hert, dat ik eigenhandig met geitenmelk had opgebragt, en dat zich zelden buiten mijn omheind erf verwijderde, binnen hetzelve door een' tijger gegrepen, over het rasterwerk (11 of 12 voet hoog) naar buiten gebragt, en, wijl zeker de dag den moordenaar overviel, zorgvuldig met bladen en ruigte overdekt, terwijl hij zelf, in het meer verwijderde gedeelte der wildernis, een geschikt uur ging afwachten om zijne prooi te verslinden; de bloedsporen bragten deze feiten uit. Nu werd eene wolvenklem gelegd, een geweer met gespannen haan gepointeerd op het gedoode hert, en daarmede de trekker van het geweer in verbinding gebragt, maar alles te vergeefsch; den volgenden ochtend werd de klem toegeslagen gevonden, het geweer had geweigerd, — het wild was verdwenen en het terrein toonde sporen van het snoode feestmaal. Op hetzelfde oogenblik werd mij de tijding gebragt, dat in dienzelfden nacht eene

dragtige merrie eene prooi der tijgers was geworden.

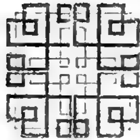
Nu werd niet langer tegen de zware onkosten opgezien, maar eene groote drijfjagt met 500 man georganiseerd; deze liep echter zonder voldoend resultaat af. De tijgers werden slechts verontrust, en gedurende eenige weken omzigtiger in hunne omwandelingen. — Ik loofde nu *f* 25 uit als premie voor den eersten, die nu een' tijger toonen en onder schot brengen zou; gelukkig kwam dit ter oore van een' Macassaar, alhier woonachtig. — *In parentesi* moet ik u zeggen, dat ik sedert 6 maanden vergeefs eene premie van *f* 100 gesteld had voor elken tijger op mijn etablissement gevangen, maar dat geene enkele poging door de indolente inlanders was aangewend om die te verdienen. — Op het heetst van den dag te slapen liggende, werd ik opgeklopt met de tijding, dat men een: »*waar ik hem weet*" had. In een kwartier uurs was ik ter plaatse, en vond mijn volk bezig met rondom het terrein, volgens mijne vroeger gedane aanwijzing, eenen 20 voet breeden weg te kappen, door de ondoordringbare massa van kassah (soort van riet, een vinger dik en 12 tot 15 voeten hoog). Terwijl men hiermede bezig was en ik mij van mijnen bediende verwijderde, om een geschikt standpunt te kiezen, werd mijne attentie getrokken door eene schijnbaar golvende beweging van den grond; terwijl mijne oogen hierop staarden ontdekte ik, dat deze veroorzaakt werd door een geel en bruinachtig ligchaam, dat zich langs den grond voort-

schoof; — ik dacht aan de *oraai santja* (eene variëteit van de *boa*, zooals ik er vroeger reeds had aangetroffen) doch bliksemsnel veranderde mijne meening weder, en bleek het mij, dat ik het vervolgde monster zelf voor had; de vijand had echter slechts even ter verkenning zijne vesting verlaten, waarin hij zich onmiddelijk weder terug trok, zoodat de gelegenheid ontbrak, om reeds op dat oogenblik een bekwaam schot aan te brengen; bovendien was de afstand wel wat groot. — Toen de weg, tot stuiting van het vuur, aangelegd, in den vorm van een lang ovaal, gereed was, werd in het midden de brand ontstoken, en nu wachtten wij met kloppende harten het oogenblik af, waarop de tijger, door het eene vuur uit zijne schuilplaats verdreven, het andere, namelijk dat mijner geweren, zou te gemoet loopen. — De brandende massa was eene soort van kom van 200 passen lang en 150 breed, met eene zachte helling aan de oost- en westzijde. Het vuur werd aan de noordzijde en, na eenige minuten, aan de oost- en westzijde ontstoken, ter wijl ik aan de zuidzijde den tijger afwachtte. Toen het voor hem te na kwam, en hij geene kans zag om schuil te blijven, deed hij eenen ontzettenden sprong midden door het vuur heen, en ontkwam noordwaarts. Niemand was hierop voorbereid, doch een toeval herstelde het kwaad: — de wind was onder de operatiën sterk zuid geworden, en had het vuur, dat binnen den bepaalden omtrek had moeten blijven, noordwaarts naar de andere zijde van den weg doen overslaan, en

de tijger, na een eind wegs over de laauwe asch te hebben geloopen, stuitte dus op nieuw tegen eene brandende massa, die hem dwong terug te gaan; — hij kreeg op dezen togt noord- en zuidwaarts eenige kogels, die door den afstand weinig werking deden. Het gelukte hem thans zich op nieuw te verschuilen in eenige struiken riet, waarop het vuur geen vat had kunnen hebben, door hunne nabijheid aan wellen, die in den bodem van het ravijn ontspringen. — Ik moest hem nu geregeld van struik tot struik vervolgen, en elk dier terugtogten ging vergezeld van een gebrul, dat de toehoorders, niettegenstaande de hitte, van schrik deed verstijven; soms deed hij eenen aanval op de drijvers, en gaf zich bloot, en het was bij eene dier gelegenheden, dat ik hem met een snippengeweer een' kleinen kogel in het hart schoot. Met omzigtigheid naderden de omstanders het gevallen monster; tot geruststelling van een ieder gaf ik het nog een pistoolschot, dat alle quaestie over leven of dood uitmaakte. Het was eene prachtige tijgerin, de lengte, van den neus tot het einde van den staart was ruim acht, de hoogte ruim drie voeten rhijnlandsch. De inlanders beweerden aan hare tanden te kunnen zien, dat zij zeven menschen had verslonden. De vreugde was groot op het etablissement, en den volgenden dag kwam ieder in feestgewaad den algemeenen vijand bezigtigen.

Het gelukte mij de huid behoorlijk af te stroopen; het ligchaam werd in stukken gesneden en door vrou-

wen en kinderen op het vuur geroosterd, en met smaak genuttigd; een Chinees kookte soep van de knoken; zoo het heette, was het een krachtig geneesmiddel voor alle kwalen.

BESCHOUWINGEN

OVER

HET TREKKEN OF VERHUIZEN DER VOGELEN.

(*Vervolg van bladz.* 90)

Het vertoeven van den ooijevaar in verwijderde landen heeft volkomen overeenkomst met dat van het noordelijk gevogelte in onze streken. Hij zou tijds genoeg hebben, om ook ginds even als hier, zijn broeden te kunnen bewerkstelligen, gelijk dit trouwens meermalen is beweerd geworden. Maar dit kan geene plaats hebben, en hij geeft er, bij zijn huiswaarts keeren, het bewijs van. Het is niet te betwijfelen, dat *dezelfde ooijevaars* — gelijk overal *dezelfde* vogels — die van hier afreisden, ook weder terugkeeren; doch nooit voeren zij van ginder ons nieuwe broedsels toe,

die spoedig opgemerkt zouden worden. Over het algemeen rijpt, op zijn vroegst genomen, eerst binnen verloop van een jaar het voorttelingsvermogen. De ginder voortgebragte, en mede overgevoerde nieuwe broedsels, zouden zich alsdan in groote menigte moeten vertoonen. Dit is echter geenszins het geval; want alle terugkomende vogels beginnen zich dadelijk te paren. Vertoonen zich ook ongepaard gebleven ooijevaars, dan zijn het, naar den regel, alleen mannetjes, die met de nestelende paaren dikwijls in hevigen strijd geraken, en dus wel degelijk zucht tot paren bewijzen. Dat steeds *dezelfde* vogels zich weder naar hunne broedplaatsen begeven, daarvan kunnen twee voorbeelden uit eigene ervaring getuigen.

In mijne vroege jeugd schoot ik een' ooijevaar den klaauw van den regterpoot af. Hij behoorde tot een nest in het naaste dorp, kwam er jaren achtereen weder terug, en behield in de wandeling, om zijn hinkend loopen, den algemeenen bijnaam van »*hompelhainotter*." Het was een mannetje, en doordien het wijfje zich, bij het treden, niet nederhurkt gelijk ander gevogelte, maar blijft staan, had de verminkte ooijevaar, door het missen van eene klaauw, bij het volvoeren van den huwelijkspligt veel moeite te verduren. Het gelukte echter, zoo als het uitgekomen broedsel nader bewees.

Even zoo schoot ik, ongeveer veertig jaar geleden, in onze streek een weinig te veel op de tortelduiven, die, in den herfst wanneer ze zeer vet zijn, gaarne

in de veldgewassen, waar ik mij verborgen had, hare middagrust hielden. Er verliepen eenige jaren eer de omstreek, door deze duivensoort weder werd bevolkt, die echter verder af in het rond genoegzaam voorkwam. Even zoo als ik den teruggekomen ooijevaar had verlamd, zoo had ik ook de hier gevestigde duivenkolonie gedund.

Waarschijnlijk scheiden zich ook, tegen den tijd der verhuizing, de gepaarde vogelen weder. Niet altijd mogen de ouden zich met ouden paren, zal er eene krachtige nakomelingschap ontstaan. Een paar gevangen tortelduiven liefkoosden elkander getrouwelijk voort, tot dat de tijd van verhuizen was gekomen; toen haatten zij elkander met onverzoenlijke vijandschap. Een spoedig wegkwijnen en sterven maakte verdere waarnemingen onmogelijk. De huisduiven blijven daarentegen een geheel jaar lang gepaard, maar niet zelden verwisselen zij ook van gade. Uit het gedrag van huisselijk gemaakte dieren laten zich overigens geene gevolgtrekkingen voor hunne geslachtgenooten afleiden; want hun geheel bestaan verandert zich, in den tammen staat. De gewone wilde eend, de erkende stamvader der *huis-eend*, verliest bij het ruijen plotseling al zijne vederen, en kleedt zich op nieuw geheel in het graauw; langzamerhand kleuren de graauwe vederen zich tot het bontste tooisel. Zoo gaat het niet bij hare huisselijk geworden nakomeling toe, die langzaam ruit, en zich dadelijk weder met bonte vederen tooit.

Van welk middel bedient zich de natuur, om het gevogelte, ter regtertijd, aan te sporen in den *herfst* af te reizen, en in de *lente* weder te keeren?

Het doen en laten der dieren in het algemeen regelt zich niet naar voorbedacht overleggen. Het is een bewusteloos overgeven aan den wil der natuur, dien zij volgen of gehoorzamen. Zij kunnen niets anders doen, dan zij moeten doen, en evenmin nalaten te doen, wat zij doen moeten. Het is de natuur zelve, die voor de dieren denkt en hun gedrag daarnaar regelt; dit noemen wij *instinkt*. De *kneuter*, naauwelijks het ei ontkomen, strekt reeds zijn nog krachteloos bevend kopje, met opgesperden snavel, naar de voedsel aanbrengende moeder uit. Het *hoen*, nog met de eijereschaal op het voorhoofd, ontloopt het nest, kent dadelijk en pikt op, wat het tot voedsel geschikt acht. De aandrang tot levensbehoud is het, waardoor de natuur *inwendig* haren invloed uitoefent; maar in geenen deele laat zich *alles* als *instinkt* verklaren. Het wild weet zeer goed den vreedzamen wandelaar van den het vervolgenden jager te onderscheiden, zelfs, met onloochenbare bedachtzaamheid, gevaren te ontwijken, en elken zekerheid gevenden afstand te berekenen.

Een gelijksoortige aandrang, die den vogel in den *herfst* voortjaagt, en in de *lente* weder terugvoert, moet evenzeer bestaan. In het algemeen toont zich de *zucht naar verhuizen* bij het gevogelte, tegen het einde van Augustus en, bij zachter weder, tegen het einde van November. Aan eenen prikkel, enkel uit gebrek aan

voedingsmiddelen geboren, valt bezwaarlijk te denken. Ooijevaars en gierzwaluwen verdwijnen onveranderlijk in het einde van Augustus. Letterlijk gezegd, is er om dien tijd, voor beide vogelsoorten, nog ruimer voedsel voorhanden, dan zij tijdens hun wederkeeren vinden, en toch blijven zij niet afwezig. Van nu af scharen andere vogel-familiën zich meer en meer te zamen, om de vooruit reizenden te volgen. Even als de schakels eener ketting vereenigt de eene vogelsoort zich, ter afreize, met de andere. Moet deze of gene, tot die soort behoorende vogel, in kooijen achterblijven, dan toont hij des nachts de pijnlijkste onrust, die niet eerder ophoudt, dan wanneer de vertrektijd voorbij is, en niet zelden doodelijk wordt.

Wat zich aan zijne soort niet ten behoorlijken tijde kan aansluiten, of door een schot verwond, moet achterblijven, komt om of tracht, zoo goed mogelijk, de overwintering door te staan.

(*Wordt vervolgd.*)

ALLERLEI.

TEGENHANGER VAN DE DOOR TOEVAL VERKREGENE HOUTSNIP.

(Zie bladz. 49 van dit tijdschrift.)

Wij maakten een drietal jagers uit, elkander gelijkende als broeders, allen zeker van blik, vast van hand, kloek van besluit, gesterkt door stalen veren in de beenen; wij gingen achter elkander, luisterende na het jagtgeluk, dat een onzer voor dien dag voorspelde, langs een voetpad, gewis door Bosco, Hermann en dergelijke handige luidjes nooit betreden, door een bosch omstreeks 40 bunders groot, hetwelk te bejagen dien dag niet tot onze plannen behoorde. Dit bosch bestond uit

verschillende soorten van hout, zoo wel akkermaals, dat in het volgende voorjaar geschild zou worden, als opgaand geboomte, door oude slooten gescheiden, waar braam- en hopranken het indringen bemoeijelijken, en zich, gelijk ieder jager weet, eene aromatische lucht ontwikkelt, die der houtsnip zoo welgevallig is. Ook weet een ieder, die jagtschoenen draagt, dat aan de jagtgronden soms al vrij zonderlinge namen worden gegeven; zoo draagt b. v. een dezer bosschen den naam van »de klootjes." Wie de gelukkige eigenaar is, van deze bekende aanleg-plaats der snippen, doet niets tot den verderen loop van dit verhaal.

Terwijl de ouderwetsche kopere tontelpot werd aangereikt, hoorden wij door het opflakkeren van eene niet vermoede houtsnip, dat een der honden, die moeijelijk te bedwingen is, en daarvan den bijnaam van »rakker" draagt, aan ons toezigt was ontsnapt.

De snip wilde tegen ons invliegen, maar ons gewaar wordende sloeg zij te vroeg af. De hanen ontwaakten als van zelven, en de eerstelinge werd met zes schoten begroet; zonder voor dit eerbewijs te buigen, maakte zij eene tuimeling, om een ander rustpunt op te zoeken, aan ons en onze hondjes wel bekend, in het zoogenaamde »hoogebroek."

Dit misschieten werd, zoo als gewoonlijk plaats grijpt, aan eene andere dan de werkelijke oorzaak, de overijling, toegeschreven, en den verwenschten, wilden hond bij nadere gelegenheid een ferm pak toegedacht, in plaats van eene loftuiting, die hem ten deel ware ge-

vallen, wanneer hij de snip had kunnen apporteren (*).

De houtsnip werd herhaaldelijk opgedaan, maar zij wist zich buiten schot te houden; hiermede verliep minstens vier uren, en tevens de kans, dien dag nog gelukkig te eindigen; mijne gezellen waren over mijn onvermoeid doch vruchteloos aanhouden verdrietig geworden, zoodat ik er in toestemde om van de snip af te zien, bijaldien zij niet lag aan eene dubbele haag boven den wind, van het bosch op eenige honderd passen verwijderd.

Naauwlijks was de hond aangezet, terwijl ik door een drooge sloot stapte om den buitenkant te nemen, of er vloog een roofvogel uit de haag, die op den aanslag werd geschoten, en die reeds de vleugels zamen trok, voor dat de andere jagers voldoende gezien hadden welk een' vogel het was.

In plaats van een' valk bragt de hond eene houtsnip, hetwelk natuurlijk groote verbazing wekte, te meer daar ik altijd gelukkiger ben dan een anderen veelal zoo veel kans krijg als twee te zamen.

De snip was nog weinig door den valk geplukt; en ik bedekte de kale plek door een snelle wending in de hand, toen ik moest laten voelen dat ze nog warm was. Het werd noodig, om de ware toedragt te doen kennen, ook den valk te vertoonen, die zich tegen »rakkertje" te weer stelde.

(*) Wij mogen hier onze gevestigde opinie over zoodanige handelwijze niet verzwijgen. — Het straffen of beloonen van den hond, afhankelijk te maken van het toevallig raak- of misschieten — niet van zijne daden —, is even ongerijmd als ondoelmatig. — Men denke er slechts over na!

RED.

Jagerslied.

Allegretto.

In 't eenzaam statig woud, dáár is des Jagers leven. Dáár doolt hij vrolijk rond bevrijd van allen

dwang, Om met den da ge - raad naar 't vlugge wild te streven. Bij 't schallen van den hoorn of

't vrolijk jagtge - zang. *ff* Hal-lo! welk blij ge - not het vlugtend hert te treffen, Dat in zijn snellen

ff

ff

V.S

loop het dood'lijk lood ontvliedt; Die tot dus reine vreugd zijn hart niet kan verheffen, Ver-
dient den eere - naam van echten jager niet. In 't eenzaam

2.

In 't eenzaam enz.
Hallo! geen sloot of heg kan onze vaart beteug'len;
Hij die voor doornen vreest, is geen St. Huberts zoon;
Slechts voorwaarts ligt ons doel, en als op arends vleug'len
Snelt onzen voet daarheen en streeft naar 't heerlijk loon.
In 't eenzaam enz.

3.

In 't eenzaam enz.
Wanneer de avonddisch ons vreugd en rust komt geven,
Dan klinkt het juichend lied de groene reijen door.
Zoo blijft een zoet genot in onze harten leven
En vrolijk heffen we aan het blijde jagerskoor
In 't eenzaam enz.

Vermoedelijk was de houtsnip kort te voren onbemerkt opgevlogen, en toen door den valk gevat, die haar zou hebben schoon gemaakt, bijaldien hij hierin niet ware gestoord.

Tot welke soort de aanrander behoorde kan ik niet opgeven, en het was de eerste maal, dat ik zag of hoorde, dat roofvogels zich met de houtsnip bemoeijen (*).

Onze mismoedigheid en vermoeidheid waren plotseling geweken, en hoe min beduidend op zich zelve, is ons het gebeurde, om de zonderlinge toedragt, meer bijgebleven, dan wanneer wij dien dag eene massa wild hadden geschoten.

Zoo vallen er op de jagt zaken voor, die niet wel dan door eenen jager kunnen worden gecontroleerd, en moesten de jagers derhalven nooit anders dan door eenen jury beoordeeld worden, om den zin der woorden »als" en »dat" onpartijdig, met scherpzinnigheid en onbevooroordeeld toe te passen; want het geldt meestal eene levenskwestie.

Jagerstaal.

(*) De afgekloven houtsnippen die men, gedurende den trektijd, dikwerf in de duinen vindt, bewijzen maar al te zeer dat de roofvogels zich — ten spijt der jagers — wel degelijk met deze wildsoort bemoeijen.

RED.

DAT KOSTTE NOG AL WAT!

Als eene bijdrage tot de geschiedenis van het jagtwezen hier te lande, kan dienen het volgende budget der uitgaven voor de jagerij van Lodewijk Napoleon, over het jaar 1810, naar het oorspronkelijk stuk afgeschreven.

PERSONEEL.

Tractementen der Officieren.

Opperjagermeester, de Baron van Heeckeren, ...	f 8000
Commandant der jagerij, de Baron van Spengler, . .	» 4000
Bureau-kosten,.	» 1800

Bezoldigingen.

Kwartiermeester der jagerij (vacant)	» 900
Drie valkeniers, Daems, Dankers, Beckers jr, . . .	» 3200
Een fasandier, Tomschi, ...	» 800
Een pikeur, Mousquetaire, ...	» 900
Negen jagers, Plitt, Muller, Hermans, Kaps, Tientjes, Bazile, Klotz, Meissel, de Launay, . . .	» 4500
Twee hondenknechten, Eggerix, Jansen, ...	» 600
Twee cagedragers, Beckers, Reijnders, ...	» 700
Drie kweekelingen, Stogbauer; Beuwkes, Jansen, . .	» 600
Een kweekeling (vacant).	» 200

Materieel.

Kleeding der ondergeschikte ambtenaren,.	» 5153
Onderhoud der paarden voor den pikeur en vier jagers,	» 1500
Idem der honden, en aankoop, ...	» 5200
Grof- en ander wild, aankweking en voeding, . . .	» 1800
Valken, aankoop en onderhoud,.	» 600
Onvoorziene uitgaven, aankoop van halsbanden, koppels, enz..	» 3000
Totaal . . .	f 43453

BESCHOUWINGEN

OVER ARTIKEL 30 DER WET VAN 6 MAART 1852.

(*Staatsbl.* nº. 47).

De bescherming van den wildstand, het hoofddoel van dit artikel, is ook de pligt van den echten weiman. Hij kenschetst deze hoedanigheid door eene warme belangstelling in de jagt. De wet is voor hem niet geschreven, omdat hij zich meerdere verpligtingen oplegt, dan de wet kan voorschrijven. De jagt is het troetelkind zijner verbeelding.

Deze aanmerking is niet zonder invloed op de meening, die wij omtrent de strekking en het doeleinde van dit artikel voeden.

Om dit artikel in zijne wezenlijke waarde te beoor-

deelen, moeten wij ons op het ware standpunt plaatsen, en de beginselen, waarop de geheele wet steunt, voor oogen houden; een' blik werpen op de geschiedenis van het artikel; bepaaldelijk het stelsel bij de wet, omtrent de uitroeijing van schadelijke gedierte aangenomen, aanstippen, en eindelijk de in het artikel genoemde dieren zelven, in hunne eigenaardige zeden en gewoonten, kortelijk overzien. Moge dit laatste punt de vele vooroordeelen uitwisschen, die, naar wij meenen, veeleer door traditie, dan wel door eene naauwkeurige studie van deze dieren, zijn gevestigd.

Uit het beginsel der wet: handhaving van eigendomsregt, moest als een noodzakelijk gevolg voortvloeijen de bescherming van den landbouw, die natuurlijke levensbron van den mensch. De belangen van het jagtveld moesten, hoe moeijelijk dit ook zijn moge, zooveel mogelijk in overeenstemming met die van den landbouw worden gebragt, — van den landbouw, waarop de menschenvriend een' hoopvollen blik werpt, als eene onuitputtelijke bron, als het eenige en ware geneesmiddel tot herstel der ziekte — de armoede — die aan onze maatschappij knaagt.

De wetgever bragt sommige belangen van het jagtveld, zonder het te kwetsen, aan die van den landbouw ten offer; beperking van het jagtveld, en uitbreiding daarentegen van de regten van den landbouw waren hiervan een noodzakelijk gevolg. Een ander stelsel is, wil men in den geest van onzen tijd en het

belang van den landbouw, die zoo zeer de aandacht trekt, handelen, naauwlijks denkbaar.

De bepalingen der wet omtrent de bevordering van de uitroeijing van schadelijk gedierte zijn dan ook, met het oog op dit belang, in milderen zin geschreven. De geest van dit beginsel straalt vooral door in de bepaling der artikelen 27 en 29.

In verband met dit stelsel, den toestand van de jagt en de buitengewone kosten, die de bepaling van artikel 30 vordert, mogen wij ons wel eens afvragen: of het stelsel van premie voor gedood schadelijk gedierte aangenomen, niet overbodig is, en of de in ons artikel opgenoemde dieren werkelijk een' nadeeligen invloed op het jagtveld uitoefenen?

Het stelsel is, onzes inziens, overbodig, omdat de middelen, in de artikels 27 en 29 aangewezen, genoegzamen waarborg opleveren tegen de te groote vermenigvuldiging van voor den landbouw schadelijke dieren, die ook meerendeels zulks voor het jagtveld zijn.

Wanneer toch de magtiging, in artikel 27 2^e^ alinea omschreven, met omzigtigheid aan deskundige jagtliefhebbers wordt uitgereikt, heeft men geene misbruiken te vreezen, maar gunstige resultaten te wachten.

De provincie Noord-Brabant heeft hiervan een treffend voorbeeld opgeleverd. Het konijn was, bij de invoering dezer wet, een steen des aanstoots voor den landman. Vele klagten werden, voortdurend aangegeven, over de schade, door dit dier den landbouw

toegebragt. Thans reeds doet zich de invloed van artikel 27 en het fretteren met buidels, waarvan een veelvuldig gebruik wordt gemaakt, schier overal gevoelen.

Uit dit voorbeeld, dat op het gebied der werkelijkheid gekozen, en evenzeer, in zekere mate, op alle andere dieren toepasselijk is, blijkt, zoo wij meenen, voldoende, dat Artikel 30 zijne waarde grootendeels heeft verloren, en, met het oog op de kosten, die het vordert, geheel afgeschaft behoorde te worden.

De geschiedenis trouwens leert, dat, naarmate de jagt meer algemeen, de landbouw door de toenemende bevolking uitgebreid werd, en het publiek gezag meer en meer de veiligheid van personen en goederen door wetten schraagde, het wilde, schadelijke dier of verdwenen, of aan deszelfs schadelijke vermenigvuldiging paal en perk is gesteld.

Het vernuft van den mensch, door den nood of het voordeel, het winstbejag of de jagtlust gescherpt, heeft alle dieren aan zijne magt onderworpen. De vrees voor eene schadelijke vermenigvuldiging is in gelijke mate verdwenen.

Men vergete bovendien niet, dat het vangen en dooden van sommige dezer dieren, gelijk de vos en het konijn, voor velen eene aangename uitspanning aanbiedt. De vossen-jagt wordt niet als een noodzakelijk middel tot uitroejing van dit dier, maar wel degelijk als een aangenaam jagtbedrijf beschouwd, dat even zooveel aantrekkelijks heeft, als elke an-

dere soort van jagt. Velen betreuren het daarom, dat de vos en zelfs het konijn zoozeer verminderen, dat dit bedrijf schier vruchteloos wordt.

Wanneer de weiman ter jagt door tegenspoed gedwarsboomd, door mislukte schoten ontmoedigd wordt, biedt hem het konijn eene aangename afleiding aan; door beter aangebragte, dikwerf herhaalde schoten, verzoent hij zich weder met zich zelven, en zijn leed is vergeten.

Indien men wijders de in artikel 30 genoemde dieren wel beschouwt, en vergelijkt met sommige andere hier niet genoemde, zal men weldra ontwaren, dat de opgave in dit artikel onvolledig is; want buiten deze vertoonen zich vele anderen, vooral roofvogels, die men schadelijk acht. Wel is waar heeft de tegenwoordige wet, — die overigens zeer juist in deze opgave de dieren heeft gequalificeerd —, deze leemte wel eenigzins, doch onvoldoende, door artikel 29 aangevuld. Trouwens, de geschiedenis van ons artikel bewijst voldoende, dat men in de verschillende provinciën van Nederland die, voor 1795, hare reglementen op de jagt respective vaststelden, even zoo vele meeningen voedde omtrent het nadeel, door dit of dat dier aan het jagtveld toegebragt. Slechts omtrent enkelen was die meening overeenstemmend. Hier kende men alleen premiën toe voor gedoode viervoetige dieren, den wolf en den vos; daar werd dit getal wel met een paar vermeerderd, doch steeds zeer onvolledig. Een afdoend bewijs, dat onze voor-

vaderen óf eene onvolledige kennis van deze dieren hadden, óf dat de overigen, later onder het getal schadelijke opgenomen, niet nadeelig werden geacht. Intusschen, het getal vermeerderde wel in de wet van 17 April 1807, opgevolgd door een reglement van 8 Mei daaraanvolgende, doch omtrent de roofvogels bleef dezelfde onzekerheid en verwarring heerschen. De wet van 11 Julij 1814 nam deze bepaling, met hare gebreken, blindelings over. Ook zij spreekt van den gier, in Nederland onbekend, van den wolf, die reeds lang uit het tegenwoordige Nederland was verdwenen, en schijnt de wezel en den bunsing voor hetzelfde dier te houden; een bewijs, hoe gering de kennis van deze dieren was. Deze verwarring is door artikel 30 met zaakkennis opgeheven.

Deze elkander afwisselende meeningen, tastbaar in de reglementen en wetten op het stuk der jagt, omtrent een onderwerp, hetwelk aan geene wijziging bloot kon staan, wanneer het nadeelige van deze dieren eenstemmig als bewezen was aangenomen, bewijzen, naar onze meening, niet veel voor de innerlijke deugd van dit stelsel. Zij moesten noodwendig tot de onvolledigheid leiden, die wij thans nog in de lijst dezer dieren opmerken. Wil men toch uit de roofzucht van het dier afleiden, dat het den wildstand schade toebrengt, dan moet het verwondering baren, dat de wetgever onder anderen, de ekster, de kraai en de vlaamsche gaai niet onder hen heeft gerangschikt. Zij zijn immers roofvogels, en bovendien, met uit-

zondering van de bonte kraai, allen inheemsch, terwijl vele in artikel 30 genoemd, trekvogels zijn, en derhalve tijdelijk ons land bezoeken. Wien is de diefachtige aard der ekster, het doordringend gezigt der vlaamsche gaai, die steeds in de diepe schuilplaatsen van het woud blikt, wien de vraatzucht der kraaijen, ook door hare menigte te vreezen, niet bekend?

Wij meenen, dat de gevolgtrekking, uit deze beschouwing afgeleid, niet verwerpelijk is, dat én vooroordeel tegen sommige dieren, én gebrek aan de kennis van de ware zeden en gewoonten van andere, grootendeels den grondslag tot dit stelsel heeft gelegd. Dat men in vorige tijden voor den gedooden wolf, die de veiligheid van personen, van den veestapel, den wildstand of diergaarde bedreigde, voor het schadelijk gedierte, dat, door eene overmatige vermenigvuldiging buiten het natuurlijk evenwigt getreden, waarvan soms de natuur voorbeelden oplevert, andere en nuttige dieren met vernieling bestookte, premiën uitloofde, kan zeker niet bevreemden; maar om dit tegenwoordig als regel aan te nemen, kunnen wij niet beamen. De redenen, die destijds tot dergelijke maatregelen als 't ware noodzaakten, bestaan niet meer.

De toestand van onze maatschappij, het belang, dat de landbouw opwekt, en hetwelk hier vooral in overweging komt, de wet zelve, doen het, eindelijk overbodige van dit stelsel uitkomen.

De onvergefelijke miskenning van het doel des wetgevers, en de roekelooze verspilling van 's lands pen-

ningen, die, in sommige oorden, bij de toepassing van artikel 30 zijn opgemerkt, zouden reeds op zich zelven de afschaffing van dit artikel regtvaardigen. Twee oorzaken werken hier te zamen: aan de eene zijde het bedrog, door het invoeren van schadelijk gedierte uit naburige rijken gepleegd, om hier de daarvoor uitgeloofde premiën te verkrijgen; aan de andere zijde gebrek aan kennis van de vertoonde dieren in hen, die de premiemandaten uitreiken, en het veronachtzamen der maatregelen van voorzorg tegen misbruik, bij dit artikel voorgeschreven.

Het schijnt, dat dan ook aan het stelsel van premiën, hier bedoeld en in de vorige wet gehuldigd, door de houtvesterij weinig waarde werd gehecht, omdat de toepassing, althans in sommige jagtdistrikten, zeer beperkt was, in weerwil dat artikel 46 van die wet in veel ruimeren zin was gesteld. Is nu dáár, waar dit artikel onder de vorige wet, als 't ware, gedeeltelijk in onbruik was geraakt, het schadelijk gedierte vermenigvuldigd? Volstrekt niet; het konijn uitgezonderd — en dan nog altijd slechts in verband tot het belang van den landman —, werden geene klagten aangeheven over de vermenigvuldiging van schadelijke dieren, voor welke de wet premiën uitloofde.

De nijverheid, die met een' scherpen blik elk voorwerp, dat door kunstbewerking een kapitaal voortbrengt, weet aan te grijpen, is, ook in betrekking tot ons onderwerp, een vermogende waarborg tegen

de vermenigvuldiging van deze schadelijke dieren. De handel in pelterijen, in huiden en vellen, bepaaldelijk van de viervoetige dieren in ons artikel opgenoemd, heeft eene beduidende uitbreiding verkregen, en natuurlijk de waarde dezer dieren doen stijgen. Vermits nu de handelswaarde de uitgeloofde premie overtreft, zal men bevroeden, dat deze laatste geen invloed meer kan uitoefenen op de aanmoediging tot het dooden of vangen, en derhalve overbodig wordt.

Het is wel waar, dat des zomers de handelswaarde aanmerkelijk daalt, gelijk de wet in artikel 30, laatste alinea, teregt op het oog had, door het aanduiden van het tijdsbestek, binnen hetwelk voor viervoetige dieren premiën kunnen worden genoten; maar deze omstandigheid legt weinig gewigt in de schaal, zoolang de vellen in het wintersaisoen eene grootere handelswaarde erlangen dan de premie, omdat men natuurlijk dit saisoen afwacht, en het bemagtigen dezer dieren als dan ook zoovele moeite niet vordert. Alleen de vos levert in dit opzigt eene uitzondering op, die hare geboorte aan een opmerkenswaardig feit verschuldigd is, namelijk, den handel in levende vossen.

Zonderling toch dat, terwijl men in ons land, waar men den banvloek tegen den vos heeft uitgesproken, hem door vele mogelijke middelen tracht uit te roeijen, hij in Engeland met dezelfde drift gekocht, en met groote kosten voortgeplant wordt.

De vraag naar jonge vossen heeft in de provincie Noord- Brabant het uitgraven van dit dier verbazend

uitgebreid; zoodat de landman deswege vele klagten aanheft, en dit bedrijf den vos met eene geheele uitroeijing bedreigt.

Het valt dan ook niet te ontkennen, dat het uitgraven van den vos, die in de verborgene schuilplaatsen van digte bosschen een onderaardsch verblijf bewerkt, en daar zijne jongen werpt en opvoedt, met verwoesting van het hout gepaard gaat. Veelal is de spade onvoldoende, om tot het diep en langs verschillende onderaardsche gangen toegankelijk verblijf der jongen door te dringen. De bijl en de pikhouweel doen veelal goede diensten bij dit verwoestend mijnwerk.

Dit groote getal meerendeels jonge vossen wordt, zoo zij te jong zijn om vervoerd te worden, met zorg opgekweekt, en tegen eene som van *f* 2 à *f* 2,50 afgeleverd en naar Engeland vervoerd.

Wij behoeven niet op te merken, dat de premie voor dit dier uitgeloofd, daardoor hare waarde geheel verliest.

Wat wij aangaande de viervoetige dieren gezegd hebben, is in zekere mate toepasselijk op de roofvogels. Ook deze hebben meerendeels, als exemplaren voor de verzamelingen van vogels, nog al waarde.

Evenzeer als wij vertrouwen, dat deze beschouwingen over artikel 30 tot overreding zullen leiden, evenzoo vreezen wij tegenspraak te zullen opwekken, door vooruit te stellen, dat de dieren in dit artikel opgenoemd niet schadelijk zijn voor het jagtveld, althans niet in die mate als men veelal aanneemt. Wij vree-

zen dit, omdat wij vooroordeelen moeten bestrijden die, zooals wij reeds aanmerkten, veeleer hunne bewijskracht putten uit overleveringen, dan wel uit de ware kennis van de zeden en gewoonten dezer dieren.

De vos heeft zich den naam van roover vooral op den hals gehaald, omdat hij, tijdens hij met de verzorging van een dikwerf talrijk en vraatzuchtig kroost is belast, een groote kuikendief is, niet omdat hij deze prooi bij voorkeur beloert, maar omdat ze gereed en voor de hand ligt. *Inde irae;* vandaar de banvloek, die hem treft; van daar de gewoonte, in sommige oorden ten platte lande, om den vossenjager op kippeneijeren te onthalen.

De landman echter bedenkt niet, dat de vos, die, door de nooddruft van zijn kroost gedrongen, zijne kippen, al te veel onbewaakt, rooft, aan de andere zijde, eene groote menigte muizen, rotten, mollen en ander voor den landsbouw schadelijk gedierte vernielt. In den afgeloopen winter werd in de nabijheid van s'Hertogenbosch een vos geschoten, wiens maag niet minder dan 22 kennelijke veldmuizen bevatte. Men bedenkt niet, dat hij de jonge konijnen rusteloos vervolgt, uit de pijpen opdelft en verslindt. Het is bekend, dat de vos, uitgeroeid in uitgestrekte bosschen, spoedig door eene vernielende menigte konijnen werd opgevolgd, die, zoo als boven allen twijfel is verheven, ook den haas verjagen.

De menigte ondeugden, die men den vos heeft aan-

gewreven, hebben zijne goede hoedanigheid als 't ware overschaduwd. Men noemt hem vreesachtig; wij noemen hem voorzigtig. Hij ontwijkt de gevaren en den strijd; maar geen dier bezit meer tegenwoordigheid van geest in het gevaar; geen der in ons land bekende dieren, strijdt, tot den veelal ongelijken strijd gedwongen, handnekkiger dan de vos. En wil men een bewijs, dat hij blijken van eene zekere edelmoedigheid geeft, welnu, het is door menig voorbeeld gestaafd, dat hij in vrede leeft met de kippen die met hem hetzelfde dak, dezelfde schuur, hetzelfde erf bewonen. De hen, die zoo achteloos is in het nemen van voorzorgen tot haar behoud, is dan toch zeker in zijne magt. Hij spaart ze, de nooddruft zijner jongen verleidt hem zelfs niet, om de gastvrijheid, die hij geniet, te schenden. Hij zoekt elders zijne prooi. — Hij doodt niet uit moordzucht, gelijk het fluwijn. Neen, hij verzadigt zich, maar bezorgd voor de toekomst begraaft hij het overschot.

Wij verbeelden ons dat menigeen dit lezende de schouders ongeloovig ophalen of glimlagchen zal, en toch is de reeks zijner goede hoedanigheden niet teneinde. Hij geeft zoowel bewijzen van trouw, als van dankbaarheid en onderdanigheid. Ja, hij kent zijnen meester en deszelfs stem; hij onderscheidt den naam, dien men hem geeft; hij is niet onverschillig, niet koud voor liefkozingen; hij schikt zich naar de gewoonte van het huis. Met één woord, in vele opzigten evenaart hij den hond; wij beroepen ons op

hen, die zich immer onledig hielden met de opvoeding van jonge vossen.

Het is alleen aan de ontwikkeling van de geslachtsdrift toe te schrijven, dat hij later den indruk van zijne natuurlijke neiging, de zucht naar vrijheid, ontwaart en in zijnen gemeenzamen omgang om zoo te spreken verkoelt. De eenzaamheid schijnt hem dan aantrekkelijker; doch hetzelfde merkt men, in zekere mate, bij den hond op, wanneer deze drift hem vervoert.

Laat ons billijk zijn en niet altijd onvoorwaardelijk meeningen aankleven, die, bij een naauwkeurig onderzoek dikwerf hare waarde verliezen. De vos, in zijne ware gedaante onderzocht en nagegaan, levert hiervan een treffend voorbeeld op. Welligt heeft La Fontaine, die den vos, als een rijk onderwerp voor zijne fabelen, met een denkbeeldig, maar tevens boosaardig karakter bekleedt, ons te ver van het gebied der werkelijkheid medegesleept. Indien de vos, in betrekking tot het jagtveld, werkelijk zoo nadeelig ware als men voorwendt, indien hij het wild opspoorde en dreef, en aldus konde bemagtigen, dan zeggen wij niet te veel door vooruit te stellen, dat dan ook dáár, waar hij zich ophoudt, het haas, het patrijs enz. lang reeds verdwenen zouden zijn. Hij jaagt niet, hij spoort niet op, hij drijft niet, maar hij beloert en bespringt zijne prooi. Wat zoude er worden van het hulpelooze jonge haas; wat van het teedere patrijs, van de kwartel, wat van den zorgeloo-

zen fasant, die, zijns ondanks, opgroeijen, indien hij hun spoor opnemen en volgen kon? Zij zouden zijne roofzucht moeijelijk ontkomen.

Dat deze dieren zijne roofzucht niet opwekken, leiden wij af uit de aannemelijke hoedanigheid, dat hij, gelijk sommige honden, met welke de bunsing en het fluwijn worden gevangen, het zoogenaamde *zoete spoor*, dat is, het spoor van hazen en patrijzen enz. niet kent, niet opneemt.

Maar verplaatsen wij ons, in onze verbeelding in een jagtveld, waar hij veelvuldig voorkomt.

Wat merkt men daar op? Dat dáár, waar veel vos is — zonderling genoeg — tevens veel wild voorhanden is (*); dat dáár, waar vele konijnen zijn, weinig vos, maar ook weinig wild is. Deze daadzaak, die niet rijmt met het voorgewende nadeel, is, bij eenige studie van het jagtveld, niettemin in het oog loopend.

Bij een aandachtig onderzoek van den aard der gewone en meest gezochte voedingsmiddelen van dit dier, ondekt men, dat hij bijzonder krengen en die dieren, welke, in onderaardsche holen levende, een sterk, krachtig maar walgend vleesch aanbieden, najaagt. Onder de vogels trekt bijzonder het waterwild, dat hij

(*) Wij meenen den lezer te moeten opmerken, dat het buiten onzen werkkring ligt om, in den regel, op de ingezonden stukken critische aanmerkingen te maken — vooral niet wanneer ze door den S. onderteekend zijn —; doch wij kunnen onze overtuiging niet verzwijgen, dat wij hier eene magtspreuk aantreffen die, naar ons bescheiden oordeel, den practischen toets bezwaarlijk kan doorstaan.

RED.

met een voorbeeldeloos geduld beloert, zijne aandacht.

Het is aan deze eigenschap toe te schrijven, dat hij gaarne lage en moerassige streken bezoekt. Dikwerf verrast hij door zijne tegenwoordigheid den jager op de watersnippen; altijd ontdekt men zijn spoor, bij overstrooming, aan den oever, om de aangespoelde krengen te verslinden, den watervogel te beloeren, te bespringen en de door het water opgejaagde muizen, mollen enz. te overvallen.

Uit dit eenig en waar oogpunt beschouwd, bekommere men zich niet, wanneer soms beenderen of andere overblijfsels van wild in zijne holen worden gevonden; want gevangen of gedood heeft hij het niet, maar doodelijk getroffen gevonden.

Gelijk nu, ten slotte, de opmerking onverklaarbaar is, dat dáár waar veel vos, ook veel wild is, niet minder is het eene andere daadzaak ongetwijfeld door elken vossenjager waargenomen, dat, uit hetzelfde bosch, volwassen en jonge hazen, patrijzen, houtsnippen en vossen worden gedreven en opgejaagd. Het is niet zeldzaam, dat het leger van den haas en den vos in elkanders nabijheid wordt gevonden. Deze feiten getuigen ten zijnen voordeele, en kunnen hem, die het grootste en schoonste wilde, viervoetige dier van ons land is, eenige genade doen verwerven bij hen, die over hem, tot nu toe, den banvloed hebben uitgesproken.

De marter en het fluwijn, die niet talrijk zijn, boezemen te minder vrees in, omdat zij zelden het ruime veld bezoeken; zij brengen het grootste gedeelte

huns levens door in bouwvallen, schuren, stallen, hout- en hooibergen, zij zijn de geduchste vijanden van de duif en de hen; zij zijn wreed, bloedgierig, dooden uit moordzucht. Wee de duiventil, het kippenhok, in welke zij doordringen! Alle bewoners vallen als slagtoffers van hunne moordzucht. De verwoesting, die zij aanrigten, wordt alteveel op rekening van den vos gesteld. Men vergeet deze vijanden, omdat zij in verborgen schuilplaatsen levende, zich zelden blootgeven, en slechts in duistere, stormachtige nachten vooral, de verblijfplaats van dit pluimgedierte stoutmoedig aanvallen. De landman vergete ook hier niet, dat zij zijne rijke korenschuren van muizen, rotten en ander ongedierte zuiveren.

De bunsing, die in het vrije veld, in den grond en oude, holle boomen zijn verblijf houdt, heeft dit met den vos gemeen, dat ook hij zich voedt met krengen, muizen mollen en dergelijk ongedierte, en eveneens lage moerrassige streken gaarne bezoekt.

In weerwil dat dit dier, in sommige jaren, opmerkelijk vermenigvuldigt, zoodat ons voorbeelden bekend zijn, dat één persoon binnen de drie maanden, November, December en Januarij, een veertigtal bemagtigde, was echter toen het jagtveld in dat oord rijk aan wild.

De hermelijn en de wezel, die in zeden en gewoonten weinig verschil opleveren, zijn werkelijk meer dan eenig ander dier, in betrekking tot de jagt, te vreezen; zij zijn talrijk en rustelooze jagers op de eijeren

van alle vogels. De patrijs, die hare eijeren op den grond legt, en, jong zijnde, hierin achteloos te werk gaat, ziet dikwerf de vruchten van hare zorgen door deze dieren vernield. De voorbeelden ontbreken niet dat zij zelfs het volwassen haas aanranden, zich aan zijn' hals vastklemmen en het bloed uit de opengereten wonde zuigen, tot dat het haas, door bloedverlies uitgeput, neerstort en sterft. Maar deze schadelijke hoedanigheid wordt eenigermate daardoor opgewogen, dat zij ook de eijeren van roofvogels verslinden. De vogel, die zijn nest in de kruin der hoogste boomen bouwt, is evenmin als de patrijs voor hen beveiligd, wanneer hij niet, door allerlei goede voorzorgen en verdedigingsmiddelen, zijne woning beschermt. De wetgever schijnt de geaardheid, althans van de wezel op het oog te hebben gehad, door te bepalen, dat voor dit dier het geheele jaar door eene premie kan worden genoten.

Hoezeer wij erkennen, dat de op deze dieren uitgeloofde premie met grond kan worden verdedigd, blijft altijd, onzes inziens, de vraag over: of het voordeel, door het vernielen van de nesten van andere schadelijke vogels aangebragt, niet tegen het nadeel, dat zij aanrigten, opweegt?

Met het oog op het belang van den landbouw ontveinzen wij ons niet dat deze dieren, even als de vroeger opgenoemde, hoezeer in mindere mate, ook jagt maken op muizen, mollen enz.

Wat nu de roofvogels, in artikel 30 genoemd,

betreft, wij zullen ons bij eenige weinige beschouwingen bepalen, en welligt later op deze terug komen. Genoeg zij het, aan te stippen, dat zij bij ons evenmin groote bezwaren voor het jagtveld opleveren.

De arend, die overigens zeldzaam is, heeft te veel waarde voor den verzamelaar, dan dat de uitroeijing door premie behoeft te worden aangemoedigd; aangenomen zelfs, dat hij veel wild vernielt. Hetzelfde is eenigermate toepasselijk op den valk en den havik. Behalve dat zij der valkerij, dat vorstelijk vermaak, onontbeerlijk zijn, vallen zij jonge kraaijen, eksters, vlaamsche gaaijen, wezels en dergelijk ongedierte aan.

De sperwer is onder de roofvogels, wat de wezel onder de viervoetige dieren is, een stoute, onverzaagde en bloedgierige roover.

De wouw — zeldzaam — en de buizerd jagen veeleer op muizen, mollen, insekten en ook wel op waterwild. Intusschen zijn zij meerendeels trekvogels, die de reizende drommen vinken, leeuwerikken, lijsters enz. volgen, onder welke zij eene groote slagting maken.

Wij eindigen deze beschouwing met de opmerking, dat de natuur een treffend evenwigt tusschen alle diersoorten houdt. De door haar gestelde grenzen worden nimmer door een overmatige vermenigvuldiging van deze of gene soort straffeloos overschreden; zij treedt spoedig in het midden, hare veelsoortige middelen grijpen onverbiddelijk in het overmatig aantal, zonder het geslacht te vernietigen, en het evenwigt is hersteld.

H. S.

MEN MOET NIET ALLEN,

DIE SOMS ZONDER AKTE TER JAGT GAAN,

als stroopers beschouwen.

Deze stelling zal iederen liefhebber, ik gevoel het, hard in de ooren klinken, velen zelfs aansporen om onverwijld de aflevering, waarin ze wordt opgenomen, toornig uit de handen te leggen; doch, lieve lezer! bedaar, een liefhebber schreef het neder, — wat meer is, spreekt uit eigen ondervinding.

Indien dus mijn gebrekkige stijl u niet meer kwetst dan het gekozen opschrift, zult gij in 't kort zien, hoe het met mij gegaan is, en *ab uno discite omnes.*

Als kind was pijl en boog steeds mijn geliefkoosd speeltuig; reeds in mijn achtste jaar gelukte het mij daarmede een' vink uit eenen boom te schieten; nooit heb ik zaliger oogenblik beleefd dan bij het vallen van

11*

dit diertje; ik liep er dan ook in triomf mede naar huis, wilde mijn' vader de geheele toedragt der zaak vertellen, doch deze scheen er niet veel mede op te hebben, zelfs liet hij mij niet eens uitpraten; doch dit benam mij den moed niet; ik zag geen' vogel of meende dien zeker te hebben, hoezeer het later hoogst zeldzaam gebeurde, dat ik er eenen trof. — Al opgroeijende werd mijn lust heviger; ik wist aan een geweer te komen, en besteedde al mijn zakgeld aan kruid en hagel, waarmede ik aanvankelijk musschen, later duiven en zwaluwen schoot; doch dit moest altijd buiten het bereik van vaders oor en oog geschieden, want hij had eene antipathie tegen alles, wat jagt was.

Om dus tot jager opgeleid te worden, hieraan viel voor mij niet te denken; ik werd naar de school gezonden, en na aldaar eene duidelijke letter te hebben leeren schrijven, lezen en, in passant, WILLEM BARTJENS te hebben doorgewerkt, gaf de meester mij een *testimonium* dat ik voor onderwijs goed vatbaar was, hetgeen mijne goede ouders deed besluiten om van mij eenen pastoor te maken. — Ik moest dus latijn leeren; met moeite worstelde ik *qui, quae, quod* door, doch bleef eindelijk in den *ablativus absolutus* steken.

»Wat nu toch in 's hemels naam met den jongen aan»gevangen?" vroeg mijn bezorgde vader aan mijne goede moeder, toen ik met mijn *consilium abeundi* in huis was teruggekeerd; »ik vrees dat er nooit iets van »te regt zal komen." — »Och ja wel," sprak moeder,

»hij is nog bitter jong, wij kunnen hem goed in de »affaire gebruiken; wij willen het beproeven."

Dit was juist een kolfje naar mijne hand; ik moest dikwijls van huis, en ging nooit zonder geweer, of kwartelnet, of iets dergelijks uit om, in passant, eenige jagt te maken. Ik moest dus, zoo als men dit heet, wel stroopen, want aan eene acte nemen viel niet te denken; zelfs mogt men niet weten, dat ik ooit met het geweer uit ging, — ook zag men het nooit aan huis, want hiervan was ik zeker, dat mijn vader het zonder genade had stuk geslagen.

Ik had dus meer van de zijde mijner ouders, dan van den opziener te duchten, want niet zelden werd hun door dezen of genen aangebragt, dat ik hier of daar jagende was, doch meestal wist ik het tegendeel zoodanig te bevestigen dat ik geloofd werd; evenwel bleef steeds eenige twijfel bij mijne dierbare ouders bestaan, tot het eenmaal zoo duidelijk werd, dat ik er niets meer tegen in kon brengen. Het was circa 14 dagen voor het openen der jagt, dat ik in het veld, op eene nog al veilige streek, eene vlugt volwassene patrijzen gespeurd had; ik aarzelde niet om er den volgenden dag op af te trekken, en nam tot dat einde den hond van onzen buurman, die jager was, met mij. Ik schoot dan ook in 15 à 20 schoten twee patrijzen, en trok naar huis als had ik CROESUS schatten. — De patrijzen gaf ik aan mijne lieve moeder zeggende, dat ik die voor een prikje van eenen strooper gekocht had.

Doch hoe wonder kan toch iets uitkomen! Onze bur-

gemeester, die liefhebber van de jagt was, vraagde aan eenen boer, of er in zijnen hoek ooit gestroopt werd.

»Gestroopt niet, maar wel gejaagd," was het antwoord. — »Gejaagd!... en wie jaagt daar?" hervatte de burgemeester. De boer, geen erg hebbende dat er iets achter stak, noemde mij. De burgemeester zeide: »ik »zal op dien strooper laten passen," en ging ondertusschen de geheele zaak aan mijn' vader bekend maken; nogtans zoude ik mij hier nog al doorgewerkt hebben, ware het niet, dat insgelijks de boer bij ons was aangekomen, verschooning vragende, dat hij mij in zijne onnoozelheid verraden had.

Hierop, zoo als ieder begrijpen kan, volgden vaderlijke vermaningen; mij werd onder het oog gebragt, dat, zoo lang ik met dat snaphaantje bleef rondloopen, er niets van konde komen dan deugnieterij; verschillende tafereelen werden opgehangen van kennissen, die er alles doorgejaagd hadden, behalve dat zij met hun vijftigste jaar al geheel versleten waren, enz. enz. enz. — Ik moest dan ten slotte beloven er geheel van af te zien, en hield dit ook tien weken vol, doch langer konde ik waarlijk niet; de geest van St. Hubert had mij zoodanig bezield, dat ik, toen het zijnen feestdag gold, het niet langer kon uithouden; ik vraagde dan ook voor dien enkelen dag permissie, en deze werd mij toegestaan.

De lezer moet weten, dat tijdens de vorige jagtwet, in de meeste districten van onze provincie, St. Hubert

onbelemmerd door ieder, die wilde, gevierd werd; thans worden op die plaatsen opzieners, maréchaussés, veldwachters, commiezen en al wat dies meer zij afgezonden. *Sic transit gloria;* waarom dan ook de liefhebbers, die eertijds op dien dag hunnen heiligen ijver bot vierden, thans, uit represaille, met *falie* en *das* (*) alles weg vangen en vernielen wat zij kunnen bekomen; vroeger lieten zij schop en riek in 't veld, ten einde den onbekenden jager den weg te wijzen en behulpzaam te zijn; nu in tegendeel jagen zij hem van hun goed. — Zij amuseerden zich jagende, terwijl het den wildstand in den regel weinig of niets kostte; om u er een denkbeeld van te vormen, zal ik trachten dien St. Huberts-dag zoo naauwkeurig mogelijk af te schetsen.

Naauwelijks had ik van mijnen geliefden vader permissie bekomen, of ik maakte met eenige vrienden afspraak om in het naburige dorp B. . . . . . St. Hubert te gaan houden; dit was in een ander district, want onze houtvester wilde van dat oogluikend toelaten niets weten. — Wij informeerden en vernamen, dat het rendez-vous des morgens ten zes ure in de St. Huberts-mis was; na afloop derzelve begaf een ieder zich naar het naast bijgelegene huis van den koster, die tevens schoolmeester en herbergier was. — De gelagkamer was opgestampt vol; het was aardig om te zien hoe de boeren met hunne geweren van allerhande soort uitkraamden; deze had eene oude bus, gene een

(*) Voor „tiras" en „strik" RED.

soldatengeweer, een andere weêr had een' afdraaijer, een was er bij met een groot zakpistool; sommigen hadden het slot van 't geweer met een touw in de lade gebonden; een ander had, volgens zijn zeggen, een allerkostelijkst geweer, doch er was een klein mankement aan, namelijk, dat de haan niet bleef staan; dus als hij zoude schieten moest hij eerst overhalen, en als hij het er op had, den haan los laten, dan ging het los. De meesterstukken die op den houten kermisvogel en op de jagt door hen zijn uitgevoerd, vallen wat lang om op te sommen; die van den vogel zijn buiten ons terrein; over die betrekkelijk de jagt, die nog al interessant zijn, kom ik later terug.

De meester scheen de hoofdman van den troep te wezen, ik nam dus bijzondere notitie van hem. Hij was zoo wat 50 jaren oud, had eene eenvoudige doch deftige houding; alles wat ik in hem kon bespeuren was ordelijk en secuur. — Hij haalde zijn geweer, goed vet ingesmeerd, uit eenen linnen zak, die in de schouw (*) geborgen was; er kon dus geen roest aankomen, en ofschoon hetzelve nooit dan met de kermis en op St. Hubert gebruikt werd, had hij in een kastje een fleschje boom-olie, met een veertje in den kurk bevestigd, dat uitsluitend dienen moest om, eer hij het gebruikte, een druppeltje op de panveer te laten vallen, dan sloeg die beter over; want hij was een aartsvijand van ketsen. — Zijn kruidhoorn, die zoo wat plus minus zeven oncen kruid inhield, was van eigen maaksel; een pijpenkop

(*) Schoorsteen RED.

hing er voor maat aan; dit kruid had hij daags te voren bij den bakker in den oven gedroogd, dan schoot hetzelve straffer. — In plaats van hagel had hij eene vracht van in achten opgekloofde geweerkogels voorhanden; dit gaf altijd doodelijke wonden en schoot ook de patrijzen beter uit elkander; dezen laatsten maatregel hadden meest alle boeren genomen; ieder liet om 't zeerst een stukje gekapt lood aan den meester zien.

Een goed gestopt jagtfleschje stak, in eene digt gebondene blaas, in eenen linnen zak, waarin men tevens eene massa brood en worst zag liggen, als moest de meester eene bedevaart gaan doen naar Kevelaar. — Tabak, pijp, en eene dito voor het breken, een behoorlijk vuurslag, ziedaar onzen held ingespannen; men trok dan op het pad.

Meester. »Hoe staat de wind?"

Een boer. »De haan staat met zijn' kop naar de zon".

Meester. »Daar kunt gij niet op aan, ik heb al drie »boodschappen naar den leidekker gezonden om den »haan te smeren, en hij komt niet voort; wij zullen »het spoedig aan den molen zien. Ik zie het al, de »wind staat oost. . . . Oost, en dezen morgen laat ge»regend en sterk gewaaid; het haas kan het in de heide »niet houden, het ligt op het hout, wij gaan bosschen »jagen."

Eenige boeren. »Bravo! bosschen jagen, onze mees»ter weet de hazen liggen, als of hij ze er zelf neer »heeft zien kruipen; het zal er van daag op gaan."

Daar ik voor een goed schutter gehouden werd, om-

dat ik een dubbel geweer droeg, mogt ik met den meester ieder een' hoek bezetten. — Twee heeren mogten, uit consideratie voor hunnen stand, langs het bosch gaan, de rest der jagers, ruim vijftig in getal, dreven er door, na op aanmaning van den meester eerst hunne geweren in de rust gezet te hebben. — »Pas op!! eene houtsnip!! hee hee!! eene houtsnip!....” en waarlijk eene houtsnip kwam over den meester heen getrokken, waar hij op ketste.

Middelerwijl de meester met een dubbeltje over zijn pandeksel streek, komen de drijvende jagers, zoo nat dat zij dropen, aangezet. — »Hoeveel hazen zijn er »toch wel uitgekomen?” vroeg er een.

Meester. »Ik heb er geen gezien, maar wel eene »houtsnip! . . . . ongelukkig ketste ik, want anders »was die bakker aan geweest; maar wij willen dat »groote bosch daar eens gaan jagen, daar schieten wij »meer wild dan wij dragen kunnen.”

Het bosch werd even als het eerste bezet, de boeren schreeuwden en brulden als leeuwen; er kwam dan ook een haas uit loopen. — Ik zag den meester, op eene knie zittende, op ruim 100 passen aanleggen; daar gaat het er eindelijk met lang vuur uit; ten slotte komen ook de drijvers om 't zeerst voor den dag, nat, als waren zij door eenen sloot getrokken; »waar schoot »gij op, meester?” riepen wel tien te gelijk.

Meester. »Naar een haas, doch het ging er met »lang vuur uit, anders lag dat ook al op zijn' dooden »rug; men moet maar ongelukkig zijn!” zuchtte hij.

»Ja," zeide de zoon van den brouwer, die mede op de jagt was gegaan, »er is toch steeds een *bonheur* bij »een *malheur*; 't geweer kon even goed op de pan *af-* »*gebruleerd* zijn." — Dat is waar ook," zeide de meester, »daarop proeven wij eens, mogelijk wordt het er »beter door." — Ieder haalde een bobbeltje voor den dag, dronk een frissche teug en riep, als uit éénen mond, »*Vivat St. Hubert!*" De meester, na stilte verzocht te hebben, zeide, »nu de hazen in die twee bos- »schen niet gelegen hebben, liggen zij stellig in dat »dennenbosch." — Verbeeld u, waarde lezer! een dennenbosch van circa twee nederlandsche ellen hoog, een paar bunders groot, van onderen geheel digtgegroeid, en nat beregend. — »Wij moeten alles voor den voet »afjagen; ja jongens! er op af, wij kunnen onderweg »een pijpje trekken, dan zijn wij weer versch man. — »Allons jongens!"

De boeren echter hadden weinig lust om ten derdenmale door het natte hout te drijven; een hunner zeide, »dat hij het pleizieriger vond eerst wat spurrie te jagen!" tot dat het hout wat drooger was. — »*Charmanten* in- »val!" riep de zoon des brouwers, »ja spurrie jagen!" schreeuwden allen. — »Wel nu dan," zeide de meester, »wij zullen spurrie jagen." — Ik wenschte, lieve lezer! dat gij dit spurrie jagen eens gezien haddet; alles liep door elkander, in een oogenblik was de geheele akker, die minstens 200 bunders groot was, als met jagers bezaaid; ieder wilde op zijne manier alleen jagen, doch zoodra was er geen haas los, of allen liepen

het om het zeerst in de rigt. — Ik heb maar eens hooren schieten, doch wel honderd maal hooren ketsen en op de pan zien afbranden. — Was het haas uit het gezigt, dan joeg ieder weder van voren af aan, onverschillig of het stuk al dan niet afgejaagd was; dit duurde zoo wat twee uren, en wij zagen in dien tijd vijf à zes hazen.

Ondertusschen werd het weer helderder; de meester wenkte allen te zamen, en gaf den raad om al de geweren af te schieten en op nieuw te laden, want de hemel wist alleen hoeveel wild men dien dag al verketst had. — Wij zouden nu op de heide gaan jagen.

Deze manoeuvre duurde zoo wat $^3/_4$ uur, want velen konden hun geweer niet afkrijgen, tenware zij tontel op de pan legden en dat aanstaken; toen men goed geladen was, ging men zijne boterham zitten eten, want de middag was voorbij; dit ging vlugger van de hand dan het schieten. Men stopte eene pijp op; onder het rooken voorspelde men zich dien dag nog veel heils. Alle geweren waren nu versch geladen; ware dit in den morgen het geval geweest, wat zouden wij eene magt van wild hebben! maar het had zoo niet moeten zijn, niemand is tegen ongelukken verzekerd, en ook in alle geval wij hadden toch pleizier gehad. — »O ja," schreeuwden allen, »geene kermis is zoo pleizierig als »St. Hubert." Onderweg, terwijl wij op de heide aftrokken, bevond ik mij met de twee heeren, die langs de bosschen opgedreven hadden, in een stukje weiland, waar eene kudde schapen graasde; ik had een' band-

hond bij mij, die goed achter hazen dreef, de aangeschotene inhaalde en afmaakte; op eens komen er acht patrijzen over ons heengevlogen, die zeker door de anderen, die verder afgingen opgestooten waren; de twee heeren schoten, doch natuurlijk mis; maar de hond, die niets dan schapen zag en van geene patrijzen wist, wanende dat het op de woldragers gemunt was, achtervolgde die, en zou er zeker een' van dood gebeten hebben, had ik, met geweld van slagen, hem er niet afgetrokken.

Eindelijk bevonden wij ons op de heide; de meester, de jagers rangschikkende, plaatste ieder van de heeren, die natuurlijk misschoten, op den vleugel, en bewaarde met mij het centrum. — In het begin ging alles regt geregeld, en binnen een half uur tijds hadden wij acht hazen opgedaan, waarop meer dan zestig schoten gelost werden; de geweren ketsten minder, doch nu werd alles aangeschoten; de meester vooral was hier inderdaad ongelukkig; hij stond juist op het punt om te zeggen »het is mijn dag niet," toen op vijftien passen een haas voor hem opsprong; dit liep met steile lepels vooruit, doch juist op het schot des meesters streek het een derzelve. — »Hebt gij het dan »van al uw leven zoo gezien," zeide de meester, »ik schiet het grif een oor af en nog valt het niet." — Er viel hier geen twijfel, al die het haas had zien loopen was getuige, spoedig was het den geheelen kring rond verteld, dat de meester een haas het oor had afgeschoten; alle jagers snelden toe om het afgeschoten

oor op te zoeken, doch wat men zocht of niet, wat men ook sprak van heen gaan, de meester gaf het niet op; het oor lag er, het oor moest voor den dag komen. — Na nogtans een uur gezocht te hebben, en nadat de meester zich ten volle overtuigd hield, dat niemand er meer aan twijfelde, verliet hij schoorvoetend de plaats, doch had binnen het tijdverloop van vijf minuten wel honderdmaal omgezien; de jagt raakte verder in de war, alles liep *pèle mêle* en haastte zich om nog, voor dat het pik donker werd, het bosch van den heer G......... te naderen, waar koolduiven, eksters, kraaijen, uilen, markolven, en ik weet niet wat al meer, hun nachtverblijf houden; daar moest ons laatste geluk beproefd worden, en inderdaad wij troffen het: twee eksters en eene bonte kraai werden bij den brouwer, waar onze bijeenkomst bepaald was, plegtig binnen gedragen. — Het was dan ook dáár, dat men had afgesproken om het wild te verkoopen en op te teren; doch vermits onze jagt eenigzins was tegengevallen, mogt ieder zijn geschoten wild houden.

Wij vonden daar verder een goed pintje bier en eene warme kagchel, hetgeen iedereen weder in eene vrolijke stemming bragt. — Niemand konde, bij het opsommen van het pleizier van dien dag, aan het einde komen; verder herinnerde zich ieder zijne vroegere, gelukkige avonturen, die in eene latere aflevering zullen volgen.

J. W. v. d. H.

EEN DROOM.

Nadat ik eenen stormachtigen najaarsdag op de jagt doorgebragt, en mij, onder een glaasje ouden wijn, aan den disch verkwikt had, plaatste ik mij aan den haard om eene sigaar te rooken; intusschen vergeleek ik een' geschoten roofvogel met het handboek van TEMMINCK en vergastte mij, zoo als immer, aan de duidelijke, korte beschrijvingen.

Daar ontving ik het welkom bezoek van eenen vriend die, evenzeer liefhebber der jagt als der vogelkunde, bij eenen helderen blik velerlei praktische kennis bezit, en de voor mij liggende vogel gaf spoedig aanleiding tot een belangrijk gesprek. — Ongevoelig geraakten wij in algemeene beschouwingen, waarbij de verschillende ornithologische stelsels ter sprake kwa-

men. — Allengs werd de ruime tafel met allerlei werken bedekt, zelfs de *Conspectus avium* had eene plaats gevonden; wij zwoegden den doolhof, waarin wij ons gewaagd hadden rond, met LINNAEUS aanvangende, met TEMMINCK eindigende. — Vermoeid en verward door de tallooze naamverwisselingen — op zich zelve genoegzaam om het taaiste geduld en het sterkste geheugen tot wanhoop te brengen — gaven wij ons gemoed door scherpe aanmerkingen lucht, tot dat mijn vriend afscheid nam.

Het vuur aan den haard brandde nog zoo vrolijk, mijne vermoeide leden bevonden zich zoo wél in den gemakkelijken stoel, dat ik nog eene sigaar opstak, en mij in gedachten verdiepte, terwijl mijne blikken zich op de overladen tafel vestigden, en ik van lieverlede in dien staat overging, die het *juste milieu* tusschen slapen en waken uitmaakt.

In dien phantastischen toestand scheen het mij toe, dat de boeken in omvang begonnen toe te nemen en in beweging geraakten, waardoor allengs eene chaotische groep ontstond, welke zich tot aan de zoldering verhief. — Toen begonnen zich gedaanten van vogels te ontwikkelen, die in onderlingen strijd geraakten. — Zoo viel b. v. een *gallinazo* van VEILLOT met hevige woede op eenen trappengier van OKEN aan. — De hoog- en laagkoppige torenvalken van BREHM zweefden dreigend boven den roofvogel, die op de tafel lag, alleen omdat zijn schedel den gewonen vorm had. — De strijd, aan welken de grasmuschaardige valken van OKEN een

levendig deel namen, werd steeds heviger en de vederen stoven dwarlend in het rond. — Toen de verwarring tot het uiterste gestegen was, viel mijn blik op de werken van Linnaeus en Temmimck; zij lagen onbeweeglijk; op beiden prijkte een helder verlichte lauwerkrans.

»Hoe laat zal ik mijnheer morgen wekken?" vroeg mijn jager, die de deur opende en mij tamelijk slaperig aankeek. — Het gansche droomgezigt was verdwenen; alles lag in zijnen vorigen toestand.

»Ten zeven ure," antwoordde ik, mij half sluimerende naar bed begevende; want het was middernacht geworden.

Spoedig sliep ik in. — Een droomgezigt verplaatste mij in een bosch, waar de heldere herfstzon vrolijk door de takken scheen, en volop houtsnippen waren. Terwijl ik naar hartelust joeg, trad eensklaps eene bleeke gedaante te voorschijn; zij was in het zwart gekleed, de witte das ontbrak niet, en hare hand was met een reusachtig vergrootglas gewapend.

Die man behoort hier niet; hij is gewis van den openbaren weg afgedwaald, ik zal hem te regt helpen; dacht ik bij mij zelve. — »Gij zijt zeker verdwaald, mijnheer! indien ge wilt, zal ik u op den »weg, die door het bosch loopt, terug brengen."

»Ik dank u, vriendje," zeide hij, terwijl hij eenen vlugtigen blik op mijn versleten jagtbuis, en eenen vreesachtigen op mijn geweer wierp.

»Ah, zoo! gij wandelt dus hier voor uw genoegen

»rond; waarschijnlijk memorizeert gij uwe preek voor »zondag?"

»Ik ben geen dominé; ik ben een geleerde, en geef »lessen in de natuurlijke historie; ik verzamel voor»werpen voor mijne les tegen morgen. Dat jonge »volkje is tegenwoordig zoo zonderling, zij willen ook »wel eens iets levends zien."

»Ei, dat treft aardig; ik doe ook zoo wat aan de »studie der natuur, vooral aan de vogels."

»Gij met dat groene buis en dien bonten das? neen, »dat is onmogelijk! — Gij fopt mij, uwe studie bestaat »alléén in het doodschieten."

»Dat is gedeeltelijk waar; maar, mijnheer! wij zijn »hier op het terrein; indien ge lust hebt zullen wij »eens zien of ik niets van de zaak weet."

»Stil, stoor mij niet! ik vind daar iets voor mijne »les;" hier bukte hij: »dat ding is ook zoo vlug, ik »heb misgegrepen; maar, zie, dat is toch merkwaar»dig," vervolgde hij, mij de vlakke hand vertoonende, en die met het vergrootglas beglurende.

»Dat is de poot van eene kreeftspin, zoogenaamde »hooiwagen, welke gij hebt willen grijpen en die een »harer pooten in uwe vingers achterliet."

»*Phalangium opilio* moet ge zeggen; kreeftspin, dat »klinkt immers niet, en hooiwagen nog veel minder. »Hoor eens, vriendje! als je van de vogels niet meer»der weet en hunne kunstnamen niet kunt noemen, »dan ziet het er slecht met uwe vogelkennis uit."

»Wat is dat voor een vogel, die daar zingt?"

»Hoor me nu zoo'n domme vent eens aan! Wie »kan een' vogel kennen, zonder hem in de hand te »hebben, met een opgezet exemplaar en het handboek »van TEMMINCK of een dergelijk werk op de tafel? — »Dat is goed wanneer het een' kanarievogel betreft of »een' goudvink, die hangen beide op mijne studeerka- »mer; als ik die nu hier hoorde, vooral de laatste, die »»schep vreugde in 't leven" zingt, of b. v. eene kwar- »tel welke, gelijk die van mijn' buurman den bakker, »»kwik me dit" riep, dan zoude ik u spoedig zeggen, »welke dezer drie vogels zingt. Maar de wilde vogels »ziet men immers nooit anders dan opgezet of getee- »kend, en dan zingen ze niet."

»Nu dan zal ik 't u zeggen: de vogel, die daar zingt »is *sijlvia rubecula*." Ik nam mijn geweer en schoot den vogel; »zie daar!"

»Ja, kijk, ik geloof dat gij gelijk kunt hebben; »maar hoe heet die vogel in het hollandsch?"

»Roodborstje."

»Roodborstje! ja, kijk, dat zal wel zoo zijn, want »de borst is rood; maar ik herinner mij, dat er meer »kleine vogeltjes zijn die roode borstjes hebben, b. v. »mijn goudvink; maar, wacht eens, als ik mij wel »herinner, heeft hij een' grooteren bek. Ik geloof, »dat gij het geraden hebt; want bij dat kleine goed, »hoort er eenig geluk bij om het zoo maar dadelijk te »raden; ooijevaars en zwanen zijn gemakkelijker te »bestemmen. Ja, met die kleine vogels is het eene »misselijke zaak; verbeeld u dat de jongens eens, vóór

»de les, de étiquettes van mijne opgezette vogels ver-
»wisseld hadden, en toen raakte ik zoo in de war,
»dat ik. . . . ."

»Welke vogel vliegt daar door de lucht?"

»Waar, waar? — Lieve hemel! ik zie niets, dat
»is ook zoo hoog! — Ik ben erg bijziende."

»Maar waarom zet ge dan geen' bril op?"

»Hoor eens, je schijnt een goede vent, dat zal ik
»je eens in vertrouwen zeggen: ik heb eene rijke we-
»duwe op het oog en ik weet, dat die een afgrijzen
»van brillen heeft; begrijp je?"

»Nu dan laat ik het doorgaan: *auri sacra fames!*"

Hier maakte zich de geleerde boos. »Wie duivel,
»geeft jou met dat groene buis, het regt om de taal
»der geleerden te spreken; het schreeuwt om wraak!"

»Wie geeft u het regt om hier de schoone natuur
»te komen ontheiligen en, als resultaat uwer onder-
»zoekingen, de kreeftspinnen de pooten uit te trekken?
»maak je liever uit de voeten!"

»Neen, mannetje, dat gaat niet; als je met geleer-
»den aanlegt, kom je er zoo gemakkelijk niet van af.
»Wij moeten ons gesprek vervolgen; je bent een boel
»bij me gestegen, nu ik weet dat je latijn verstaat."

»Welaan dan; daar komt weder een vogel aanvlie-
»gen, nu zal ik je vooraf zeggen wat het is. Het is
»het wijfje van *anas boschas.*" — Paf! en de vogel
viel voor zijne voeten; »raap hem maar op en zie."

»Ik bedank je hartelijk, hij zoude mij bijten, en ik
»heb hier geen blaauwzuur, noch luchtpomp, noch

»galvanische batterij bij de hand, om hem, bij wijze »van proefneming, naar de andere wereld te helpen.''

»Dat is ook wat, daar is hij al dood; ik heb hem »eenvoudig den hals omgedraaid. — Zie nu of ik ge- »lijk had."

»Ja, het kan wel zijn; maar hoe noemt gij dien vo- »gel in het hollandsch?"

»Gewone eendvogel."

»Hem, ja, gewone eendvogel, dat is wel mogelijk; »de kooiman bragt er mij gisteren een koppel present, »die geplukt waren; maar die hadden groene koppen, »en deze heeft een' graauwen."

»Ik zeide u immers, vóór dat ik schoot, dat die vo- »gel een wijfje was; die hebben graauwe koppen."

»Wel mogelijk. — Gij moet een drommels gezigts- »orgaan hebben! — Weet je wat, die eend is lekker »vet; ik zal ze mede naar huis nemen en, na een be- »hoorlijk onderzoek, zien of je gelijk hebt."

Terwijl hij den eendvogel in den rokzak stak — want de geleerden hebben tamelijke zakken —, had mijn hond een haas uit de eikenstruiken opgedaan, dat mij dwars voorbij kwam. Paf! daar rolde het als een kolfbal. De zwartrok sprong, door het onverwachte schot, van schrik ter zijde, en herstelde zich eerst toen de hond het haas gebragt, en ik het bij de achterloopers vast had. Hij naderde mij terwijl het eene laatste stuiptrekking deed, en daardoor spatten eenige droppels zweet op zijnen rok. »Gij hebt zweet van het haas »op uw kleed gekregen," zeide ik, en wees het aan.

»God bewaar me!" schreeuwde hij, »dat is bloed! »ik kan geen bloed zien! veeg het af, bid ik u!"

»Het is geen bloed, het is zweet."

»Zweet!" hernam hij verwonderd, »hebben dan de »hazen rood zweet?"

Ik knikte toestemmend. »Wacht," zeide hij, »dat »zal ik opteekenen; ik wil juist een boekje over de »dieren schrijven, en daarin neem ik alles op, wat ik »lees en hoor vertellen; gij gaat veel met dat gedierte »om en zult het wel weten." Hierop schreef hij in zijn zakboekje: »de hazen hebben rood zweet."

»Mijnheer, het is zeven ure!" klonk de stem van mijnen jager mij in de ooren. — Ik ontwaakte uit mijnen wonderlijken droom, welken ik later aan eenen vriend, die professor in de natuurlijke historie is, verhaalde, en deze heeft er hartelijk om gelagchen.

NIMROD.

BESCHOUWINGEN

OVER

HET TREKKEN OF VERHUIZEN DER VOGELEN.

(*Vervolg van bladz.* 141.)

Tot een' algemeen inwerkenden, doch slechts tijdelijk voorhanden, aandrang tot afreizen mag men diensvolgens besluiten; en dat deze aandrang wel in de bijzondere dampkrings-gesteldheid zijnen grond mag hebben, schijnt volgens weërkundige waarnemingen aanneembaar. Die aandrang kan ook nog aan de hoogere luchtlagen eigen zijn, en alzoo te gelijkertijd ten wegwijzer dienen; want het is merkwaardig genoeg, dat de vogels zich, op hunne reis, zeer hoog in de lucht verheffen en, hetzij bij dag, hetzij des nachts, den weg vinden, zoo wel over land als over zee. Spoort een bijzondere, slechts tijdelijk aanhoudende luchtstroom de vogels tot vertrekken aan, dan laat zich van zelf hun langer verblijf aan oord en plaats verklaren, wanneer zij zich aan den invloed van dien lucht-

stroom niet tijdig genoeg hebben kunnen overgeven. Merkwaardig is het wijders, dat *gelijktijdig* met het vertrek der ooijevaars en gierzwaluwen de winter-regenmaanden, in de verzengde luchtstreek, ten einde loopen. Die regentijd laat een gewemel van kruipend en zwevend gedierte na, en ooijevaar en zwaluw vinden werk genoeg, om tot het opruimen daarvan bij te dragen. Is dit zoo? Is dit welligt de tusschen-bestem ming der natuur, gedurende de afwezigheid van deze en andere, tot het opruimen geschikte vogels? Dan kan het niet bevreemden, dat van de 40 ooijevaars, die in de jaren 1818 en 1820, van behoorlijk gemerkte borstschilden voorzien, in de omstreken van Berlijn werden losgelaten, tot heden toe nog niet het geringste is vernomen. — Zij kunnen hunne vlugt tot in de binnenlanden van Afrika hebben voortgezet, en wanneer zij dáár, om hun blinkend schild, hetwelk den negers waarschijnlijk, wat het opschrift betreft, als eenen tegen tooverij behoedenden talisman zal zijn voorgekomen, gevangen of gedood zijn geworden, dan zal het moeijelijk vallen, dienaangaande spoedig of immer eenige inlichting te bekomen, want het zijn slechts smalle strooken van dit onmetelijk vaste land, welke de eenigzins verder doordringende reiziger betreedt, die van genoemde schilden kennis zouden kunnen bekomen, en daarvan berigten overbrengen.

De aanleidende oorzaak van de aandrift tot verhuizen bij de vogelen, moge intusschen zijn wat zij wil: het zal altijd met de eenvoudige huishouding der na-

tuur in strijd zijn, eenig en alleen, bij de verschillende *zwaluwen-soorten*, aan eene uitzondering te denken en steeds op onbewezen beweringen berusten, dat meermaals huis- boeren- en oeverzwaluwen, in den herfst of de lente, in wateren of kloven verstijfd gevonden zijn en weder levend werden. Enkele gevallen, hoe geloofwaardig zij ook worden voorgedragen, geven geen' genoegzamen grond tot die veronderstelling, om daaruit gevolgtrekkingen voor het geheel te kunnen afleiden. Voorzeker kwamen *enkele* zwaluwen geheel toevallig derwaarts, waar zij schijndood zijn gevonden, en die omdat ze *spoedig* gevonden werden — ongetwijfeld in den trektijd met sterker levenskracht begaafd — ook weder bijkwamen.

Door een bijzonder voorval, had de schrijver dezes bijna kunnen verleid worden, de veronderstelling van het overwinteren der zwaluwen, in schijndoode verstijving, even als die bij sommige viervoetige dieren plaats heeft, aan te nemen.

In den zomer des jaars 1816 te Aken het bad bezoekende, werd hem verhaald: dat de torenspits der karmeliter-kerk aldaar, in den strengen winter van December 1784, door een' hevigen storm dermate werd omgebogen, dat onmiddelijk tot het afbreken moest worden overgegaan. De arbeiders hadden daar, hoog in de torenspits, eene menigte, in den vorm van een' bijenkorf vast aan elkander verbonden huiszwaluwen gevonden, dezelve losgemaakt en in de pastorie gebragt. Met de koppen naar binnen en de staar-

ten naar buiten, hadden de zwaluwen, reeds dik bestoven, op elkander gezeten. Door de warmte van het vertrek spoedig weder levend geworden, was de geheele menigte, honderden in getal, plotseling opgevlogen, zoodat men dadelijk deuren en vensters moest openen, om zich weder van de wilde gasten te ontdoen.

Bij het bezoek der ambtswoning, waar de zwaluwengeschiedenis had plaats gevonden, werd het zoo even medegedeelde door een' destijds nog levenden ooggetuige woordelijk bevestigd, en scheen des te geloofwaardiger, omdat er in het vertrek een geheel kabinet met opgezette vogelen voorhanden was, dat de ooggetuige zelf had aangelegd; en toch moet het geheele vertelsel in de rij der fabelen opgenomen worden, omdat de zwaluwen, hier als *winterslapers* beschouwd, zich *natuurlijkerwijze* niet zóó hebben kunnen voordoen, als ze hier gezegd worden te hebben gedaan. Winterslapers die, zoo als hier, uit hunne verstijving herleven, komen zeer langzaam bij. Eerst na veel gapen herstelt zich het ademhalen en den herlevenden bloedsomloop. Een langdurig tuimelen, krabbelen en fladderen had moeten voorafgaan; de verhalers maakten daarvan geen gewag. Zij lieten veeleer de zwaluwen dadelijk opvliegen, en op de vraag: of er niet eenige dezer zwaluwen, ten bewijze, voor het kabinet behouden en bewaard geworden waren? werd geantwoord, dat het opvangen, bij het woeste op-en omvliegen niet mogelijk was geweest. Dit antwoord is

zeer merkwaardig, want eer deuren en vensters konden worden geopend, hadden vele zwaluwen tegen de muren moeten aanvliegen, zich de koppen moeten beschadigen en in het vertrek zijn achter gebleven. Maar alles had hier geheel anders plaats, dan het overeenkomstig de natuur had moeten plaats hebben. Konden de zwaluwen in drooge plaatsen, zoo als de kikvorschen onder water, verstijfd overwinteren, dan zou de geschiktheid daartoe aan *alle* zwaluwen eigen zijn, en dit is nog nooit beweerd geworden. Kunnen zij naar welgevallen afreizen of overwinteren, dan grenst het werkelijk aan het overdrevene, haar een dubbel natuurvermogen te willen toekennen, hetwelk aan vogels, met zóó snelle vleugelen voorzien, het allerminst zoude te pas komen.

Dezelfde aanleiding, welke menige vogelsoort tot het ondernemen van groote reizen aanspoort, zet ook de zoogenaamde strijkvogels, die zich des winters niet zeer ver van hun woonoord verwijderen, in beweging. Bij de patrijzen kan dit het gemakkelijkst waargenomen worden; ongestadiger en schuwer worden zij in het begin van October. Vóór dat de lente is aangebroken, verandert hierin niets; zij zwerven van het eene veld naar het andere. Waar zich heden eene klucht ophoudt, neemt welligt morgen eene andere hare plaats in; waar deze opvolgers nog voedsel vinden, dáár heeft het hunne voorgangers ook niet aan voedsel kunnen ontbreken. Wat gedurende dezen strijktogt in den winter niet is omgekomen, dat keert met de

lente naar de woonplaats weder, of vestigt zich in de nabijheid.

Tot den algemeenen terugkeer der vogelen naar de oude verblijfplaats mag wel, even als in den herfst, een bijzondere luchtstroom aanleiding geven; want zelfs de vogel in de kooi wordt in de lente op nieuw onrustig. Waarschijnlijk spoort hier echter de, in de lente weder herlevende, geslachtsdrift tot het huiswaarts keeren aan. Natuurlijk ontwikkelt zich deze drift vroeger bij de mannetjes dan bij de wijfjes, en daarin verklaart zich van zelve het vooruit ijlen der eerste. Even als zijne stamgenooten in de vrije natuur, geeft ook de vogel in de kooi, door luid gezang, de weder ontwaakte geslachtsdrift te kennen, en zwijgt weder als de broeitijd is voorbij gegaan.

Beschouwingen alleen — dit zij nogmaals herhaald — worden hier ter sprake gebragt; naauwkeurige waarnemingen kunnen slechts, bij het voor en tegen, den sluijer opligten. Zoo is het ook met de bronst der reeën gelegen. Geene voor waar aangenomen stelling, hoe spitsvondig ook uitgedacht, zal tot het doel leiden. Daardoor ontstaan, in den regel, slechts onvruchtbare twistgedingen.

ALLERLEI.

EEN JAGERSSPROOKJE.

Er bestaat in Duitschland een oud spreekwoord onder de groenrokken: »dat is krasse tabak", om eene tastbare logen aanteduiden. Men verhaalt het ontstaan van dit spreekwoord op de volgende wijze:

In een zeker woud spookte het in vroegeren tijd zoo zeer, dat niemand meer als jagtopziener bij den houtvester van dat woud wilde dienen; toen zich eindelijk een jongman aanmeldde, die door den houtvester dadelijk werd in dienst gesteld.

Den volgenden dag ging de nieuwe opziener vroegtijdig uit naar het spookbosch, en had uit voorzorg,

zijn dubbel geweer met kogels geladen. Naauwelijks had hij een half uur in het woud rond gegaan, toen hem eene reusachtige gedaante met paardenpooten en een zwijnshoofd met hertshoornen te gemoet treedt. Onverschrokken biedt hij haar een »goede morgen." De gedaante bedankt wellevend en vraagt hem, op het geweer wijzende, "wat is dat voor een dingetje, dat »ge daar onder den arm draagt?" — "Dat is mijne ta»bakspijp," antwoord de jager. — "Ei lieve! laat mij »een weinig rooken," zegt het spook op vriendelijken toon. De jager geeft het geweer over, en de gedaante steekt het einde der loopen in haren mond. Na eenige malen te hebben getrokken, zegt zij: »maar »uwe pijp is verstopt." — »Wacht, ik zal u lucht ge»ven," antwoordt de jager en spant de hanen; »haal »nu maar frisch toe," en op dit oogenblik trekt hij de beide loopen af. »Pts, pts," en hiermede spoog de gedaante den jager de kogels voor de voeten; »sak»kerloot, vriendje, gij rookt krasse tabak!"

* * *

VREEMDSOORTIGE ARMENBEDEELING.

In den aanvang der fransche omwenteling, van de vorige eeuw, toen de philantropie tot eene soort van mode geworden was, zond de advocaat Elie de Beaumont aan den pastoor der St. Nicolaaskerk te Parijs

acht roode patrijzen, met schriftelijk verzoek om dezelve onder de armen zijner parochie te verdeelen. De pastoor beantwoordde dit verzoek met den volgenden geestigen brief, die destijds veel opgang maakte: »Ik «heb, mijnheer, de patrijzen, die gij mij hebt toege»zonden, ontvangen. Gij schrijft mij denkelijk de magt »van onzen goddelijken Zaligmaker toe, die eenige dui»zende menschen met vijf brooden en twee visschen spij»zigde; bovendien gaat het getal armen in mijne paro»chie, dat der joden, welke dien dag om Hem waren, »te boven. Maar al konde ik ook hetzelfde wonder»werk volbrengen, zoude ik er mij wel voor wachten; »want ik zoude den armen eene slechte dienst be»wijzen, door uwe patrijzen te laten proeven aan hen, »die later tot hunne magere soep en grof brood moe»ten terug keeren. Ik heb dus besloten, de patrijzen »op te eten en daarentegen acht kroonen in de armen»kas te storten; doch ik hoop tevens, mijnheer, dat »gij mij niet meer zult noodzaken een zoo duur mid»dagmaal te doen. Bespaar uwe geestigheden voor uwe »letterkundige voortbrengsels, en deel uwe aalmoezen »met meer levenswijsheid uit. Vermits gij onder mijne »parochie behoort, zult gij mij wel vergunnen u aan »de evangelie-spreuk te herinneren: *zalig zijn de ar»men van geest!*"

* *
*

Engelsche jagtpartijen.

Volgens de *Morning-post* hebben in het begin van Februarij dezes jaars, in de heerlijkheden Durham-Massey en Bradgate-park, belangrijke jagten plaats gehad. De hertog van Stamford-Warrington had daartoe acht zijner vrienden uitgenoodigd. Men joeg te Durham-Massey gedurende vier dagen, waarin geschoten werd 2521 stuks wild, te weten: 557 fasanten, 29 patrijzen, 709 hazen, 1140 konijnen, 35 korhoenders, 9 eenden, 19 ganzen en 23 houtsnippen.

In Bradgate-park schoot het jagtgezelschap, gedurende acht dagen: 2023 fazanten, 15 patrijzen, 704 hazen, 5797 konijnen, 62 korhoenders, 20 ganzen, 1 ree, 85 waterhoentjes, en 38 eenden, te zamen, 6747 stuks. — Op een' dag werden 2147 konijnen geschoten. Het totaal der gedurende deze twaalf dagen geschoten stukken wild beliep alzoo 9268.

* * *

IETS OVER DE JAGTWET.

Ik treed niet op, om de wet van 6 Maart 1852 (stbl. nº. 47) te verdedigen. Ik neem haar zoo als zij daar ligt, onbevooroordeeld, zonder partijzucht, met hare goede en gebrekkige bepalingen aan. Ik beoordeel haar, naar het beginsel, waarop zij rust, in verband met het maatschappelijk belang, de eischen der maatschappij en hare orde.

Daar, waar deze gezigtspunten bij de beoordeeling eener wet uit het oog worden verloren, is een ieder geregtigd, ja verpligt, de valsche stellingen te bestrijden, die uit zoodanige eenzijdige beschouwing noodwendig voortvloeijen.

Het artikel, geteekend: S. R., voorkomende in den

3den jaargang, 3de aflevering, pag. 99 van dit tijdschrift, gaf mij aanleiding tot deze opmerking.

De geest, die dit artikel beheerscht, heeft blijkbaar eene neiging, om het oude te verheffen en het nieuwe te verwerpen, of althans het goede en doelmatige, dat het bevat, niet te erkennen. Onvoorwaardelijke gehechtheid aan het oude, waartoe de gewoonte veel toebrengt, leidt veel tot vooroordeel tegen, en ontevredenheid over het nieuwe. Het zij verre, dat ik deze aanmerking den S. als een verwijt zoude willen toewerpen; mij is het slechts te doen om het ware gezigtspunt, uit hetwelk de wet moet worden beschouwd, zoo veel mogelijk in het daglicht te stellen, en te dien einde zal ik mij tot de hoofdtrekken van het artikel bepalen.

Het hoofddoel der wet is bescherming van eigendommen en bescherming van het wild. Het zal wel een niet op te lossen problema blijven, om de wederzijdsche belangen, van deze verschillende onderwerpen, ten genoegen van velen te vereenigen. Wij, jagers, die de jagt sedert lang als eene eigenaardige zaak, afgescheiden van het denkbeeld van eigendomsregt, hebben leeren beschouwen, kunnen moeijelijk beseffen, dat de geest van onzen tijd en het belang van den landbouw andere voorzieningen eischen. Het is bovendien eene erkende daadzaak, dat der zamenstelling van eene goede jagtwet, zelfs met het denkbeeld van publiek jagtveld, onoverkomelijke hinderpalen in den weg staan. Aan de wederzijdsche belangen

van deze onderwerpen moest, om een redelijk doel te bereiken, iets, voor zooveel de eigendommelijke aard der zaak toeliet, worden opgeofferd; doch het beginsel moest onwrikbaar pal staan.

Ik ontveins mij niet te verklaren, dat de verwachting, die art. 641 B. W. en de woorden des opstellers van dit wetboek in Staats-Vlaanderen hebben doen geboren worden, en welke, mijns inziens, opgesloten ligt in de vragen, die de S., pag. 106, menigeen in den mond legt, in betrekking tot de jagt, ongegrond, onbillijk is: onbestaanbaar, en strijdig met de bescherming van het wild.

Uit die vragen vloeit voort, dat het regt van eigendom, voor den grondeigenaar, een vrijbrief zoude zijn van de bepalingen der wet, die tot de publieke orde behoort; dat hij, die geen duim gronds bezit, volstrekt niet op gelijke regten, als de grondeigenaar, aanspraak zoude mogen maken. Meent de S. dan, dat hij, die geen duim gronds bezit, niet evenzeer het regt van eigendom moet eerbiedigen, en van den grondeigenaar afhankelijk is? Het schijnt zoo. Beide stellingen zijn evenzeer verwerpelijk. De grondeigenaar, die vrij over zijn eigendom beschikt, kan, in betrekking tot de jagt, echter niet zonder onbillijk te zijn, eene onbeperkte vrijheid verlangen, en hen, die geene grondeigenaars zijn, aan beperking onderwerpen. Men ziet, dat in die vraag onbillijke eischen, in strijd met de bescherming van het wild, liggen op-

gesloten. Hij jammert over de beperking van de dagen, van het getal hazen, en later doet hij zijn beklag over de te groote vrijheid in de uitoefening van de lange jagt. Dergelijke contrasten behoeven geene wederlegging, evenmin als de bewering, dat de grondeigenaar met den minsten broodjager gelijk staat.

De vooringenomenheid van den S. tegen de wet komt vooral uit bij zijne berekening over de kosten van de jagtacte. Vroeger betaalde hij voor permissie en registratie *f* 11,25, en nu *f* 15. Welk een verbazend verschil! Billijk zoude hij geweest zijn, indien hij nu ook even zeer het verschil van de bevoegdheid, dat hem zijne vroegere permissie en thans zijne jagtacte geeft, hadde aangeduid; dat onderscheid is nog al treffend. Het is hier de vraag niet, of hem zulks persoonlijk voordeeliger ware; want men beoordeelt eene wet niet naar persoonlijk, maar naar het algemeen belang. Ik merk intusschen aan, dat, onder de vorige wet, niet alle jagers in dien gunstigen toestand verkeerden, en dat hij, die geen grondeigenaar was, of zoogenaamd gekwalificeerd, en verschillende jagtbedrijven uitoefende, groote kosten voor onderscheidene acten moest opofferen. Zie 4[de] afdeeling der wet van 1814.

De jeremiade omtrent art. 20 aangeheven, is even ongerijmd als ongegrond. Weet de S. dan niet, dat deze bepaling reeds in de wet van 1814 was opgenomen, en, schier zoo oud als eenige jagtverordeningen, steeds gestreng is toegepast.

' Men verbiedt', zegt de S. den landbouwer kraaijen, eksters en andere roofvogels te schieten, en met keffers en kleine huishonden in het veld te komen. Merkwaardige klagt in den mond van een' jagtliefhebber? Zoude dit het middel niet zijn, om stroopers te vormen, en de wildbaan te vernietigen? Zonder twijfel. Weet hij niet, dat de hond een der slimste roofdieren is, en te gevaarlijker voor den wildstand, naarmate zijn reukorgaan ontwikkeld is, en hij eenige ervaring in het veld heeft opgedaan? Hij jaagt dag en nacht. Ik vraag elken onpartijdige, of eene dergelijke stelling gegrond is, en de bescherming van het wild beoogt?

Opzigtens de uitroeijing van het schadelijk gedierte schijnt de S., toevallig, de bepaling van art. 29 en 30 te vergeten. In deze artikelen heeft de wetgever geene middelen uitgezonderd, om der vermenigvuldiging van schadelijk gedierte paal en perk te stellen. Hij is niet getreden, zooals de S. verlangt, in de opgave van de soorten van honden en de omschrijving van de verschillende daden, die als jagt beschouwd worden, en de zoodanigen, die strekken tot wering van schadelijk gedierte. En teregt; noch het een noch het andere is mogelijk. Definitiën zijn gevaarlijk. Hij heeft zich voorbehouden, om, bij buitengewone magtiging, alle daden, alle middelen te veroorlooven, die tot dat einde noodzakelijk geacht, of zoo naar de plaatselijke gesteltenis als anderzins doelmatig aangewend kunnen worden

Het verwijt aan de wet is derhalve onbillijk. — Neen, het is aan de belanghebbenden zelven te wijten, dat zij van deze gunstige bepaling geen gebruik maken.

Het toenemen van het stroopen meent de S. toe te moeten schrijven aan de opheffing van het publiek jagtveld. Vroeger bepaalden zich de strikkenzetters bij de privatieve jagten; in het publiek veld waagden zij zich niet enz. Deze bijeengeraapte aanmerkingen ga ik voorbij. Alleen zal ik opmerken, dat de strooper noch vroeger noch thans onderzoekt of een jagtveld al of niet privatief is, maar alléén of zich aldaar wild bevindt.

De privatieve jagten werden vroeger, in den regel, zorgvuldiger bewaakt dan het publieke veld. Ik beaam daarentegen zijne meening, dat de oorzaak van het toenemen van het stroopen moet gezocht worden in de bovenmatige duurte van het wild. Het neemt ook toe naarmate de wildsoort vermenigvuldigt; zoodat eene wildrijke landstreek de strooperij aankweekt. Dit is altijd zoo geweest, en zal zoo blijven; deze is de eenige oorzaak, geene andere. Zeventien jaren heb ik, als jagtliefhebber, het jagtveld met belangstelling gade geslagen. Ik heb altijd over stroopen hooren klagen; den minder gunstigen toestand van het jagtveld heeft men veelal aan het stroopen geweten, met voorbijgaan der natuurlijke oorzaak. Die klagten zijn gevaarlijk, en het bitterste in den mond dergenen, die het niet ver brengen; slechte schutters,

slechte jagers. De knoeijer, om mij zoo uit te drukken, wreekt zijne onhandigheid op zijn' hond, wijt die aan zijn geweer of eene andere bespottelijke omstandigheid, en eindigt, tegen over anderen, met te klagen over den slechten staat van het jagtveld ten gevolge der strooperij. Hij bedekt aldus zijne onhandigheid, en tracht de schoone gelegenheid, die zich voordeed, der vergetelheid prijs te geven, omdat zij eene bittere herinnering nalaat.

Men ontwaart duidelijk, uit hetgeen de S. pag. 111 en 112 vooruitzet, dat de bron van zijne klagten ontspringt uit de bepaling van art. 2 der wet. Hij moge al beweren, dat de verpligte afpaling niet zoude zijn eene beperking van eigendom, onmogelijk kan dit ontkend worden. Ik ontken niet, dat deze maatregel, bezwarend voor den grondeigenaar, eigenlijk gemakkelijk voor het jagende publiek zoude zijn, hetwelk daaraan gewoon is geworden. De gewoonte doet veel, zelfs zóóveel dat men het oude gebrekkige boven het nieuwe billijke en regtvaardige verkiest. In de provincie Limburg, waar de afpaling onbekend is, en het grondbeginsel van art. 2, volgens de wet van 1791, steeds is toegepast, heeft men nooit aan eene afpaling gedacht. En waarom zoude men den grondeigenaar tot iets verpligten, dat door niets geregtvaardigd wordt, eene verpligting die, zoo hij ze niet volbrengt, hem zijn regt ontneemt; eene verpligting eindelijk, die volstrekt geen' invloed op de bescherming van het wild uitoefent?

indien aangetoond wordt, dat de afpaling gunstig op den wildstand werkt, dan ja, zoude de wetgever, mijns inziens, met grond deze beperking hebben moeten vaststellen. Dit is echter het geval niet, en zij wordt door geene andere overweging geregtvaardigd, dan door het gemak voor het algemeen.

Het was, mijns inziens, de pligt van den wetgever, om, trouw aan het gestelde beginsel, het eigendomsregt zooveel mogelijk van knellende boeijen te ontheffen, indien daarmede geen inbreuk op de bescherming van het jagtveld wierd gemaakt.

De juridische beschouwingen over een niet afgesloten erf, een niet gesloten huis, hetgeen eene stilzwijgende bevoegdheid of een regt zoude schenken om het te doorloopen of binnen te treden, zijn zoovele regtskundige ketterijen, die ik voor rekening van den S. laat.

Even verwerpelijk is de beschouwing over art. 641 B. W. Het is eene dwaling, dat de houder eener jagtacte, geen grondeigenaar zijnde, evenveel regt heeft op het wild als de grondeigenaar. De grondeigenaar is, bij uitsluiting van anderen, eigenaar van het wild, (*) maar de publieke orde heeft ook hare regten, waaraan zich een ieder moet onderwerpen. De regeling van de uitoefening der jagt behoort tot de publieke orde. Een aantal bepalingen, in de wet voorkomende, hebben geene andere strekking,

(*) Zouden hier de woorden. „bezitter van het regt van toeeigening van het wild" niet beter den geest van het B. W. uitdrukken?

RED.

dan de handhaving van de publicke orde. Men zie art. 14, 18 litt. a. en andere. Wanneer men de eigenlijke uitoefening van de jagt en het eigendomsregt als twee onderscheidene bestanddeelen beschouwt, zal men, in strijd met den S., tot de gevolgtrekking komen, dat hij, die geen grondeigenaar is, maar slechts houder van eene jagtacte, belet wordt eenig regt op het wild uit te oefenen, zoolang hij niet door een wettig middel, pacht, huur, vergunning enz. dat regt heeft verkregen.

Hier klaagt de S. dat de grondeigenaar met den jager, die geen duim gronds bezit, wordt gelijk gesteld; en onmiddelijk laat hij daarop volgen, dat de grondeigenaar, ten koste van den jager, wordt beschermd. Ik wenschte deze tegenstrijdigheid wel eens opgelost te zien.

Hoezeer ik niet ontken, dat de schriftelijke vergunning tot lastige en onaangename moeite aanleiding geeft, en men, te goeder trouw, in moeijelijkheden kan worden gewikkeld, is het geene voldoende reden, om een hoofdbeginsel te verzaken, te minder, wanneer het beginsel van publiek jagtveld geen' invloed op de bescherming van het jagtveld zelf uitoefent. In de praktijk intusschen heeft de schriftelijke vergunning dien hinderpaal, waarvoor ook ik en schier elk jagtliefhebber beducht was, niet doen ontmoeten. Indien men de opgave der jagtacten, in de verschillende provinciën uitgereikt, nagaat, ontwaart men genoegzaam, dat het getal, zoo niet toegenomen,

minstens zich staande heeft gehouden. Deze statistieke opgave bewijst meer dan elke redenering.

De S. die in weerwil van zijn protest, moeijelijk zijn' wrevel en afkeer tegen de wet bedekt, noemt artikel 40 2de lid, eene magtspreuk. Ik noem de daar bedoelde verklaring heilzaam, een' steun voor den gemoedelijken jager, en in de toepassing uitmuntend werkt. Het is mogelijk, dat er zich opiniën voordeden, waardoor deze verklaring werd geweigerd; maar welke waren de redenen van weigering? en bewijst een enkel geval tegen de menigte van hen, die de vruchten van deze bepaling hebben genoten? Het schijnt in Staats-Vlaanderen echter niet moeijelijk te zijn een buitengewoon aantal schriftelijke permissien bijeen te verzamelen; want, in zijne klagten over de uitoefening van de lange jagt, schijnt de S. zich, niet zonder afgunst, te beklagen, dat zelfs vreemdelingen, Belgen, schriftelijke vergunningen bijeen kunnen zamelen. Een bewijs, dat de landeigenaar, aldaar even als elders in het algemeen, in betrekking tot de jagt, nog al toegefelijk is, en derhalve evenmin de verklaring bij art. 40 bedoeld zal weigeren. Het eene is een gevolg van het andere, tenzij men den landeigenaar reden tot weigering hebbe gegeven.

De stuk- of broodjagers geven om niets, zegt de S., en profiteren alleen. Is het aan de wet te wijten, dat de dief zich niet om hare strafbepaling bekommert? Meent de S., dat de strafbepaling hem, wien, zoo hij niets te verliezen heeft, toch de gevange-

nis wacht, tot gehoorzaamheid aan de wet zal noodzaken? Hij geve het middel op, om dat doel te bereiken. Of zoude hij welligt de onmenschelijke straffen, in aloude verordeningen op dit stuk vastgesteld, terugwenschen; straffen, die noch in verhouding tot het feit staan, noch met onzen tijd in overeenstemming zijn? *La critique est aisée, mais l'art est difficile.*

Ik beaam het gevoelen van den S. over de onbeperkte uitoefening der lange jagt, ten aanzien van het getal honden. Deze jagt heeft haar eigenaardig karakter, geheel verschillend van andere jagtbedrijven. De lange jagt vereenigt in zich, om mij zoo uit te drukken, al de middelen, vereischten en behendigheid, die in andere jagtbedrijven, ten opzigte van het haas, zoovele inspanning vorderen. Hier, waar het de bescherming van het wild geldt, is de beperking prijzenswaardig, even gelijk het verbieden van klopjagten, het komen met hond of schietgeweer in het veld. Naar het aangenomen beginsel heeft de grondeigenaar het regt, om zooveel schriftelijke vergunningen uit te reiken, als hem goeddunkt; dit is niet te wraken, maar de wijze van uitoefening der jagt is een onderwerp, afgescheiden van het eigendomsregt. Wanneer die wijze van jagen strijdt met de bescherming van het wild, behoort zij beperkt, ja verboden te worden.

»Het edel jagtvermak is tot een gemeen middel »van kostwinning verlaagd," zegt de S.; ook hier kan

hij zijnen wrevel niet verbergen. De wet heeft de jagt tot eene broodwinning verlaagd! Neen, vroeger was het broodjagen onbekend. Het jagend publiek was toen uitsluitend bezield met de zucht tot dat edel vermaak; een' anderen prikkel had het niet! De S. schijnt het jagend publiek vroeger weinig gekend te hebben, om eene dergelijke ongerijmdheid te kunnen debiteren. Indien hij ook hier een onpartijdiger inzigt hadde gehad, zou hij den oorsprong van dat broodjagen spoedig gevonden hebben in de uitgifte van zoogenaamde *roode* acten, — privilegiën, die aan menschen van de mindere klasse werden toegestaan, onder verpligting om ze met een zeker aantal wildsoorten te betalen. — Ziedaar den oorsprong van het broodjagen. Toen zijn zij broodjagers geworden, die, zonder dit middel, nooit aan de jagt zouden hebben gedacht. Eenmaal aan de jagt overgegeven, terwijl zij de eerlijke broodwinning vaarwel zeiden, moesten die menschen in haren opbrengst uitsluitend een bestaanmiddel zoeken. Aan het broodjagen moet, althans gedeeltelijk, de in vele oorden ongunstigen toestand van het jagtveld worden toegeschreven.

Men vergete ook niet, dat onze tijd zich door een onverzadelijk winstbejag kenmerkt, dat alle standen der maatschappij heeft aangegrepen. Het verwondert mij dus niet, dat de S. eene, voor den waren jagtliefhebber verachtelijke, zucht tot winstbejag bij velen heeft opgemerkt. Geld! Geld! is immers de leus van den dag. Geld is de adeldom; geld is de roem, de

magt der menschen. Van dáár, dat over onzen tijd zoo eene prozaische tint verspreid ligt. Hoe gegrond de aanmerking, in het algemeen, ook moge zijn, aan de wet kan zoodanigen toestand niet worden toegeschreven.

Ten slotte merkt de S. op, dat, hoezeer de opbrengst der jagt en visscherij aanmerkelijk moge zijn, de beregting der jagtdelicten de geheele opbrengst welligt absorbeert. In Nederland wordt bij alle zaken slechts op één punt gelet, namelijk, het geldelijk voordeel der schatkist. Wat de eene hand ontvangt werpt de andere alzoo roekeloos weg. Zulke tegenstrijdigheden zijn den S. niet vreemd.

Het is intusschen eene waarheid, dat de regtspleging in dit onderwerp noodzakelijk meerdere kosten moet na zich slepen. Maar ik vraag op mijne beurt, of de wetgever terug mag deinzen, omdat eene strafwet in hare toepassing meerdere kosten zal vorderen? Neen, voorzeker, en te minder omtrent dit onderwerp, dat toch in alle geval de te rijzen kosten minstens door de opbrengst dekt en, naar mijne meening, nog al overtreft. Ik wenschte dat de S. eene betere manier van strafvordering hadde opgegeven; of doelt hij door deze aanmerking op de, naar zijne meening, verkieslijkere transactie, vroeger toegepast? De transactie is, in eene strafwet, een onding, omdat de kennisgeving van een bij de wet strafbaar feit aan het oordeel, het goeddunken van één persoon wordt onderworpen, al stemt de overtre-

der in het oordeel toe. De transactie was slechts een middel, om de straf te ontduiken voor den gegoeden; de onvermogende was daarvan uitgesloten.

De gevolgtrekking, die uit de berekening van regtspleging en ten uitvoerlegging der vonnissen voortvloeit, is deze, dat, naar des S. meening, de onvermogende straffeloos de wet zoude kunnen overtreden. Ik ben zeer verlangend, om van den S. ook op dit punt eene betere, min kostbare manier van strafvordering te vernemen, en vooral ook, welken weg hij wil inslaan met den onvermogenden overtreder?

Aanmerkingen hebben weinig waarde wanneer ze niet door een ander gevoelen worden ondersteund, of andere middelen, welke ook, aanduiden om het gebrekkige te vervangen.

H. S.

BRIEF

AAN MIJNEN GEACHTEN VRIEND EN LEERMEESTER

IN St. HUBERTUS.

T'en souviens tu?
BERANGER.

Wáárdoor zoude de mensch wel eigenlijk *leven?* of liever, welke is de geheime kracht, die tusschen onze stoffelijke en geestelijke natuur eene zoodanige harmonie doet bestaan, dat er geene storing in eene van die beiden plaats vindt? — Dit is eene vraag die dikwijls in mij is opgekomen. — Sommige *prozaïsche* menschen zeggen wel: »de mensch leeft, omdat hij op »zijn' tijd eet, drinkt, slaapt, beweging neemt enz."; anderen, meer *aesthetisch* gezind, zullen u antwoorden: »de mensch leeft door de beoefening van kunsten »en wetenschappen, verhevene, van deze wereld afge»scheidene, wenschen en gedachten enz."; weder an-

deren zijn van gevoelen, dat verschillende hartstogten, zoo als eerzucht, geldzucht, liefde, haat enz. ons doen leven. — Wat hiervan zijn moge zal ik niet wagen te beslissen, en laat dit gaarne aan de geleerden over; doch, ik voor mij, houde het dáár voor, dat wij jagers althans, voor een groot gedeelte van *herinneringen* leven, en ik twijfel niet, geachte vriend, of gij, dien ik zoo vele jaren het genoegen had te kennen, aan wien ik mijne *aangenaamste herinneringen*, en alzoo voor een groot gedeelte mijn *leven* verschuldigd ben, zult dit met mij niet geheel oneens zijn.

Ik gevoel behoefte, na een' langen, eentoonigen winter in de stad te hebben doorgebragt, en als opgewekt door het lieve voorjaars weder, u als het ware toe te roepen: welk een geluk dat wij deze heerlijke lente weder mogen beleven; welke herinneringen moet zij weder bij ons opwekken, die gewone menschen moeten missen; herinneringen aan wandelingen en bezoeken van het jagtveld; aan die jonge honden van edel ras, welke mij voor de paarhoenders bragten; het schieten en vangen, op echt kunstmatige wijze, van der jagt schadelijk gedierte; aan die lange gesprekken over jagt en natuurlijke historie, die zich reeds zoo vele jaren herhaalden — Diana geve het! nog lange jaren herhalen zullen — en nog steeds nieuw zijn! — Dit alle zijn herinneringen, waaraan geen onedele smet of het minste naberouw kleeft, zuiver en eenvoudig als de schoone natuur zelve, die wij steeds boven alles lief hebben. — Kan de mensch dit van al zijne her-

inneringen zeggen, al zijn ze dan ook nog zoo aangenaam, al roepen zij hem de schoonste dagen van rijkdom, magt en eer, die hij mogt beleven, voor den geest? Ik geloof het niet, en ik weet ook te wel, hoe gij er over denkt. — Dit zoude dus kunnen bewijzen, dat van alle herinneringen de *jagtherinneringen* de ware, de schoonste zijn. Laat ik er dus eenige ophalen, die, beter dan alle geneeskundige kruiden, baden of andere waterkuren, ons met een nieuw leven zullen bezielen, en in kernachtige gezondheid dien grooten dag weder doen bereiken, bij welken alle andere feesten en feestdagen niets zijn.

Herinnert gij u, hoe, vele jaren geleden, een jong mensch, door uwen naam als jager aangemoedigd, tot u kwam, en zich beklaagde dat de hond, dien hij zelf had getracht te dresseren, niet vast wilde staan, achter de hazen liep, de patrijzen drukte en kaauwde in plaats van ze onbeschadigd aan zijnen meester te brengen; dat zijne meeste schoten misschoten waren; dat hij, in één woord, in totale wanhoop verkeerde, en op het punt stond Diana en hare dienst voor altijd vaarwel te zeggen? — Dan zult gij u ook herinneren, hoe gij in dezen ongelukkigen jager, niettegenstaande zijne gebreken, het heilige vuur meendet te ontdekken, zonder hetwelk nog nooit iemand op de jagt iets goeds heeft uitgerigt, en daarop zijne verbetering en verdere leiding edelmoedig op u naamt; hoe gij hem van stuk tot stuk hebt onderwezen in die edele kunst, die zoo weinig menschen, helaas!

regt weten te schatten, veel minder regt kennen en begrijpen; hoe, door uwe lessen en uw wegslepend voorbeeld bezield, hij eindelijk het genoegen en de voldoening mogt smaken, uit uwen mond te vernemen, dat hij zich uw kundig onderwijs niet onwaardig had betoond? — Hoe vele jagttijden zijn sedert verloopen, in welke wij, voor zoo veel tijd en gelegenheid zulks toelieten, steeds *te zamen* hebben gejaagd, en waarvan elke dus doorgebragte dag, met gouden letteren in het dagboek mijns levens staat aangeschreven!

Herinnert gij u nog, onder anderen, die drie onvergetelijke weken, die ik onder uw gastvrij dak mogt doorbrengen; waarin wij fabelachtige hoeveelheden wild bijeenbragten, en ongeloofelijke voettogten deden, vergezeld van twee honden, zoo als er welligt nimmer zullen voorkomen, en van twee jongens, om de boschjes af te drijven en het wild te dragen, van welke men hetzelfde zoude hebben kunnen zeggen, namelijk: dat zij volmaakt waren? — Hoe de avonden, in plaats van met slapen of met kaartspelen doorgebragt, steeds ongemerkt vervlogen door het gebeurde van den dag te bespreken, of nieuwe plannen te maken voor den volgenden; hoe wij ons verheugden in den N. W. storm, die den regen tegen de ramen deed kletteren; want het was in den........ houtsnippentijd? Deze drie weken, ik herhaal het, zullen nimmer uit mijn geheugen gewischt worden. —

Een glorierijke veldslag of een roemvol zeegevecht moge, voor hen, die er bevel voerden of zich onder

scheidden, onuitwischbare herinneringen opleveren; ik misgun ze niemand, doch voor de *mijne* wensch ik ze niet te ruilen.

Herinnert gij u nog, hoe uwe schoone, alom beroemde bruine teef van echt spaansch ras, ofschoon toen reeds bejaard, en hare drie jongen, die voor het eerst in het veld kwamen, op grooten afstand gelijktijdig voor één hoen stonden? Hoe wij uit eene groote vlugt patrijzen, die uit de aardappelen sprong, ieder een *coup doublement double* — gelijk Blaze het noemt — maakten, zoodat van de 14 hoenders slechts 6 ontkwamen? Hoe onze twee honden van hazen en konijnen, die hun voor den neus opsprongen, op het eerste »pst" terug kwamen, of dezelve bedaard bleven nakijken? — Hoe zij eens, toen wij elk een hoen, op eenen brandend heeten, droogen dag, vleugellam schoten, en die in een zwaar eikenbosch, vol konijnen, vielen, in een oogenblik voor ons zaten, elk met het levend hoen in den bek? — Hoewel zulke tooneelen niet zeldzaam waren en het, Diana zij dank, nog niet zijn, is toch die herinnering steeds aangenaam. — Herinnert gij u ook nog hoe uwe *Bella* — de bedaardste hond van de wereld — als eene razende eene hoog door de lucht trekkende eend, waarop gij geschoten hadt en dacht gemist te hebben, vervolgde, toen wij dezelve eensklaps, op verren afstand, dood zagen nederstorten en de hond u dezelve medebragt? En dan die kolossale fasantenjagten, laat in den jagttijd, langs den duinkant gemaakt; het vangen van konijnen in den winter met

die onvergetelijke, bruine *Taks*, — vrede zij hare assche! — in groote eikenbosschen met netten omzet? Het zoude inderdaad te veel tijd en te veel papier vorderen, om al die genoegelijke oogenblikken, of liever dagen, achter elkander, door ons op de jagt doorgebragt op te sommen; ik wilde ook nog iets voor een volgend voorjaar besparen. Welligt dat er ook dit jaar weder dingen gebeuren, die waardig zijn aan de vergetelheid onttrokken en bij onze herinneringen opgenomen te worden. — Ofschoon dit jaar de wildstand, bij onze voorjaars wandelingen, niet zóó voordeelig scheen als wij wel gewoon waren, kan een drooge zomer echter nog veel goedmaken, en — niettemin de strenge winter veel wild deed omkomen — hebben wij groote reden tot dankbaarheid, dat ten minste onze streken voor overstrooming bewaard bleven.

Ik eindig deze, geachte leermeester, met de hoop dat wij nimmer gebrek mogen hebben aan nieuwe jagtherinneringen, en ons alzoo — volgens mijn systeem — een lang en genotvol leven ten deel valle.

Dit wensch ik u en mij van ganscher harte toe!

April 1855. §.

OVER DEN

KIEVIT EN ZIJNE EIJEREN.

Qui n'a pas mangé du vanneau,
N'a pas mangé bon morceau
(Oude fransche keuken.)

Ofschoon het goed rijmt, mag men zich veroorloven de waarheid van dit spreekwoord te betwijfelen. Wel valt het niet te ontkennen, dat de wijze, waarop een geregt toegediend wordt, aanmerkelijken invloed op den smaak uitoefent, en meer nog de aard van het voedsel, welk het gedoode dier in den laatsten tijd tot zich nam; getuige het schapenvleesch uit de Ardennen, te Luik gebraden, alleen waardig er eene reis om te maken — althans voor den echten gastronoom — en zoo zeer met het onze in smaak verschillend, dat men er dezelfde diersoort bezwaarlijk

in zoude herkennen. Even zoo kan het elders — waar dit spreekwoord in zwang is — het geval zijn met den kievit. Zoo werd oudtijds het vleesch van den reiger als een geregt voor den disch der vorsten geroemd, ofschoon het weinige dat de reiger als gebraad oplevert, op verre na niet aan den tegenwoordigen smaak voldoet. (*)

De kievit in Nederland, gebraden op de wijze, die het overige vliegend wild zoo smakelijk maakt, is niet van dien aard om den lust tot eene tweede proeve op te wekken; de jonge vogel, ofschoon malscher, verschilt weinig in smaak met den ouden, die, behalve den sterken, vischachtigen smaak, met taaije spiervezels is doorweven.

Hieruit volgt, dat de kievit geen schot waard, en het nutteloos tijdverspillen voor den jagtliefhebber is, er zich mede bezig te houden; bovendien leert men de honden er op jagen, waartoe hun geschreeuw en stootend vliegen mede aanleiding geeft, hetwelk de honden in den waan brengt, dat zij ze kunnen vangen. Gelijk zulks met meer andere watervogels plaats heeft, betoonen jonge honden weerzin in het apporteren van kievitten. Het vangen met slagnetten — dat vroeger in verschillende provinciën plaats greep, doch nu bij art. 21 litt *a* der jagtwet verboden is — kon, wanneer het goed gelukken wil, bij den tegenwoordigen uitvoer naar Engeland, betere uitkoms-

(*) In 1357 werden, uit het bosch bij Gouda, verkocht 564 reigers en 2000 kwakken, van welke laatste soort het koppel voor één reiger werd gerekend, en gold het honderd *f* 75. —

ten geven. Ten aanzien van het verbod valt te overwegen: of het vangen van kievitten van zoodanig belang is, om te veronderstellen dat daardoor het aantal dergene, die hier te lande broeden, vermindert? Bepaalde deze vogelsoort haar verblijf uitsluitend tot de Nederlanden, men zou toestemmend moeten antwoorden; maar wat beteekent ons land tegen de zoo uitgestrekte, noord- en noordoostelijk gelegene broedplaatsen der kievitten?! Men trachtte de veronderstelling te vestigen, dat er tegenwoordig minder kievitseijeren gevonden worden dan vroeger het geval was, ook omdat ze in prijs gestegen en daardoor ijveriger geraapt zijn enz. — Het is niet te ontkennen dat, bij de toenemende bevolking en uitbreiding der middelen van verzending, er meer werk van deze eijeren wordt gemaakt, en het getal zoekers vermeerdert; dat de ruimte, waarop de kievit tiert, hem allengs wordt ontnomen door het verdeelen der woeste gronden en het herscheppen daarvan in bouwlanden, het toenemen der woningen, het verbeteren der afwateringen, om het den landbouw nadeelige kwel- en winterwater af te leiden; dit alles geschiedt ten koste van deze vogelsoort, die zich met wormen en insecten, op lage gronden voorkomende, hoofdzakelijk voedt, en derhalve minder aanleiding tot oponthoud vindt. De kievit trekt gewoonlijk over dag; let men nu op het legio vogels, dat, vooral in den najaarstrek, op den togt naar het zuiden, ons land aandoet, en hoe die trek van ontelbare scharen — aan het eigenaardig ge-

luid der verschillende soorten te onderscheiden — niet gedurende eenige uren, maar zelfs gedurende den nacht aanhoudt, en neemt men daarbij in aanmerking, dat zij ook elders hunne vervolgers vinden, zonder merkbaar af te nemen, dan geloof ik niet dat de kievit ons ligtelijk zal ontbreken, en kan ik in gemoede verklaren hem, gedurende ruim veertig jaren al jagende, oplettend te hebben waargenomen, zonder in den herfst vermindering in het aantal te hebben bespeurd.

Dewijl door de kenners wordt waargenomen, dat er meer veronderstelde dan wezenlijke kievitseijeren worden te koop geboden, zonder dat het aantal der zoogenaamde zomervogels, die dezelve leggen en insgelijks dadelijk naar elders verhuizen, zoodra hun nest verstoord is, afneemt, en dit hun niet belet elk voorjaar in dezelfde hoeveelheid op de broedplaats terug te komen; zoo wordt hiermede de stelling bewezen, dat het hoofdzakelijk de geaardheid der natte gronden is, welke de watervogels lokt en boeit; alsmede kan er de veronderstelling uit worden afgeleid, dat het verbod van het vangen der kievitten op de toekomst, hier te lande, geen' merkbaren invloed zal uitoefenen. Dit wordt ook nog opgehelderd door het voorbeeld van de watersnip, wier eijeren te zeldzaam voorkomen om er van te gewagen, en aan welke slechts van 1 Mei tot half Julij rust is gegund, vermoedelijk omdat er dan geene zijn. Deze toch wordt met roer en slagnet, bij dag en nacht vervolgd, zonder in aantal

te verminderen; en indien er eene vogelsoort bestaat, welke om derzelver smakelijk vleesch en onschadelijke levenswijze bescherming verdient, gewis het zoude deze moeten zijn. En dan het legio eendvogels, die het wereldrond met hunne vleugels meten, waarvan er niet één, op de duizend, die gevangen worden, hier te lande is uitgebroeid, denkt er iemand aan, om hen te beschermen in gelijke mate als den kievit?

Indien de aan het hoofd van dit stukje gestelde spreuk het ei van den kievit goldt, zoude mij de tegenspraak niet ingevallen zijn, aangezien deze vogelsoort, wegens hare eijeren, eene zekere belangrijkheid in de natuurlijke historie van ons vaderland heeft verkregen. Vermits ik dit onderwerp en vooral het zoeken der eijeren nog nimmer in druk behandeld zag, rees de gedachte bij mij op om het den lezers van dit tijdschrift bekend, en, zoo ik hoop, smakelijk te maken, waartoe ik hun verzoek — als mannen die met verstand van eten en drinken zijn toegerust — mij die aandacht te schenken, welke het kievitsei zoo zeer verdient.

Er bestaan vaste regels om de nesten te vinden; zonder die kennis is het slechts een blind zoeken; de bedaarde, aan ondervinding rijke, staande hond leert het spoedig. Wij zeiden dan, dat de kievit in het voorjaar herwaarts komt in veel kleinere scharen, dan waarin men ze voor hun vertrek verzameld ziet; bij zachte winters blijven wel enkele individu's over.

Hun terugkeer heeft, in den regel, in het laatst van Februarij plaats. Het is ons eens gebeurd, reeds op den 29sten dier maand, een nest met twee eijeren te vinden. De lekkerbek, die ze ten geschenke ontving, maakte er weinig ophef van omdat er nog geene grasboter was, die, volgens hem, met bitterkers een onmisbaar vereischte is bij de kievietseijeren. Dit is het vroegste, door mij gekend voorbeeld; maar algemeen weet men, dat op den 8sten Maart, zijnde de verjaardag van Prins Willem V, die vorst met een geschenk dezer eijeren uit Friesland werd vereerd, in welke provincie ze dan ook gewoonlijk vroeger dan elders gevonden worden. Ook hebben de Friezen de gewoonte kievietseijeren, tusschen boekweitenbolsters in boterpotten gepakt, aan hunne kennissen in de andere provinciën te verzenden. Het eijerleggen regelt zich naar het min of meer zachte voorjaarsweder; rijdt men »in Maart nog met koets en paard over den »Bommelerwaard", of eet men paascheijeren op het ijs, dan kan men redelijkerwijze daarbij geene kievitseijeren verwachten.

Het zoeken is, volgens de bepaling der wet, met 1o Mei verboden, om de soort in stand te houden; bovendien doet het zoeken, na dat tijdstip, schade aan het grasgewas, en hebben de eijeren hunnen eigenaardigen smaak verloren, zoodra het warm wordt.

Wanneer de kievitten in het voorjaar terug keeren, bespeurt men dat degene, die gepaard zijn, zich van

de scharen afzonderen; deze houden zich op ter plaatse, waar zij hun nest denken te maken, en het noodige voedsel voor hen en hunne jongen voorhanden is, welke laatste, dadelijk na het uitkomen der eijeren, hun eigen onderhoud zoeken. De jongen zijn aanvankelijk met een donker grijs dons bedekt en worden door de ouden beschermd, waarbij vooral het mannetje de meeste waakzaamheid betoont, evenzeer om zijn gezin voor het gevaar te waarschuwen, als om den vijand door schreeuwend heen en weer te vliegen van de plaats af te leiden; zelfs der kraai, die zeer op deze eijeren belust is, weet het ontzag in te boezemen. Gedurende den tijd der eendenjagt, zelfs in het begin van September, worden er nog jonge kievitten aangetroffen, die snel loopen en zich drukken; wanneer hunne vleugels genoegzaam zijn aangegroeid, voegen zij zich bij de scharen, die zich tot den aftogt verzamelen. De kunstelooze nesten liggen gewoonlijk op drassige landen en langs slooten, zelden op woeste, drooge gronden of duinen, vermits de jonge vogel, naarmate dat het winter- en kwelwater wordt opgenomen, in den vochtigen grond het geschiktste voedsel vindt. Deze omstandigheden zijn ieder jaar nagenoeg dezelfde, en derhalve heeft de eijerzoeker, aan wien de geschikste landen bekend zijn, een aanmerkelijk voordeel op hem, die deze ervaring mist; hij, die weet, waar het vorig jaar de nesten lagen, gaat er regtstreeks op aan, geleid door de wetenschap, dat dáár, waar slechts één kievit te zien is, de andere op het nest zit; dat het manne-

tje, bij naderend gevaar, door buitelen en schreeuwend heen en weder te vliegen, het wijfje van het nest jaagt, wanneer het te vast zit; dat dit zich niet ver van het nest verwijdert, en altijd eenige passen loopt alvorens op te vliegen; derhalve volgt men het mannetje steeds met de oogen, en overziet tevens de vlakte, ten einde het punt goed op te merken, waar het wijfje van het nest rijst en haar loopen begint. Dit is het gansche geheim. Het wijfje zit, zoolang de eijeren niet zijn uitgebroeid, tot 9, hoogstens 10 uur op het nest; wanneer het, bij het verlaten van het nest, onder het vliegen een of beide pooten laat hangen, dan zijn de eijeren bedenkelijk; en als het na eene korte vlugt, tegen den wind in, den grond bereikt hebbende, zich onmiddelijk schudt, en de vederen niet dadelijk glad aanliggen, dan zijn de eijeren aangebroeid, en behoeven niet verder onderzocht te worden.

Men is gewoon den staat van bruikbaarheid der eijeren in het algemeen, door aanraking met het uiteinde der tong te beoordeelen — want de schaal van het bebroeide ei heeft de eigenschap van het vocht op te nemen, zoodat het aan de tong blijft kleven — en door schudden en vooral door het leggen in water te onderzoeken. Het is een vereischte, dat de eijeren daarbij onbeweeglijk op den bodem blijven liggen; die boven drijven zijn niet meer tot koken geschikt, en die, welke, zonder boven te drijven, liggen te waggelen, zijn min of meer aangebroeid, of hebben soms

door de nachtvorst geleden, als wanneer de dooijer bij het koken niet hard wordt, ofschoon het wit deze verandering ondergaat. De tijd welken het ei noodig heeft om gekookt te worden, hangt mede af van den warmtegraad van het water, op het oogenblik dat de eijeren er in komen, den spoed, waarmede zij er uit genomen kunnen worden en vooral van den graad van binding, die verlangd wordt. De edele kookkunst leert ook, dat het ei barst als het met een' schok op den bodem van den ketel nederkomt, en dat een lepel van ijzerdraad, beter dan een gewone, aan het oogmerk voldoet om ze spoedig uit het water te nemen. De ervaring heeft geleerd, dat de kievit gaarne zijn nest op eene kleine verhevenheid bij of in eenen waterplas maakt, ook langs greppen en slootkanten, en vooral in de hoeken der laatste. Het nest is een eenvoudig kuiltje, ter grootte van een klein theeschoteltje, door pikken, uitkrabben en ronddraaijen bewerkt, zonder met eenige grashalmen of plantvezels belegd te zijn. Het getal der eijeren gaat vier niet te boven; zij zijn langwerpig en aan de punt spits toeloopende, welks kleur, even als die van het ei, ligt olijfgroen is; het is besprikkeld met zwart groene vlakken, die onregelmatig zijn, aan het dikke einde grooter worden en in elkander loopen. Het eerste ei, dat de jonge kievit legt, onderscheidt zich van de volgende door een' indruk aan de punt, waardoor deze zich als afgeplat vertoont, ontstaan — gelijk men wil — door het te schielijk toenijpen van den anus,

hetzij uithoofde van het vreemd gevoel, hetzij over den schrik wegens hetgeen haar overkomt; bij het tweede ei is deze indruk minder, en bij die vogels, welke vroeger reeds gelegd hebben, bespeurt men dit verschijnsel niet meer; de gedaante wordt alsdan meer rond.

Men kan den kievit — volgens de eigenaardige uitdrukking der eijerzoekers — melken, door slechts bij elk bezoek van het nest er een ei in te laten; alsdan blijft de vogel soms voortleggen, om het bepaalde getal van vier aan te vullen; en wanneer men al de eijeren uit het nest nemende, dit met eene kluit aarde of met eene zode bedekt, blijven de kievitten zich in de nabijheid ophouden om eene tweede broeding te beproeven, hetgeen anders niet gebeurt, daar niets hen boeit, en het verdriet over de vergeefsche zorg hen dadelijk naar elders doet verhuizen. Deze bedekking van het nest heeft tevens het nevendoel, om den volgenden zoeker op te houden en te leur te stellen, terwijl het daarzijn van een paar kievitten, die hij, volgens den bovenvermelden regel, veronderstelt aldaar een nest te hebben, hem met vruchteloos zoeken zijnen tijd doet verspillen. Na negen uur des morgens gelukt het vinden der eijeren niet zoo gemakkelijk meer, en behoort men steeds op en neder te gaan, en de oogen goed den kost te geven, om een nest te vinden.

De kievit is, onder de trekvogels, die hier te lande broeden, de eerstleggende; later worden de eijeren van grutto's, tureluurs, waterhoentjes en zeezwaluwen aan

onkundigen voor die van kievitten verkocht; die der eersten zijn ligter groen, die der laatsten donkerder gekleurd en ronder van vorm. Het wit van het kievitsei is — wanneer ze volkomen versch uit het nest genomen zijn —, in den regel, na het koken hemelsblaauw, terwijl dat der andere opgenoemde vogels minder of meerder wit wordt.

Het is ondoenlijk geweest te putten uit vaste gegevens, zoo als provinciale verslagen en dergelijken, maar wanneer men het verondersteld verbruik in het geheele land te zamen voegt, dan komt men tot een verbazend cijfer, te oordeelen naar hetgeen van dit artikel geconsumeerd wordt in de eerste hotels van onze residentie-stad, waar één poelier er jaarlijks 5000 uit de omstreken van Alkmaar ontvangt. Sneek, het eigenlijke kievitsnest van het land, heeft drie eerzame handelaars in dit bedrijf op Engeland; volgens hunne opgaaf wordt door hen om de 100,000 stuks jaarlijks naar Engeland, en evenveel binnenlandsch verzonden. Daar op dit alles geene controle bestaat, kan ook maar oppervlakkig en bij gissing geraamd worden, wat er aan potten, vaatwerk, bestelloon, transport enz. wordt verdiend, alles welligt aanmerkelijker dan men wel veronderstelt. De 200,000 eijeren slechts tegen 10 cents per stuk berekend, geven reeds een bedrag van ƒ 20,000.

De kievit, behoorlijk aan het eerste vleugellid gewiekt, blijft eenigen tijd leven in tuinen, die genoegzaam voedsel opleveren, en betoont zich mak, tevre-

den en moedig. Zijn instinct doet hem spoedig zijne vrienden van zijne vijanden onderscheiden, en de bescherming van den openhartigen bandhond boven de sluipsche vertrouwelijkheid der kat verkiezen. Hij vertoont alsdan die fraaije kleurschakeringen niet meer, die hem in de afbeeldingen voor de Nederlandsche Fauna, van Dr. H. Schlegel, zoo sierlijk zijn toegedeeld.

Jagerstaal.

JAGTLAARZENSMEER.

Het schijnt eene den mensch ingeschapene neiging of eene, door eigenwaan verkregen, ondeugd te zijn, steeds te willen aanprijzen, en voor het best mogelijke te houden, hetgeen hij zelf gebruikt of gewoon is te doen. — Vooral jagers en visschers gaan aan dit euvel mank. Ik weet het bij ondervinding; en gij, waarde lezer, medeliefhebber van jagt en visscherij, leg de hand op het hart, onderzoek u zelven, en wanneer gij u zelven de waarheid durft bekennen, dan zult gij mij gelijk geven.

Zoo uit de hoogte begonnen, moet ik, om tot mijn onderwerp te komen, treurig neerdalen tot uwe schoenen, ja, tot de zolen van uwe schoenen.

Zeg mij eerst of het niet waar is, dat wanneer

eenige jagers of visschers zich bij elkander bevinden, en het gesprek komt op waderdigte laarzen of schoenen, zeg mij, of niet ieder beweert zich te verheugen in den besten schoenmaker en in het beste smeer; beweert en verzekert niet ieder, dat zijne voeten, al is het nog zoo nat, steeds kurkdroog blijven; is het mede niet waar, dat wij allen, als wij door den dauw of door nat beregend gras, heide of helm loopen, geene tien minuten drooge voeten houden; en blijkt het dus niet, dat ons zoo hoog geroemd driedubbel gelooid leder en waterdigt smeer eigenlijk iets is, dat wij ons slechts als deugdzaam opdringen, alléén omdat *wij* het bezitten?

Zoo ten minste is het mij twintig lange jaren achtereen gegaan, en hetzelfde verneem ik nog dagelijks van mijne goede kennissen, die, nu wij een jaartje ouder worden, even als ik, het idée op zijde zetten, en de werkelijkheid van natte beenen en voeten zeer lastig, ongezond, en des avonds zelfs wel wat rhumatisch-pijnlijk vinden.

Na deze voorafspraak zoude het onbeschaamd en aanmatigend kunnen schijnen, ulieden, waarde medejagt- en vischliefhebbers, een smeerseltje te recommanderen, dat mij onlangs bekend geworden, en dat het *non plus ultra* van alle door mij gebruikte smeersels is. — Maar liefde tot den medemensch dwingt mij daartoe; dan ter zake.

Een jaar geleden, met geweer en hond in een herbergje schuilplaats voor hevigen regen zoekende, wa-

ren mijne voeten, van zoogenaamde waterdigte laarzen voorzien, doornat, en stampte ik op den grond om dezelve warm te houden. Een oude polderjongen (polder- of dijkwerker) daar zittende, en uit mijn manoeuvreren de natte beenen beseffende, deed mij een smeer aan de hand, dat door hem en zijne kamaraden, steeds aan waterwerken arbeidende, gebruikt werd, namelijk: men neme boeren (gewone) siroop, drie vijfde deelen, en twee vijfde deelen hard rundervet; dit late men, al roerende, te zamen smelten. Dan worden de laarzen, die eenige malen nat en droog moeten geweest zijn (dus een dag of acht gedragen in alle weer), voor het vuur goed gedroogd en warm, zelfs heet gemaakt, en dit smeer er met den borstel in gewreven, over leder, zolen en naden; zoo dat men een half uur over iedere laars bezig is, dezelve gedurig bij gedeelten verwarmende, het smeer er in smerende en in borstelende. Ik betuig dat ik niet veel fiducie in dat smeer had; doch daar ik de laarzen, reeds een jaar door mij gedragen, — en steeds met alle smeer doorslaande, — toch weg wilde geven, liet ik dezelve met zoodanig stroop- en vetsmeer inborstelen — en zie! noch dauw noch sneeuwwater komt er sedert door.

Die laarzen zijn nu van mij voor geen geld te koop; en als ik ooit dien polderjongen ontmoet, kan hij op een' vrolijken dag staat maken.

E. v. O.

EENE WALVISCHVANGST.

(Vertaald.)

Jagers en visschers zijn naauw verwant. Al zijn de elementen, waarop zij zich bewegen, verschillend, dezelfde geestdrift bezielt hen, en beiden leven in de natuur. Wat voor den eerste velden en wouden zijn, dat zijn voor den andere zeeën en stroomen. Dezelfde gevoelens, die den visscher, wanneer hij op eene steile rots in de branding zit, doortintelen, doordringen immers het gevoel van den jager, wanneer hem het statig woud omringt. Doch reusachtiger is het heldhaftige pogen van den mensch, wanneer het zich tot den strijd met de zeemonsters toerust, en onder allen, die met stormen en golven kampen, is er geen wiens

aanzijn door zoo vele gevaren bedreigd wordt, als dat des walvischjagers. — Het volgende verhaal moge daarvan ten bewijze strekken.

Voor eenige jaren begaf zich een driemaster, te Havre uitgerust, na op de kust van Patagoniën en Chili reeds eenige walvisschen gevangen te hebben, naar de zeeën van Nieuwholland, om daar de lading aan te vullen. Gedurende eene gansche maand laveerde de walvischvanger ten oosten van het eiland Ika- Na- Mawi, zonder eenen enkelen walvisch te ontdekken, en er ontbrak nog een dozijn dezer dieren, om de lading voltallig te maken. Zij schenen echter — hetgeen dikwerf gebeurt — eene andere streek der zee te hebben opgezocht, om de moordende harpoen te ontgaan; want er werd zoo naauwkeurig uitgekeken, dat zelfs de kleinste dolfijn niet onopgemerkt konde blijven.

Men zag alzoo aan boord niet dan treurige aangezigten, die nog treuriger werden, toen de lucht verandering van weder aankondigde. De zon ging bleeker dan gewoonlijk aan de kimmen onder, en een nevel strekte zich aan het westen over den hemel uit, die door de laatste stralen der zon roodachtig gekleurd werd. De bemanning staarde, de ellebogen op het scheepsboord gesteund, op dit schouwspel.

»Als ik mij niet vergis," zeide een oud matroos, »dan zullen wij wat opgefrischt worden," terwijl hij op den rooden nevel wees, en de uitgerookte pijp in zijne muts legde.

»Dat zal waar zijn," was het antwoord, »nu een

»matige stoker zal ons geen kwaad doen; wij heb-
»ben lang genoeg stilte gehad.”

Op eenmaal klonk de stem van den matroos, die in de mars de wacht hield: »een walvisch!” — Als een tooverslag werkte dit woord; de treurige gezigten helderden op; er ontstond eene algemeene bedrijvigheid, die eensklaps de langdurige werkeloosheid verving.

»Waar? waar? aan welke zijde?” riepen allen door elkander.

»Aan stuurboord,” antwoordde de wacht, »hij is
»buitengewoon groot.”

De roode tinten der ondergaande zon hadden allengs voor eene graauwachtig-blaauwe kleur, die zich in het westen over de lucht verspreidde, plaats gemaakt; in het oosten verhief zich de maan, door den nevel buitengewoon vergroot, als een roode vuurkogel.

»Kom aan mannen,” gebood de kapitein; een dozijn matrozen ijlden naar de booten.

»Maar, kapitein,” mompelde sidderend en verlegen een groote, rosharige matroos, die zijne oogen onafgewend op het punt gevestigd hield, dat de wacht als eenen walvisch had aangekondigd, »de zon is reeds
»lang onder.”

»Zwijg, domkop!” zeide de harpoenier, »die bluf-
»fer is, als het er op aan komt, alleen goed om tegen
»te spreken.”

»Kom, in de boot,” zeide een luitenant, die voorbij ging,” morgen kunt gij tegenspreken zoo veel gij
»wilt; nu moet de boot bemand worden.”

Morrend liet zich de matroos in de boot af: »ik »heb het er niet erg op; het is een hondenwerk om »in den maneschijn te visschen, en dat nog wel op »eenen vrijdag; een slecht voorteeken!"

Spoedig verwijderde zich de boot van den driemaster, door eene tweede gevolgd om, in geval van nood, hulp te kunnen bieden.

Onze onverschrokkene visschers hadden ras den afstand doorklieft, welke hen van het aangeduide voorwerp scheidde: zij ontwaarden nu den grootsten walvisch die zij immer gezien hadden; evenzeer als zijn omvang ontzag inboezemde, spoorde hij hen tevens tot meer dan gewone voorzigtigheid aan. Eene windhoos die door de toppen der eiken bruischt, verwekt geen minder gedruisch dan de beide waterstralen, welke, met ongewone kracht, uit zijne neusgaten omhoog gedreven werden. Men stelle zich een eiland voor, dat plotselings uit den oceaan verrijst, om een denkbeeld van deze reusachtige massa te kunnen vormen, welke, onderduikende, haren breeden staart als eenen waaijer uitspreidde. Die staart is het eenige verdedigingswapen, dat de natuur aan den walvisch schonk; doch zijne kracht is vreeselijk. Wee, der ranke boot en hare bemanning, welke hem niet door snelle wendingen weet te ontwijken. Dikwerf komt de manschap met eene hevige slingering en den schrik vrij; maar de boot wordt meestal verbrijzeld. De luitenant, die het bevel voerde, was wel jong, maar toch genoegzaam ervaren om niet onvoorzigtig den staart

te naderen; hij wendde derhalve, en maakte eenen halven cirkel, eer hij den vijand aantastte.

Intusschen was de laatste avondschemering verdwenen, en het roode licht der maan verlichtte treurig den toenemenden nevel. Slechts flaauw konden zij de tweede boot onderscheiden, die hen op geruimen afstand langzaam volgde. Men behoorde die af te wachten, maar de steeds dikker wordende nevel deed de manschap besluiten om den aanval dadelijk te beginnen.

Op een woord van den luitenant wendde de boot, en de harpoenier nam eene der neven hem liggende harpoenen ter hand, om ze, zoodra de walvisch weder boven kwam, te werpen. Een oogenblik later schuifelde het scherpe staal door de lucht, en drong diep in het ligchaam van den walvisch. Doch dit is slechts een voorspel van den strijd; het dier nu door de harpoenlijn aan de boot bevestigd, moet later door lanssteken verder afgemaakt worden.

In het eerst stuitte de walvisch, door den onverhoedschen steek verdoofd, zijne vaart, maar deze toestand was van korten duur. Spoedig zag men dat hij, zich schudde, en pogingen aanwendde om zich van het vreemde voorwerp, welks pijnlijken invloed hij ondervond, te ontdoen; eensklaps schoot hij in felle vaart voorwaarts, het ranke vaartuig met zich slepende.

De toestand was alles behalve aangenaam. De nevel, die meer en meer toenam, begon reeds de kleine ruimte tusschen de boot en den walvisch te bedekken. Hadde

men der voorzigtigheid gehoor gegeven, men had de lijn moeten afkappen; doch zóó dachten onze walvischjagers niet. Noch de luitenant noch de harpoenier waren lieden, die zich door vrees lieten bekruipen; zij meenden, dat de eer hun verbood in eene laffe vlugt hun heil te zoeken. Alleen hunnen moed gehoor gevende, besloten zij om niet dan met hunnen buit aan boord terug te keeren.

De rosharige matroos, die reeds bij de afvaart onheil voorspeld had, kon zijn voorgevoel, ook gedurende den kamp met den walvisch, niet verzwijgen; hij zuchtte onophoudelijk en herhaalde binnensmonds »in den nacht — »en dat nog wel op eenen vrijdag!" — Het zij dat deze woorden indruk op zijne makkers maakten, het zij dat de gevaren, die zij liepen, ook hun duidelijk waren, geen was er, die het gevoelen van den luitenant en den harpoenier deelde; maar geen hunner wilde het doen blijken, en in angstige verwachting werden zij met den snel voortschietenden walvisch medegesleept. Te vergeefsch werden middelen beproefd, om hem van rigting te doen veranderen, even weinig gelukte het om met eene scherpe lans de spieren van den gevreesden staart te verlammen; met de snelste vaart doorliepen zij eenige mijlen in eene regte lijn.

Den vijand te vermoeijen, hem den doodsteek te geven, en inmiddels de slagen van zijnen staart te ontwijken, was het eenige denkbeeld, dat de zeelieden bezig hield. Zoo lang de walvisch in eene regte

lijn voortstreefde, behoefde men slechts op de lijn acht te geven, om ze beurtelings te vieren of aan te halen; doch geheel anders werd het, toen plotslijk het dier eene tegenovergestelde rigting aannam en met zijn gansche gewigt de boot bedreigde, die hem snel volgde. Een oogenblik hield men zich voor verloren; doch door eene gelukkige rugwaartsche beweging ontweek men den slag, en het bootsvolk juichte »victoria!" toen de luitenant, in hetzelfde oogenblik, den vijand, op de meest verwondbare plaats, met eene harpoen trof. De walvisch verwde de golven met zijn bloed; de bemanning verwachtte gespannen het oogenblik, waarop hij zijn testament zoude maken.

»Hij duikt onder," riep de luitenant, »vier de lijn, »jongens, goed opgepast; vieren! vieren!"

»Zal hij tot morgen grond zoeken? steeds bot »gevierd, jongens," zeide de luitenant, toen eensklaps een angskreet gehoord werd, die alle maar al te zeer begrepen; de lijn had had zich verward. De boot ontving eenen geweldigen schok, zonder nogtans om te slaan.

»Hak de lijn af!" klonk het van alle zijden; doch de luitenant tastte te vergeefsch rond, hij kon de daartoe bestemde bijl niet vinden; de schok had ze van hare plaats geworpen.

Reeds liep het water in de boot, de doodangst teekende zich op aller gezigten; bleek, met koud zweet bedekt, sloten de meeste van schrik de oogen, en verwachtten den dood. Daar gelukte het den harpoenier

een groot mes te grijpen, en het touw brak af, als eene zweep klappend; de boot rigtte zich weder op. Zij waren gered!

Onze zeelieden, hoe ruw zij ook waren, wierpen onwillekeurig eenen dankbaren blik hemelwaarts, en stonden eenige oogenblikken sprakeloos. Ook rond om hen heerschte de diepste stilte: het schip, de maan, het zwerk alles was in den zwaren nevel gehuld; slechts met moeite hadden zij het grootste schip op vier vademen afstand kunnen ontdekken. Doch het gevaar, dat zij ontgaan waren, was zoo groot geweest, dat het hun toescheen, dat zij niet ligt in een grooter konden geraken. Zoo is de mensch; de dood vreest hij als het ergste, en is hij dezen ontkomen, dan meent hij niets meer te duchten te hebben. De eerste, die de stilte afbrak was de rosharige matroos; nadat hij een' diepen zucht geslaakt had mompelde hij: »ik had »het wel voorzegd — men moet meer dan dwaas »zijn, om op dit uur eenen walvisch te willen van»gen — en dan nog wel op eenen vrijdag!"

De harpoenier was weder in zijne gewone vrolijke luim geraakt, en verlustigde zich in het bijgeloof van den matroos: »gij zijt een brave borst," zeide hij, »maar drommels bijgeloovig, en de duivel hale mij als »gij het niet zijt, die ons ongeluk aanbrengt."

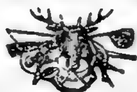
Den volgenden morgen was de luchtsgesteldheid dezelfde; de boot was van alle zijden door eenen digten nevel omgeven. Men trachtte elkander moed in te spreken, en versterkte zich met de scheepsbeschuit en

kaas, die men had medegenomen. Intusschen bleef de nevel aanhouden, en de dag, die in angstige verwachting werd doorgebragt, werd door eenen treurigen nacht gevolgd.

Een luchtige morgenwind, die onverwachts opstak, deed den nevel verdwijnen, en de zon verrees helder aan den horizont; het eerste voorwerp, dat zij ontdekten, was hun schip op eenige mijlen afstand en, meer in de nabijheid, zagen zij eenen reusachtigen klomp op de golven drijven. Zij roeiden derwaarts en — wie kan hunne vreugde beschrijven — het was de verwonde walvisch, die nog flaauw, in zijne laatste stuiptrekkingen, met den dood worstelde. Men wierp hem nogmaals eene harpoen in het lijf, en bevestigde de lijn aan de boot.

Men had hen van het schip bemerkt; zij zagen ras de andere boot naar hen toe stevenen, en met hare hulp werd de doode walvisch aan boord gebragt. Met een luid »hurrah!" werden de onverschrokken walvischjagers en hun reusachtige buit begroet. Alle gevaren en doorgestane angsten waren vergeten; de rosharige matroos evenwel kon niet nalaten te zeggen: »het is meer geluk dan wijsheid; want dát »was geen tijdstip om op de vangst uit te gaan, en »dan nog wel op eenen vrijdag!"

ALLERLEI.

EEN IEDER WACHTE ZICH VOOR SCHADE!

In de vorige maand Junij hoorden eenige arbeiders, in een bosch van den Baron SLOET bij Vollenhoven, het angstig geschrei eener fasant, en toesnellende vonden zij deze met eenen pinegel in gevecht, haar nest met negen eijeren tegen zijne aanvallen verdedigende. — Zij sloegen den roover dood, die nog eenige vederen der hen tusschen de tanden had; later bevonden zij, dat deze op het nest terug gekeerd was en hare eijeren had uitgebroeid.

Dit feit staaft genoegzaam de eijerdieverijen, die men den pinegel aantijgt, en zal wel iederen jager aansporen om hem, bij elke ontmoeting, van kant te maken.

***

St. HUIBERTS-LIED.

(Wien Néêrlandsch bloed.)

Gij, die van dezen vriendenkring
Aan d'edele kunst gewijd,
Gij, die van 't wakkre jagersgild
Patroon en schutsheer zijt,
St. Huibert! hoor bij 't vrolijk maal,
Na 't klett'ren van 't geweer,
Bij 't schuimen van de feestbokaal,
Ons lied de jagt ter eer.

Op, broeders! op! de herfstwind waait
En suist ons langs den baard,
En de akker draagt geen halmen meer;
Komt, blijft niet bij den haard!
Een fiksche togt in 't vrije veld
Verdunt het trage bloed,
De zuiv're herfstlucht geeft den man
Gezondheid, kracht en moed.

Op, broeders! op! het zonnelicht
Bestraalt reeds veld en hei,
Het flikkert over berg en bosch,
Bij 't vrolijk jagtgeschrei. —
Op! op! wij door natuur gehard
Trotseren wind en weer,
En vellen 't overtollig wild
Tot nut des landmans neer.

Ginds kruist de jager door het hout
  Met dubbelloop en hond,
Of zoekt op 't ruime heideveld
  Of op de stoppels rond;
Daar staat DIAAN, en 't snelle haas
  Rolt door het moordend lood;
Nu drinkt hij, volgens oud gebruik,
  »Het eerste haas zijn dood!"

Daar trekt de wakk're jagerstros
  Omgord met 't jagtgareel,
Op gindsche vlakke heide los,
  Den windhond aan het zeel;
»'t Sa voort!" daar snelt in vogelvlugt
  Het rappe haas vooruit,
Doch sneller volgt de windhond na
  En maakt het tot zijn' buit.

Hier stort het edel veldhoen neêr,
  Getroffen in zijn vlugt,
Daar haalt het zelden missend roer
  De houtsnip uit de lucht;
Hier treft hij, langs den waterstroom,
  De schuwe eend in 't riet;
Terwijl hij, in het veenmoeras,
  De vlugge snippen schiet.

Ginds werkt, in 't hooge, woeste duin,
  De weiman met zijn fret,
Die 't stil verblijf van 't schuw konijn
  Met builen heeft bezet;

't Beangste dier zoekt nu het licht
En snelt de holen uit;
Doch stort in 't uitgespreide net
En wordt een wisse buit.

De klapper klatert in het woud
Met hoorn- en stemgeluid,
En drijft den ouden, slimmen vos
Zijn hinderlagen uit;
Vergeefsch is 't dat nu Reintje vlugt,
Zijn lot is reeds bepaald,
En 't hoen, dat hij gestolen heeft
Wordt met zijn huid betaald.

Zoo keeren we, als het zonlicht daalt,
Met wild beladen weêr,
En zingen dan, bij bekerklank,
St. Huibert, u ter eer!
Dan plengen wij de feestbokaal
Gevuld met druivenbloed,
Dan smaakt het sterkend avondmaal
Den wakk'ren jager goed.

Hoezee! de driewerf ed'le jagt,
Zij bloeije eeuwen lang!
Op, broeders! zingt nu, haar ter eer,
Een' blijden jagerszang;
Op, broeders! op! wie zingen kan,
Zing nu op hoogen toon,
De glorie van den braafsten man,
St. Huibert uw' patroon.

J. W.

BESCHERMT HET TIJDSTIP EN DE TIJDRUIMTE VAN DE SLUITING DER VISSCHERIJ, ZOO ALS DIE GEWOONLIJK WORDEN VASTGESTELD EN BEPAALD, HET VISCHWATER?

De visscherij is voor duizenden eene weldadige bron van bestaan, voor anderen eene uitspanning, eene liefhebberij. Even gelijk de jagt, heeft zij hare bekoorlijkheden en genoegens. Beide verwekken zij denzelfden hartstogt, dezelfde voorliefde tot het bedrijf; beide kenmerken zij zich, wel is waar, door verschillende tegenstrijdige hoedanigheden in de uitoefening, maar de prikkel is dezelfde. De hartstogt der jagt ziedt alleen in een sterk ligchaam, omdat hij noesten arbeid, krachtinspanning en vermoeijenissen tart; de visscherij is, in dit opzigt, het

tegenbeeld der jagt. Kalmte, geduld en onderwerping zijn de kenmerken van den visscher. Zeg mij, is de visscher met den hengel in de hand, aan den oever van de beek gezeten, niet een vreedzaam, kalm en geduldig mensch? Ja, tallooze malen ligt hij den, door den stroom buiten zijn bereik afgevoerden, dobber vruchteloos op, en hervat hij den inleg. Geloof echter niet, dat in dien uiterlijk vreedzamen mensch kalmte van binnen heerscht. Het zij verre. De hartstogt schraagt zijn geduld, zijne uiterlijke kalmte. Treed nader, aanschouw die vurige, gretige blikken, die, als 't ware, den door den stroom bewogen dobber verslinden; de stuipachtige trekken, die zijn gelaat bewegen als de dobber hem vermaant, dat de argelooze visch het bedriegelijk aas inzwelgt. Ja, de hartstogt ziedt in den mensch; een hartstogt, die zoo streelend en daarom nooit verzadigd is.

Getuigt deze geringe schets van het materieel belang der visscherij, toont zij ook eenigermate haar moreel karakter, dan regtvaardigt zij ook voldoende de bescherming, die de wet aan dit bedrijf verleent, in strijd met hen, die der visscherij eene onbeperkte vrijheid wenschten te geven.

Overeenkomstig den aard van ons vaderland, de zeden en gewoonten van zijne inwoners, onderwerpt de wetgever den visscher, die een bestaan, eene broodwinning, eene speculatie in de visscherij vindt — even gelijk vele andere maatschappelijke bronnen van bestaan, van speculatie — aan eene geldelijke retributie,

omschrijft de vormen en de wijze, volgens welke dit bedrijf vermag uitgeoefend te worden, ten einde de bron zelve niet uitdrooge, en duizenden van hun bestaan beroofd worden.

Ik spreek niet van den visscher uit vermaak, omdat de geldelijke opoffering, die hem even als den jagtliefhebber treft, twee aanbevelenswaardige eigenschappen van eene geldelijke opoffering bezit, namelijk, de billijkheid vereenigd met de vrijwillige bijdrage van den belanghebbende.

Den onvermogende heeft de wetgever niet vergeten; ook deze kan in zekere mate putten uit die bron, die een goed, smakelijk, gezond voedsel oplevert. Allen, zonder onderscheid, heeft hij het vermaak van den hengel in de wateren van den staat, en overal met toestemming van den eigenaar toegestaan. De hengel is, in ons vaderland, als 't ware een volksvermaak, een onschuldig vermaak, waaraan tevens een klein voordeel is verbonden. Dit is eene ware, heilzame weldaad aan de arbeidende klasse geschonken. Maar welligt werpt mij de piëtist tegen, dat de arbeidende klasse den zondag aan het vermaak van den hengel wijdt. Daarin ligt juist de heilzame invloed van dit onschuldig bedrijf ingesloten. Het moge al de wensch van den vrome zijn, dat de arbeidende klasse des zondags bidt, wederom bidt en dien dag in geestelijke comtemplatie doorbrenge. IJdele wensch! Wanneer de mensch zes lange dagen, met zwaar werk, in het zweet des aanschijns verrigt, heeft doorgebragt, ziet

hij met blijdschap den zevenden te gemoet, omdat die dag aan de rust, aan het *dolce far niente*, aan de vreugde is gewijd. Het is niet anders.

Wanneer men nu overweegt, hoedanig die dag wordt doorgebragt in kroegen en bierhuizen, waar de werkman, in brasserij en dronkenschap gedompeld, den moreelen en physiken mensch doodelijk wondt, het geluk van zijn huisgezin ondermijnt, en daarentegen hem aanschouwt, die, door het vermaak aan het hengelen verbonden, aan den oever van den stroom gevoerd, op dien dag zijne vrije uren in eene onschuldige uitspanning slijt, zijne gezondheid behoudt, zelfs bevordert, de zuurverdiende penningen spaart, en zijn gezin eene goede, gezonde versnapering kan aanbieden; wie zal dan nog den heilzamen invloed van het hengelen miskennen? Hij slechts, die door blinden godsdienstijver gedreven, den godsdienstigen mensch naar zijne hersenschimmige beelden tracht te vormen. De wetgever heeft, gelijk ik meen kortelijk te hebben aangetoond, de bepaling der wet op dit stuk te regt naar den aard, de zeden en gewoonten van Nederland gesteld, en, gelijk wij zagen, der arbeidende klasse eene aanbevelenswaardige uitspanning geschonken.

Intusschen, gelijk elke beperking van dit bedrijf, overeenkomstig den aard en het doel der zaak vastgesteld, aanbevelenswaardig, noodzakelijk is, even verderfelijk en schadelijk is elke hinderpaal, die, zonder het bedrijf zelf te beschermen, met dien aard en dat doel strijdt. Alzoo beschouw ik de sluiting der

visscherij, zoo als zij gewoonlijk, in de verschillende provinciën, door de gedeputeerde staten wordt bepaald. Zij is even schadelijk als nutteloos, en beantwoordt derhalve de boven gestelde vraag in ontkennenden zin.

De gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant hebben op dezen regel eene uitmuntende uitzondering gemaakt, en daardoor die weldadige bron, zonder ze te schaden, overvloediger doen vloeijen; zij hebben, namelijk, in de twee laatste jaren tot geene sluiting der visscherij besloten.

Het onderzoek naar den grond van dit merkwaardig besluit, is, mijns inziens, belangrijk genoeg om eenige aandacht te verdienen, ook omdat het noodwendig een' blik op de zeden, gewoonten en vooral de voortteling van den visch vordert.

De visscherij werd, in de provincie Noord-Brabant, in vorige jaren gesloten van den 26 Maart tot in het begin van Mei. Van deze bepaling werden een aantal soorten van visscherijen uitgesloten, als: op zalm, elft, paling, bot, haring, spiering, prik, voorn, blij, houting, springers, meeuwen, winden, sneepen enz., terwijl in de binnenwateren, binnenrivieren en overstroomde landen werd toegelaten het visschen met den aalzak, aalgeweer en aalfuik, mits met palen in den grond vastgezet, mitsgaders met den aalkorf, de totebel of het kruisnet. Eindelijk strekte de sluiting zich niet tot de rivier en de Maas en de Schelde uit.

Al dadelijk zij in het voorbijgaan opgemerkt, dat

de sluiting zich niet uitstrekt tot de twee hoofdrivieren, hetgeen te meer bevreemding wekt, wanneer men bedenkt, dat de beoogde bescherming van de voortteling van den visch niet wordt toegepast op deze hoofdbronaderen van de visscherij. Zij voeden met hare vruchtbare wateren, bezwangerd met millioenen levens, de overige vischwateren. De sluiting, niet tot de hoofdrivieren uitgestrekt, is derhalve eene ongerijmdheid. Zij was in strijd met het belang der visscherijen in de binnenwateren, omdat, zoolang de sluiting op deze stand hield, de verschillende rivieren en sluizen, door welke de binnenwateren met de hoofdrivieren in verbinding staan, door de visschrijen op de rivieren afgesloten, verstoken waren van den visch, die hare wateren aanvoeren.

Maar zelfs deze schadelijke maatregel heeft de onmetelijke kracht der natuur, vooral in de voortteling van den visch zoo zigtbaar, niet kunnen ondermijnen.

De *niet-sluiting* zelve, wat tijdstip en tijdruimte aangaat, berust, naar ik meen, op twee voorname en degelijke gronden. De eerste reden, bij vele vischsoorten op te merken, is, het verschillend uiteenloopend tijdperk, waarop de visch voortteelt. Het is dus verre, dat deze sluiting de bescherming van de voortteling, het eenigste en hoogste doel, bevordert.

Behalve deze erkende waarheid, wijzigt, bevordert of vertraagt het weder op eene treffende wijze de voortteling.

Een zachte winter, of vroeg invallend zacht voor-

jaar, heeft meermalen bewezen, dat de voortteling van den visch geeindigd kan zijn op het oogenblik, dat de visscherij wordt gesloten, en omgekeerd, naauwlijks was begonnen, als zij weder werd geopend.

Het tijdstip en de tijdruimte, bij deze sluiting aangeduid, strookt dus niet met de voortteling, omdat deze grooter tijdruimte vervult. Ik ontken niet dat het uiterst moeijelijk is, tijdstip en tijdruimte juist aan te duiden en af te bakenen, dewijl, in alle geval, deze tijdruimte zoovele maanden zoude behooren te omvatten, dat daardoor eene onberekenbare schade aan het beroep van visschen zoude worden toegebragt, en derhalve ook geene aanbeveling verdient. De geschiedenis der wetgeving, op dit punt, bewijst voldoende, naar ik meen, dat men nimmer een' bepaalden regel omtrent het openen en sluiten van de visscherij schijnt te hebben kunnen vaststellen, zonder in de zwarigheid te vervallen, die ik zoo even aanstipte.

Bij het reglement op de visscherij, van 23 September 1808, was het vangen van snoek, baars, karper of brasem verboden, van af 1 April tot 15 Junij; terwijl op het visschen van vele andere vischssoorten geene verbodsbepaling voorkomt.

De wet van 11 Julij 1814 nam deze bepaling niet op, maar droeg de regeling van dit onderwerp op aan de zorg van den Opperhoutvester, in overleg met de Gedeputeerde Staten van elke provincie.

Teregt begreep de wetgever, dat dit onderwerp, even gelijk de jagt, geheel afhankelijk is van het weder, van den aard der localiteit, welke eenen zigtbaren invloed op de voortteling, ontwikkeling en den groei der dieren uitoefent.

De tegenwoordige wet heeft dit onderwerp aan het toezigt der Gedeputeerde Staten alléén onderworpen. Men volgde, onder het vigeur van de vorige en tegenwoordige wet, den regel in het bovenaangehaalde reglement gesteld wel niet op, maar de in de plaats gestelde was evenmin voldoende. Het komt mij voor, dat de in het reglement van 1808 vastgestelde regel op het sluiten der visscherij, hoewel te laat, wat het tijdstip aangaat, de tijdruimte tot 15 Junij gesteld, boven allen verkieslijk is. Beter echter geene, dan eene nuttelooze sluiting, of eene sluiting, die den visschers, door hare groote tijdruimte, verderfelijk zoude zijn.

De tweede reden, welke tegen de sluiting pleit, en die ik reeds ter loops heb aangestipt, is de kracht, de werking van de stroomende waters op de met deze verbonden binnenvisscherijen. Het water is het element, waarin de visch leeft; dáár, waar het water doordringt, vertoont zich ook de visch, of althans de kuit; met een woord, water zonder visch is naauwlijks denkbaar. Men putte vrij een vischwater uit, indien het mogelijk is, dat zich kan laven aan de wateren van den stroom, of zelfs slechts eenmaal 's jaars door zijne wateren overstroomd wordt;

neen, de vangst zal de verwachting niet beschamen.

Deze provincie levert daarvan het treffend voorbeeld op. De strenge winter van het jaar 1853-54, gepaard met eenen ongekenden lagen stand van het water, vernietigde in de omstreken van 's Hertogenbosch schier alle vischsoorten. Duizende en duizende ponden visch lag, ter prooi van de roofdieren, over het veld verspreid. De paling zelfs, met zoo sterke levenskracht bezield, ontkwam deze vernietiging niet. En toch, in weerwil van dezen ramp, in weerwil dat de visscherij niet gesloten werd, herstelde de in het voorjaar daaropgevolgde overstrooming de visscherij. Zij was niet ongunstig, en op dit oogenblik is het vischwater rijk aan visch.

Werpt men bovendien een' blik op de verbazende voortteling van den visch, dan is, mijns inziens, de uitputting van het vischwater eene ijdele vrees, zoolang althans de bepaling der wet omtrent de wijze van visschen werkt, en die vischtuigen aangewend worden, die, naar den aard der localiteiten, door de ondervinding als niet schadelijk zijn bevonden.

Het is bekend, dat de kuit van éénen visch de levenskiemen van honderdduizende visschen bevat. Het is evenzeer erkend, dat de kiem van dit leven, zelfs in uitgedroogde plassen, vennen, mits nu en dan door den regen of den daauw gedrenkt, zijne volle kracht behoudt; dat de kuit, door uitwaseming van het water op den drooge achter gelaten, door den wind op-

genomen en in water neergedaald, zich even goed ontwikkelt.

Het moet anders een raadsel blijven, op welke wijze een ven, een plas in de dorre heide, ver van water gelegen, en die des zomers uitdroogt, toch visch oplevert.

H. S.

Over de jagt met den vogel in Nederland.

Er bestaan slechts weinige geschiedkundige oirkonden betrekkelijk de valkerij in de Nederlanden. — Deze kunst is waarschijnlijk aldaar door de Franken ingevoerd; doch men kan met geene zekerheid aangeven, tot welke hoogte zij zich, in de middeneeuwen, had ontwikkeld.

Onder de hollandsche graven was het voornamelijk Floris V, welke deze oefening beminde; het is bekend, dat hij zich met den sperwer op de vuist naar eene valkenjagt, in de omstreken van Utrecht, begaf, toen hij, in 1296, door eenige oproerige edelen gevangen genomen en later vermoord werd. — In 1387 bedroeg de waarde van een' rooden valk, in Holland, vijf schellingen. — Men leest in Merula,

dat reeds in 1096 een bewaarder van het reigerbosch te Bindelmeerbroek aanwezig was. — Eene ordonnantie van Philips van Bourgondië, van 14 September 1450, verbiedt aan een ieder de jagt met den vogel in het haagsche bosch; deze ordonnantie werd door prins Maurits, den 7 April 1593, vernieuwd. — Een edict van Maximiliaan van Oostenrijk en Maria van Bourgondië, gedagteekend 9 Julij 1478, gelast, dat allen, die in Holland de valkerij willen uitoefenen, voorzien moeten zijn van een consent van den opperhoutvester. Genoemde vorstin overleed, in den bloei haar levens, ten gevolge van een' val van het paard bij gelegenheid eener vlugt op den reiger. — Eene ordonnantie van Karel V, van 22 September 1539, beveelt dat alle edele vogelen, tot de jagt geschikt, die in Holland gevangen worden, op het valkenhuis in den Haag moeten gebragt worden, om daaruit eene keuze te kunnen doen, en dat allen, die vogelen uit het Noorden aanvoeren, alvorens ze te verkoopen, dezelve aan de regentesse moeten aanbieden. — Philips II deed, den 7 Julij 1579, eene ordonantie van Karel V hernieuwen, waarbij de jagt met den vogel, in Holland, op eene boete van tien gulden verboden werd. — Merula heeft uit de verschillende placaten en ordonnantiën de lijst opgemaakt van de vogelen, die men destijds in Holland met den valk vloog, het waren: de trapgans, de fasant, de patrijs, de reiger, de roerdomp, de kwak, de kraan, de wilde zwaan, de lepelaar en de scholle-

vaar. — Wij zijn in de gelegenheid geweest eenige stukken, van het jaar 1586, betrekkelijk dit onderwerp te raadplegen. — Het eerste, door LEICESTER onderteekend, regelt den prijs, voor welken de onderscheidene jagtvogels, in Holland in- of doorgevoerd wordende, aan den valkenier van Z. E. zullen moeten worden afgestaan. — Het tweede, dezelfde onderteekening voerende, bepaalt den prijs van dergelijke vogelen, die in Holland gevangen worden. — Een derde bevat de instructie, gegeven aan zekeren PHILIP DIRCXZ, toen deze, voor de kamer van rekening, den eed als meestervalkenier had afgelegd in handen van den grootvalkenier JAN HEIJN. — Deze instructie behelst de volgende punten: 1°. dat de meestervalkenier zal gehouden zijn in Holland of elders, zoo veel mogelijk, valken te vangen; 2°. dat hij moet zorgen dat de edele vogelen, die in Holland gevangen worden, bij hem worden gebragt, ten einde aan Z. E. te worden aangeboden; 3°. dat hij hetzelfde zal hebben te doen omtrent de vogelen, die van elders worden ingevoerd, opdat Z. E. er hoogstens twee van elke cagie zal kunnen uitkiezen, tegen den bepaalden prijs; 4°. dat hij zijn uitsterste best zal moeten doen om alle soorten van jagt met den vogel te oefenen, en de edele kunst te onderhouden.

De prinsen van ORANJE, stadhouders van Holland en West-friesland, werden door de staten met de waardigheden van opperhoutvester, opperjagermeester, en opper- of grootvalkenier bekleed. — Zij benoem-

den, op hunne beurt, een' of somtijds meer luitenants om de werkzaamheden dezer waardigheden uitteoefenen. — Prins MAURITS b. v. benoemde tot opperhoutvester, opperjagermeester en oppervalkenier WILLEM VAN BLOYS gezegd TRESLONG; en deze functien werden onder de prinsen FREDERIK HENDRIK en WILLEM II vervuld door JAN VAN DEN KERHOVE, heer van Heenvliet. — De prijs voor de edele vogelen, als heergewaden der leenen, vastgesteld en betaald, was in 1631 als volgt: een rooden sperwer, een gulden; een paar smellekes, vijf stuivers; een rooden havik, drie gulden vijftien stuivers. — Uit verschillende brieven, in 1636 en 1637, aan den stadhouder door D. VAN HAERLEM, heer van Berkenrode, geschreven, blijkt dat destijds in den omtrek van dat kasteel een reigerbosch bestond, waarin meer dan duizend koppels reigers, kwakken en ander wild nestelden. — Deze edelman beklaagt zich over de verschillende misbruiken, die aldaar gepleegd werden, zoo in het schieten met roeren en voetbogen, als in het vliegen met den havik; want deze vogel, zegt hij, vangt in eenen dag meer reigers, dan twintig valken zouden kunnen doen. — Hij verzoekt Z. E. hem de noodige bescherming te verleenen, onder verbod aan een ieder van te jagen of te schieten op zijne gronden, noch in de bosschen en moerassen tusschen zijn kasteel en de stad Haarlem, Overveen, de Vogelezang, den Weligenberg en Heemstede, ten einde daardoor den ondergang dezer schoone jagt voortekomen, die sedert vier

eeuwen het genoegen der heeren van Berkenrode had uitgemaakt, en die de prinsen van Oranje dikwerf bezochten, om er de jagt met den vogel uitteoefenen. — Uit een stuk van dien tijd blijkt, dat prins Frederik Hendrik in dienst had twee valkeniers, Jan van der Brugge en Pieter Noorman, waarvan de eerste uitsluitend met het toezigt over de valken, de tweede met dat over de havikken was belast.

Sedert dien tijd zijn ons geene belangrijke bescheiden over de valkerij der prinsen van Oranje voorgekomen; doch het is genoegzaam bekend dat zij in stand bleef tot in 1795, het tijdstip der fransche invasie in Holland.

Alvorens tot de tegenwoordige eeuw over te gaan, willen wij eenige woorden zeggen over den invloed, dien de nederlandsche valkeniers in het algemeen op deze kunst hebben uitgeoefend; want Nederland heeft, sedert verscheidene eeuwen den naam, van de beste valkeniers op te leveren. — Reeds Guicciardini heeft hunnen lof vermeld; en d'Arcussia geeft zich vele moeite, om het overwigt der fransche valkeniers op de nederlansche te bewijzen, hetgeen ten minste getuigt, dat deze reeds met hunne fransche collega's konden wedijveren in eenen tijd, toen de valkerij in Frankrijk tot den hoogsten top was opgevoerd. — Bovendien pleit de daadzaak, dat vele vorsten en andere voorname personen, in de vorige eeuw, de nederlandsche valkeniers in hunne dienst namen, genoegzaam voor de uitmuntende kennis van hun vak,

welke thans nog algemeen erkend wordt. — Het schijnt, dat twee oorzaken hebben medegewerkt, om de kunst bij hen tot die hoogte te ontwikkelen; de eerste is in de aangeborene eigenschappen van den nederlander: de bedaardheid, het geduld, de volharding, het gezond verstand en de nijverheid te zoeken; de andere in de gesteldheid van den grond, die door zijne uitgestrekte heiden, meer dan andere landen, ruime gelegenheid tot de beoefening der hooge vlugt oplevert. — Eenige dorpen in Noord-Brabant, en voornamelijk Valkenswaard, waren sedert eeuwen de zetel der nederlandsche valkeniers. — De bisschop Ophovius, die in de eerste helft der XVII^de^ eeuw leefde, maakt melding van eenen valkenier, die Bergeyk bewoonde. — Oudenhoven, welke in denzelfden tijd schreef, zegt dat er vele valkeniers in het dorp Valkenswaard woonden, in welk dorp vele huizen door de valkeniers van destijds gebouwd zijn. — Er waren eertijds dertig meestervalkeniers in die plaats aanwezig, waarvan de jaarlijksche verteringen op honderd duizend gulden werden berekend. — Twee vreemde valkeniers, de een van den prins van Wallis, de ander van den keurvorst van Saksen, hadden zich in het naburig Waalre gevestigd, en verteerden aldaar tien duizend gulden in het jaar. — Op het einde der vorige eeuw waren er niet meer dan twaalf valkeniers te Valkenswaard aanwezig, waarvan het grootste gedeelte in dienst van vreemde vorsten was; zij keerden slechts in den herfst aldaar terug, om valken te van-

gen en af te rigten. — Toen de valkerij in haren hoogsten bloei stond, waren de heiden van Noord-Brabant met hutten bezaaid ter valkenvangst, en vele lieden, die zelven geene valkeniers waren, verlieten in het najaar hun gewoon bedrijf om valken te vangen, hetwelk hun eene ruime winst opleverde. — De gevangen vogels werden naar Valkenswaard gebragt, en aldaar bij opbod verkocht; zij werden soms met honderd tot honderd vijftig gulden het stuk betaald. — De nederlandsche valkeniers reisden dikwerf naar Friesland, Duitschland, Zweden en Noorwegen om valken te vangen. — Zij, die te Valkenswaard gevestigd bleven, bezaten meestal gronden, welke zij bebouwden, en hielden herbergen. — Deze nijvere lieden vormden een gilde, hetwelk nimmer naliet aan de doorreizende vorsten het schouwspel eener vlugt te geven. —

De geschiedenis der valkerij, sedert de groote omwenteling van het laatst der vorige eeuw, is zoo naauw met die der valkeniers van Valkenswaard verknocht, dat hunne lotgevallen als het ware die der valkerij zijn geworden. — In de volgende bladzijden, welke wij aan dat onderwerp wenschen te wijden, zullen wij tevens eenige inwoners van Engeland vermelden, die deze edele kunst destijds voor eenen volkomen ondergang hebben behoed.

Wij beginnen met F. van den Heuvel, den eenigen der oude school, die het heeft mogen beleven, dat de valkerij weder met den luister der vroegere dagen

herleefde en daaraan, tot in 1845, heeft deelgenomen. — Geboren te Valkenswaard in 1766, werd VAN DEN HEUVEL, nog zeer jong zijnde, in de leer gedaan bij F. DAEMS, neef van J. DAEMS, van wien wij later zullen spreken. — Reeds in 1780 trad hij als valkenier in dienst van den keurvorst van Hessen-Cassel, waarin hij vijf jaren bleef. — In 1785 werd hij ingelijfd in de koninklijke valkerij te Versailles, waar hij dienst deed onder den heer DE FORGES, jagtofficier van Lodewijk XVI. — De koninklijke valkerij in 1792 ontbonden zijnde, kreeg VAN DEN HEUVEL zijn ontslag, en keerde naar Valkenswaard terug, om kort daarna in dienst van den vorst van Anhalt-Bernburg te treden, waarin hij slechts twee jaren bleef. Hij reisde vervolgens naar Engeland, waar hij van 1794 tot 1799 in betrekking was bij den kolonel DAUNTON, van 1799 tot 1804 bij lord MIDDLETON, van 1804 tot 1820 bij sir ROBERT LACY en van 1820 tot 1828 bij den kolonel WILSON. — Te Valkenswaard terug gekeerd, leefde hij van een jaargeld, dat de erfgenamen van sir ROBERT LACY hem voor zijn leven hadden toegelegd, tot hij in 1840 zich op nieuw in dienst begaf bij de societeit voor de jagt met den vogel, op het Loo gevestigd.

Een andere valkenier JAN DAEMS, die niet ophield met de valkerij te beoefenen, toen deze op het vaste land van Europa in onbruik geraakte, en die, door het vormen van uitmuntende kweekelingen, het meest heeft bijgedragen om de kunst op het nageslacht over

te brengen, werd in 1744 te Valkenswaard geboren. — Geene betrekking meer op het vaste land kunnende vinden, vertrok hij, in 1792, naar Engeland om bij lord OXFORD en later bij den kolonel WILSON in dienst te treden. — Gedurende de zomermaanden bestuurde hij de jagten dezer heeren, doch in den herfst keerde hij geregeld naar Valkenswaard terug om valken te vangen, en die gedurende den winter af te rigten. — De vaart tusschen Engeland en Holland destijds verboden zijnde, zag hij zich gewoonlijk genoodzaakt de reis over Cuxhaven te nemen. — Met het voornemen deze reis voor de zesde maal te doen, begaf hij zich met zijne vogels, vergezeld van zijne knechts JAN LAMBERT DANKERS en JAN PEELS naar 's Gravenhage, om paspoorten te bekomen. — De toenmalige koning LODEWIJK, door zijnen secretaris van zijne tegenwoordigheid verwittigd, deed hem bij zich ontbieden, en haalde hem over om in Nederland te blijven, ten einde de valkerij op het Loo, die sedert het vertrek van WILLEM V. in 1745 vervallen was, weder in te rigten. — DAEMS nam het voorstel aan, behield tien valken, en zond PEELS met de overige naar Engeland. Door DANKERS vergezeld begaf hij zich dadelijk naar het Loo, waar LODEWIJK, die veel met deze oefening op had, de jagten met den vogel bijwoonde. — Het volgende jaar keerden DAEMS en DANKERS weder van Valkenswaard derwaarts terug, vergezeld van vier valkenierknechts, met zich voerende dertig vogels die, behalve eenige havikken, alle slecht-

valken waren. — Behalve op reigers, waarvan er dat jaar zestig gevangen werden, werd op patrijzen, kraaijen en eksters gevlogen. — Toen LODEWIJK in 1810 van de kroon afstand deed, en ons land bij Frankrijk was ingelijfd, deed NAPOLEON de valkeniers DAEMS en DANKERS met hunne knechten en vogels naar Versailles komen, ten einde aldaar de hof-valkerij, die in 1792 ontbonden was, weder in gang te brengen. — De keizerlijke valkerij evenwel bestond niet langer dan tot in 1813, toen zij werd afgeschaft. — Gedurende deze drie jaren woonde NAPOLEON slechts tweemaal te Versailles de jagten met den vogel bij. — Inderdaad waren deze jagten dan ook niet zeer luisterrijk, vermits men slechts de lage vlugt, namelijk die op patrijzen, kraaijen en eksters met slechtvalken en havikken uitoefende. — In 1813 verliet DAEMS met zijne makkers Frankrijk om naar Valkenswaard terug te keeren, waar hij in 1829, in vijf en tachtig jarigen ouderdom, overleed.

JAN PEELS, kweekeling van DAEMS, keerde, gelijk wij hier boven zagen, in 1808, alleen naar Engeland terug. — Hij trad in dienst van sir JOHN SEBRIGHT, bij wien hij tot in 1814 bleef, zich bezig houdende met het afrigten van nestvalken voor de vlugt van patrijzen, kraaijen en eksters. — De kolonel WILSON — later lord BARNES — bezat op zijne goederen onder Didlington, in het graafschap Norfolk, een reigerbosch, in welks omtrek men vroeger de vlugt op reigers had uitgeoefend; deze jagt wen-

schende te doen herleven, rigtte hij bij inschrijving een gezelschap op voor de vlugt op den reiger, uit twintig leden bestaande. — PEELS werd dadelijk door dit gezelschap in dienst genomen, en naar Valkenswaard gezonden, om er slechtvalken te vangen, en op deze vlugt af te rigten. — Na zich van deze taak te hebben gekweten, keerde hij met den valkenier DANKERS — waarvan wij reeds spraken — naar Engeland weder. — Sedert, tot in 1827, deed PEELS jaarlijks dezelfde reis, maar bleef vervolgens in Engeland, waar hij in 1838 stierf, terwijl DANKERS reeds in 1816 was overleden. — JAN PEELS liet twee zonen na, beide in Engeland geboren; de eene JOHN, was vroeger valkenier van den hertog van ST. ALBANS; thans is hij in dienst van den heer NEWCOME, en woont jaarlijks de groote jagten met den valk op het Loo bij; de tweede HENRI bevindt zich in Ierland bij den heer W. O' KEEFFE, op diens goederen bij Dublin, en rigt nestvalken af voor de vlugt op patrijzen, kraaijen en eksters. — Deze broeders PEELS zijn de eenig valkeniers, die thans in Groot-Brittannie aanwezig zijn.

JAN BOTS, kweekeling van DANKERS, bezocht in 1821 voor de eerstemaal Engeland, als valkenierknecht van T. VAN DEN HEUVEL en J. PEELS, die hij vervolgens steeds vergezelde op de reizen, welke zij jaarlijks naar Valkenswaard deden; sedert 1828 maakte hij deze reizen alleen, den zomer te Didlington doorbrengende om op reigers te vliegen. — Lord BARNES inmiddels in 1838 gestorven, en het engelsche gezelschap ont-

bonden zijnde, begaf hij zich naar Frankrijk in dienst van den baron d'OFFEMONT, om bij diens kasteel Offemont, in den omtrek van Compiègne, de vlugt op patrijzen en kraaijen uit te oefenen. — Destijds vergezelde hij gemelden baron op een uitstapje naar Parijs, waar, in den tuin der Tuilerien, proeven van het vliegen op duiven met valken genomen werden. — BOTS keerde vervolgens naar zijne geboorteplaats terug, en trad in 1839 in dienst der Societeit van het Loo, waarin hij tot 1852 bleef. — Zijn broeder ARNOLD vergezelde hem sedert 1829 op zijne jaarlijksche reizen naar Engeland; in 1838 bevond hij zich mede bij den baron d'OFFEMONT, trad in 1839 in dienst der gemelde societeit en stierf in 1851.

ADRIAAN MOLLEN, geboren te Valkenswaard, is een kweekeling van JAN BOTS, dien hij van 1833 tot 1836 behulpzaam was. — In 1837 trad hij in dienst van den prins VON TRAUTMANSDORFF, te Oberwaldersdorf, in de nabijheid van Weenen. — Hij verbleef aldaar tot in 1840, en rigtte, behalve de valken, die hij van herwaarts had medegebragt, jonge sakervalken, uit Hongarije af, voor de vlugt van patrijzen en kraaijen, alsmede van zoogenaamde groote plevieren (*Oedicnemus crepitans*). — In 1841 trad hij mede in dienst der societeit van het Loo, zijne plaats bij den prins VON TRAUTMANSDORFF afstaande aan eenen neef van de broeders PEELS, van Valkenswaard afkomstig.

De bestaande valkeniers en de kweekelingen, die zij in den laatsten tijd vormden, alle achtervolgens in

dienst dezer societeit getreden zijnde, willen wij den oorsprong dezer laatste kortelijk vermelden.

Het engelsch gezelschap — gelijk wij hier boven zagen — in 1838 ontbonden zijnde, begaven zich twee leden van hetzelve, WORTLIJ STUART en de baron d'OFFEMONT, naar Gelderland om de omstreken van het Loo te bezoeken, die hun, door den valkenier BOTS, als zeer geschikt voor de vlugt op den reiger waren afgeschetst. — Zeer te vreden over hunne bevinding vereenigden zich deze edellieden, in 1839, met den hertog van LEEDS en den heer NEWCOME, na vergunning van Z. M. den koning te hebben bekomen, om aldaar op reigers te doen vliegen. — Zij hadden in hunne dienst den valkenier J. BOTS met zijne twee valkenierknechten A. BOTS en J. VAN DEN BOOM; het getal der afgerigte valken bedroeg een en twintig, waarmede honderd veertig reigers werden gevangen. — Door deze gunstige uitkomst aangemoedigd, besloot de heer NEWCOME, om dadelijk na den afloop der jagten een' togt naar Noorwegen te ondernemen. — Hij scheepte zich, reeds in Augustus, vergezeld door den baron VAN TUIJLL VAN SEROOSKERKEN, aan boord van een klein vaartuig in, en in vijf dagen de reis naar Christiania hebbende afgelegd, begaven zich deze heeren onmiddelijk naar Dovrefield, waar zij, binnen drie weken, drie jonge geervalken vingen.

Verschillende aanzienlijke personen aan de jagt wenschende deel te nemen, ontstond, in 1849, eene societeit voor de jagt met den vogel, onder voorzitting

van den baron TINDALL. — Het getal der valkeniers werd met één vermeerderd, en T. VAN DEN HEUVEL, de Nestor der valkeniers, sloot zich mede aan om een werkelijk aandeel aan de oefeningen te nemen. — Dit jaar bedroeg het getal valken twee en twintig, dat der gevangen reigers honderd acht en dertig.

Z. K. H. prins ALEXANDER, tot voorzitter gekozen zijnde, werden de statuten der societeit, welke onder een dertigtal leden, ook H.H. K.K. H.H. den prins van ORANJE en de prinsen FREDERIK en HENDRIK telde, vastgesteld, en twee vlugten valken ingerigt, waarover het opzigt aan J. BOTS en A. MOLLEN werd toevertrouwd; na het jagtsaizoen werd BOTS, vergezeld door VAN DEN BOOM, naar Dovrefield gezonden, waar zij, in den tijd van vier weken, negen jonge geervalken vingen.

In 1842 bedroeg het getal afgerigte valken vier en veertig, dat der gevangen reigers was honderd acht en veertig.

In 1850 besloot Z. M. onze geëerbiedigde koning, op zijne kosten, A. MOLLEN met twee valkenierknechts te onderhouden; terwijl J. BOTS en zijne twee ondergeschikten op kosten der societeit bleven. — De valkerij, sedert 1850 in de nevengebouwen van het vorstelijk Loo overgebragt, bestond in 1853, uit den valkenier A. MOLLEN en de valkenierknechten J. VAN DEN BOOM, P. BEKKERS, P. MOLLEN en J. PEELS.

V. v. W.

De Amerikaansche Auëros.

(Vertaald).

De amerikaansche auëros, ook bison of bultos genaamd, is een der merkwaardigste dieren. Vroeger leefde hij onder de gematigde luchtstreek van Noord-America, op de onmetelijke graslanden van het dal der Missisipi, in tallooze kudden, van waar hij zich, bij de toenemende bevolking en ontginning dezer landstreek, westwaarts op den regter oever van die rivier, langs de takken van dezen reuzenstroom heeft terug getrokken. Hij kwam aldaar in zoo talrijke menigte voor, dat het getal niet eens bij gissing kon berekend worden, en men plágt te zeggen: »ik zag eene, twee »of drie mijlen bisons." De bekende reiziger Bonne-

VILLE komt met anderen daarin overeen, dat hij beweert kudden van ten minste 10,000 stuks dezer dieren gezien te hebben, en dat de gansche oppervlakte, zoo ver het oog reiken konde, door het aantal dezer dieren eene zwarte kleur droeg; »geene taal," zegt hij, »kan het denkbeeld van deze onafzienbare, levende »massa uitdrukken.." De stieren en koeijen weiden in afzonderlijke kudden.

Merkwaardig zijn de reistogten van deze dieren, die niet alleen in den winter van het noorden naar het zuiden trekken, maar aanhoudend in alle rigtingen, in ontelbare scharen, van de eene streek dezer onmetelijke wildernissen naar de andere, over vlakken, gebergten en rivieren ondernomen worden. Men wil dat zij, om over de breede Missouri te komen, verscheidene dagen noodig hebben; in het voorjaar, wanneer zij over het ijs willen trekken, breekt het dikwerf door de ontzettende zwaarte, en komen er vele om. Wanneer eene zoo kolossale massa eenmaal in haren reistogt is, gaat zij steeds trots alle verhinderingen regt door, dewijl de voorste door de volgende onophoudelijk worden opgedrongen. Onder zoodanige omstandigheden breken zij door eene legerplaats van reizigers heen, en vertreden alles, wat zich niet kan redden. Eenmaal hadden BONNEVILLE en zijne medgezellen hunne legerplaats aan den oever eener rivier, bij een der gewone overgangspunten dezer dieren, nedergeslagen, en rustten even van eenen vermoeijenden togt uit, toen zij door het snuiven, brullen en plassen van

dieren in den stroom, in hunne rust gestoord werden, en nog tijdig bemerkten, dat dit door eene kudde bisons veroorzaakt werd, die bezig waren de rivier over te trekken, en regtstreeks op hunne legerplaats aanzwommen. Zij scheepten zich in op de boot, en sloegen hun leger elders op, toen juist de voorsten den oever bereikt hadden. Dit schouwspel van eene bijna ontelbare massa, die bij het maanlicht de rivier overstak, en aan den oever opsteeg, moet, naar de beschrijving van Bonneville, een allermerkwaardigst verschijnsel opgeleverd hebben.

De bison is een der grootste dieren dezer landstreek; hij bereikt eene hoogte van vijf, op eene lengte van acht voeten, en weegt somwijlen twee duizend ponden. De kleur van den kop is zwart, voor het overige donkerbruin. Het voorhoofd, de hals en de borst zijn met lang, wollig, zacht kroeshair bedekt, hetwelk op het hoofd eene soort van krans vormt; onder de keel hangt een lange baard, en op de schoft bevindt zich een uitwas of bult; de hoornen zijn zwart en rond, de beenen dik en kort, de staart kaal en sterk. Niettegenstaande zijne schijnbare plompheid, loopt de bison met buitengewone snelheid; hij dwaalt aanhoudend rond, deels om zijn voedsel te zoeken, deels om de vervolging der jagers te ontgaan. Gelijk hierboven gezegd is, leven de stieren en koeijen, gedurende het grootste deel van het jaar, in afzonderlijke kudden, ofschoon bij die der laatsten steeds eenige oude stieren, als geleiders der kudde, blijven. Gedurende den

bronsttijd kampen de stieren onderling met groote woede, en in dien tijd zijn zij den menschen hoogst gevaarlijk, vermits zij door hun' scherpen reuk hunnen vijand op grooten afstand ontwaren. Wanneer zij alleen zijn ontwijken zij den mensch, doch in kudden vereenigd trotseren zij blindelings elk gevaar. Door de Indianen worden zij met pijlen gedood; deze maken te paard jagt op hen; zij rennen eensklaps onversaagd onder de bisons, waardoor deze meestal, verschrikt en in snellen loop, de vlugt nemen. De jager vervolgt dan een dergenen, welke hem het vetste schijnen, en zoekt hem door een pijlschot achter het schouderblad te dooden. Zonder zich op het oogenblik verder om het verwonde stuk te bekommeren, jaagt hij dadelijk een ander na, en doodt op deze wijze, eer het paard afgemat is, tien tot twaalf bisons. De paarden zijn op deze jagt even goed afgerigt als de jagers, dewijl zij de hun toegedachte stooten met groote vaardigheid weten te ontwijken.

Het vleesch der bisons is malsch en smakelijk, inzonderheid worden de tong en de bult voor lekkernijen gehouden; van de talk en de huid wordt hetzelfde gebruik gemaakt als van die van ons rundvee. De hairen der bisons zijn zeer fijn, en van de ongeschoren huiden worden voortreffelijke winterdekken bereid; het wollig gedeelte van het hair levert kousen en andere kleedingstukken, maar het kost veel arbeid, dat gedeelte van het hair af te zonderen.

Wij willen hier plaats geven aan eene zoo merk-

waardige als gevaarvolle ontmoeting van een reisgezelschap met eene kudde bisons. — Dit gezelschap bestond uit eenen welgezeten planter, van europesche ouders afkomstig, welke reeds dikwerf jagttogten in de grasvlakten ondernomen had, twee engelsche officieren en een' europeeschen geneesheer; de vijfde persoon was een zwarte bediende, aan wien de zorg over eenen welbepakten ezel en een paar voortreffelijke honden was toevertrouwd. Omstreeks vijf uren, in den namiddag, hadden zich de reizigers aan den zoom van een klein bosch, dat uit katoenstruiken en wilde druiven bestond gelegerd, en daar dit bosch op eene hoogte gelegen was, konde men van daar de uitgestrekte, eenzame gras-streken op verren afstand overzien.

Terwijl de europeanen zich aan de rust overgaven, die zij na eenen vermoeijenden togt ruimschoots behoefden, bleef de planter op de beenen, en staarde met geopende oogen, luisterende op de onmetelijke vlakte. Eensklaps wendde hij zich tot zijne makkers: »er is »een vreemde reuk en een verward gedruisch in de »lucht," zeide hij, »doch mijne zintuigen zijn niet »scherp genoeg, om er de oorzaak van te kunnen »ontdekken."

»Er is niets te zien," antwoordde kapitein Graham, die opgestaan en den planter genaderd was, »er is »niets te zien; mijne ooren en oogen zijn goed en ik »kan u verzekeren, dat ik evenmin iets hoor als zie."

»Uwe oogen zijn goed," hernam de planter lagchend, »om in eene schitterende balzaal de reijen

»der schoone dames te monsteren, en de schoonste uit »te kiezen; uwe ooren zijn niet doof voor de wellui»dende symphoniën, die de toonkunstenaars uitvoeren; »gij kunt in de verte eenen kerktoren zien, en het »geluid zijner klok hooren. Maar, mijn waarde kapi»tein, gij moet eerst eenige jaren in deze wildernis»sen doorgebragt hebben, om uw gezigt en uw gehoor »behoorlijk te oefenen. — Zie eens regt voor u uit, »daar is een teeken, dat den jager nimmer bedriegt. Met deze woorden wees hij op eenen troep gieren, die in de verte op hen aan kwamen vliegen. — Aanvankelijk kon de kapitein deze kleine stippen, die tegen de donkere lucht zigtbaar werden, niet onderscheiden, doch langzamerhand werden hunne zwevende gestalten duidelijker.

»Welnu, kapitein, daar zijn de gieren, en wanneer »gij scherp toeziet en luistert, zal zich hunne verschij»ning spoedig ontraadselen; zie daar komen de buf»fels reeds aanzetten, eene schoone, groote kud»de!" — Allen sprongen op om dit voor hen vreemd verschijnsel te zien. Een digte zwerm gieren zweefde in de lucht, en de stilte der eenzame wildernis werd door een tooneel vol leven en beweging vervangen.

Aan den gezigteinder begonnen zich eenige bisons te vertoonen, welke spoedig door onafzienbare massa's, welke in de vlakte voorwaarts drongen, gevolgd werden, tot eindelijk de groene kleur van den bodem geheel en al door de donkerbruine der bisons overdekt werd, welke in digtgedrongen, tallooze scharen aan-

rukten. Stofwolken stegen hier en daar van den bodem op, waar eenige der wildste stieren hem met hunne hoornen doorwoelden, en onder dartelende sprongen een dof gebrul aanhieven, waarvan het geluid van tijd tot tijd door den wind werd overgebragt, en zich met dreunend getrappel vermengde.

Een lang, ernstig zwijgen heerschte onder de reiszigers, die in stille bewondering op dit grootsche schouwspel staarden. Eindelijk brak de planter, die reeds aan dergelijke tooneelen gewoon, minder verbazing dan de overigen gevoelde, het stilzwijgen.

»Daar trekken meer dan tienduizend buffels," riep hij in vervoering uit, »in eene kudde, zonder drij»vers, zonder anderen meester dan hunnen Schepper, »die hun deze onafzienbare vlakten tot weide gaf. »Hier moge de mensch zijne nietigheid leeren inzien. — »Kan de magtigste vorst in zijne uitgestrekte staten »een edeler rund voor zijnen disch vinden, dan hier »door de wilde natuur den geringsten indiaan wordt »aangeboden; kan hij ooit zijnen maaltijd met dat »genoegen genieten, als hij, die hier zijn deel door »gezonden arbeid gekruid, en naar de wetten der na»tuur weet te verwerven, van hetgeen de Schepper »hem hier ruimschoots aanbiedt? — Doch de buffels »rigten hunne togt herwaarts en het is zaak ons in »tijds op het bezoek voor te bereiden. Wanneer wij »ons allen verbergen, breekt de kudde onmisbaar door »het bosch, en vertreedt ons als wormen; wij willen »dus staan gelijk het mannen en jagers betaamt."

Hierop trad de planter eenige schreden voorwaarts, wees de beide officieren ter wederzijde achter zich hunne posten aan, en in dezen driehoek deed hij den zwarte met de honden, den geleerde en den ezel zich in veiligheid stellen. Uithoofde der onzekere rigting, welke een honderdtal buffels, die vooruit waren, namen, bleef het eenigen tijd twijfelachtig, welken weg de kudde kiezen zoude; doch een vreeselijk gebrul, dat in de achterhoede opsteeg, deed de voorsten eenen snelleren loop aannemen en, in de rigting van het meermaal genoemde bosch, voorwaarts dringen.

Nu nam werkelijk het gevaar eene wending, die den standvastigsten moed had kunnen doen zwichten. De aanrukkende massa was digt genaderd, en in eenen halven cirkel tegen de reizigers indringende, stortten de voorsten met gevelde horens en fonkelende oogen op het bosch aan, waarvoor zij post gevat hadden. Indien de aanvoerders der kudde, door duizenden opgestuwd en gevolgd, niet van rigting veranderden, was het met hen gedaan. Allen gevoelden het gewigt van het oogenblik, een ieder naar gelang van zijnen gemoedsaard. De zwarte stond met knikkende knieën, de natuurvorscher was bijna wezenloos van angst; hij begon zich, in de verwarring van zijnen geest, te verbeelden, dat de gansche schepping wraak kwam nemen van de verwoestingen, die hij onder hare levende voortbrengselen had aangerigt. Wat in den boezem der beide engelschen omging,

wie zal het weten? Zij waren krijgslieden, doch kapitein Graham was bleeker dan gewoonlijk, en het aangezigt van majoor Cambell was met eenen purpurgloed overtogen.

Terwijl het verhaal verre te kort schiet bij de snelheid, waarmede zich alles toedroeg, had de planter, op zijne bus geleund, bedaard de bewegingen der buffels gadegeslagen. Nu scheen hem het oogenblik gekomen om iets beslissends te wagen; hij rigtte zijn geweer op den voorsten buffel, en gaf vuur. Het dier ontving den kogel in het voorhoofd, en zonk op de knieën neder, schudde den kop, en het schot scheen zijne woede te vermeerderen. Er viel niet te dralen; hij wierp de bus neder, strekte de armen uit en trad onverschrokken de aandringende massa te gemoet.

Het gebeurt meestal dat, moed en beradenheid aan de menschelijke gedaante eenen invloed geven, die aan de dieren eerbied inboezemt. De geleiders der kudde weken terug; voor een oogenblik had er zelfs een stilstand in hunnen voortgang plaats; toen klonk een dof gebrul uit de achterhoede, en alles zette zich weder in beweging. De voorste gelederen begonnen zich te verdeelen, terwijl de onbewegelijke houding des planters en der beide engelschen hen in twee levende stroomen splitste. Gedurende eenige oogenblikken strekte de indruk, dien de voorste buffels ontvangen hadden, het in eene spits gevormde gezelschap ter beschutting; spoedig echter werd de ruimte, die

vóór den planter overbleef, kleiner, en het oprijzende stof benevelde zijne gestalte voor de oogen der dieren; steeds werd het gevaar grooter.

Alle inspanning om tegen den levenden stroom stand te houden, ware waarschijnlijk vruchteloos geworden, indien niet in dit oogenblik de ezel een vervaarlijk angstgeschreeuw had aangeheven. De woedende buffels verschrokken van dit vreemd en onbekend geluid; van nu af aan zag men de kudde zich in twee geregelde deelen scheiden, die regts en links van de reizigers hunnen weg vervolgden. Toen de planter dit bemerkte, laadde hij bedaard zijne bus en zijne gewone luim keerde terug. Ook de overigen kwamen van hunnen schrik terug. Slechts de natuurvorscher bleef nog lang onder den indruk van het gebeurde, tot hij eindelijk zijn gemoed door den uitroep: »*Boves americani horridi!*" lucht gaf. Nimmer heeft hij weder rundvleesch gegeten, en keerde zelfs den heerlijksten *rostbeaf* den rug toe, zoo dikwerf hem dit geregt werd opgedischt. De planter, intusschen, was reeds bezig de beste stukken uit den geschoten buffel te snijden, en spoedig steeg de geur van eenen heerlijken ossenbout uit den dampenden veldketel op.

JAGT OP EEN KARPER

MET EEN'

NEWFOUNDLANDER.

(Vertaald.)

Doctor W. te M., die, als ieder echt hengelaar, gaarne het natuurgenot met het hengelen verbond, en, om die reden, dat genoegen liefst alleen, hoogstens in gezelschap van een', met hem eenstemmig denkenden vriend smaakte, had zich, den 3^{den} Junij 1853, in zijne, bij K. gepachte jagt- en visscherij, in eene uitgestrekte, vischrijke kolk, twee verborgene, met riet bezoomde vischplekken uitgekozen, om zich dáár, volgens zijn zeggen, met zijne oude jongens,

de karpers en snoeken, een duchtig hengelvermaak te verschaffen.

Solutus omni foenore, procul negotiis et urbis strepitu ac pulvere (onbekommerd over zijne inkomsten, en verwijderd van alle bezigheden en het gedruisch der stad) zat hij dáár; terwijl in den nevens hem hangenden vischzak, onder eenige baarzen en vorens, zich een armlange snoek ergerde, en zich een vierponds karper schaamde over de begane snoeperij.

Tot het welgelukt en voortdurend vergenoegen werkte een rijk bezet orchest mede, door het uitvoeren eener natuur-symphonie. Op een' hoogen boomkruin speelden spreeuwen, *con sordino,* de eerste viool; op de spiegelvlakte des waters de gekuifde duiker met zijn: »hor-rr-", in het digte riet de roerdompen, met hun »roem-roem-rmp", den contrabas. Het roodborstje, de leeuwrik, de zwartkop en de koekoek hadden de blaasinstrumenten gekozen. In het riet zong de karrekiet zijn onophoudelijk: »karl, karl, »karl, dik, dik, dik, esch, esch, esch". Kikvorschen kwaakten, meerkoeten piepten, kieviten en tureluurs floten, terwijl de fluitende wulp zich, als ongeroepen criticus, deed hooren. In de verte kondigden de huiswaarts keerende kudden hunne komst aan, door aanhoudend blaten, en de avondklokken luidden ter rust; waarbij de dondergod, voorbijtrekkend, zijne pauken en trompetten deed gelden.

Maar weldra verhief zich ook in 's doctors stil genietend gemoed eene stormachtige onwêersbui, toen

de luitenant E., zijn aanstaande schoonzoon, en deze niet alleen, maar bovendien de referendaris v. T., in sierlijk hengelaars gewaad, en door een' grooten zonnehoed beschut, gewapend met kunstmatige hengelstokken en om de schouders hangende hengeltasch, alsmede de nette assessor Sch., vergezeld van hunne honden, plotseling achter hem stonden.

Met den uitroep: »Hoera, doctor! wij zullen u helpen!" schenen zij met vertrouwen een vriendelijk gezigt en willige ontvangst te verwachten. In des dikken doktors aangezigt echter flikkerden duizende bliksemstralen. Met krachtige woorden en vloeken, weerde hij, eerst en vooral, de om hem henen verkwikking zoekende honden af, waarvan één de flesch met wit bier omwierp, terwijl een ander, huilend voortliep met een' op den grond liggenden vischhaak, waarin hij met één zijner pooten was geraakt. Naauwelijks was den docter er toe gekomen, om — met een *aequam servare mentem* (storeloos geduldige ziel) en onder de bemerking: »dat zulke hengelvermaken geene kermispretjes waren, en men niet zoo nabij moest komen, hetgeen hem aangenamer zou zijn bij het omberspel dan hier", — den zondagshengelaars de tweede vischplaats prijs te geven, of door de heeren en honden, onder welke laatste de alles nasnuffelende en alles aanblaffende *Joly* van den referendaris zich bijzonder onscheidde, werd weldra zóó veel gerucht gemaakt, en met de hengelroeden zóó langs het water heen en weder

getelegrafeerd, dat, na het aanbijten van eenige gulzige, vingerlange baarzen, de dobbers roerloos op het water bleven staan, om het aftrekken der visschen aan te duiden.

De arme doctor had echter nog geene rust; want plotseling verscheen achter hem — den grond zoodanig door zijn gestamp doende dreunen, dat de visschen het water uitsprongen — de diklijvige groote schimmel van den referendaris v. T., terwijl de lastige *Joly*, achter een zwaarlijvig moerhaas, aanslaande, voorbij stoof. Nu liep eindelijk de gal over. Geen acht meer slaande op de nieuw aangekomen gasten, wierp de doctor de hengelroeden weg, en vervolgde de jagt, om, zoo mogelijk, het moerhaas met haar ongeboren kroost te redden, en zijner gramschap jegens *Joly* den ruimen teugel te vieren.

Naauwelijks zagen de zondags-hengelaars des doctors plaats ledig, of, meenende dat het dáár beter zou gaan, namen zij die gezamenlijk in, zich zonder omwegen over zijn ongastvrij onthaal en »vriendelijken" luim uitlatende. — v. T. alleen beweerde, om de eer van zijn hengelaarsgewaad *à la Ehrenkreutz* en zijner uitrusting te redden, geen oogenblik te moeten verliezen, en zette zich dus hengelend neder. Maar de naast hem staande flesch wit bier lachtte hem inmiddels toe. Terwijl hij deze aan den mond zette en in de hoogte hief, bemerkte hij niet, dat een visch met een' der hengels voortging, en de

hengelroê, hoewel niet meer bereikbaar, al verder en verder van den oever werd voortgesleept. Hierop ontstond er onder de heeren hengelaars een luid »hallo" geroep. Eindelijk riep de slimme assessor Sch. »Hoho, T. hits *Neptunus* aan, geef acht, hij »krijgt hem!" En, nu verwezen eenige steenworpen den Newfouwlandschen hond spoedig naar het midden van de kolk, terwijl de hengelroede al verder en verder dreef. *Neptunus* greep dáár het nabij hem drijvende einde, maar werd in het vooruitzigt op een gemakkelijk apporteren te leur gesteld. Er ontstond nu een' eigenaardigen kamp tusschen hem en eenen, met den staart het water onophoudelijk geeselenden, vier pond zwaren karper, waarbij de heeren met: »bravo, bravo," en juichend geroep, en de honden aan den oever niet minder door blaffen, het schouwspel aanvuurden. Na eenig heen en weder sleuren moest de karper het eindelijk opgeven, en men ontnam *Neptunus* den hengelstok, — snoer en haak hielden het gelukkig uit — en de karper werd opgehaald. De schimmel steigerde schroomvallig, *Rollo* en *Laforce* vielen elkander blaffend aan; de heeren hengelaars gilden luide van vreugde, en merkten niet, met hoeveel verachting de karper hen aanstaarde, en welligt bij zich zelven dacht: »de fortuin »is den dappere niet altijd gunstig!"

ALLERLEI.

IETS UIT DE OUDE DOOS.

Het onderstaande stuk, naar het oorspronkelijke letterlijk afgeschreven, zal welligt den lezers van dit tijdschrift niet onwelkom zijn; men kan er uit opmaken, dat het destijds gebruikelijk was, op den wagen, waarop een geschoten stuk grof wild werd vervoerd, eene vlag te plaatsen.

Heer JOHAN VAN DEN KERCKHOVEN, geseght POLYANDER, heere van Heenvlyet, houtfester van Hollant en Westfriesland, CLAES GERRITZ. Wiltschut, Ghy en

sult nyet naerlaeten ofte schyeten metten aldereersten, naer 't ontfanghen, ende Insichte van desen, een goet stuck groff Wilts, wesende een ghelt stuck wel in sijn venesoen, laetende tselve Wilth geheel in sijn Dosch, nyet anders ontweyt, dan alleene van t 'Ingewant, ende wilt naer desen altoos verschoonen de oude gecroonde harten, ende laet tselve Wilth, mette waeghen, ende vlagghe, gelijck dat gewoon es, voeren tot mynen huyse in 't uitgaen van 't Bosch, alwaer geseyt sal worden, ende gewesen, daer tselve Wilth wesen moet, ens en blyft hyer van nyet in gebreecken.

Gedaen In den haeghe desen *xxiij*en. Decemb. *xvj*c. Vyff ende dertich.

J. v. Kerckhoven geseght Polyander.

Het adres luidt:

Eersame, Vrome, seer discrete, Claes Gerritz. Wiltschut van de Graeffelickheyt van Hollant tot Velsen.

Cito. Cito. Loon drye stuvers.

* *
*

Ongeloofelijke kwartelvangst.

De graaf G. verhaalde na zijne terugkomst uit Rome, dat de jagers van zekeren persoon in éénen dag,

in den omtrek dier stad, tien duizend — zegge: 10,000 — kwartels met netten hadden gevangen. Hoezeer de graaf als een geloofwaardig man bekend stond, werden tegen de waarschijnlijkheid van het feit eenige bezwaren ingebragt; hieruit sproot eene weddingschap voort, ten gevolge waarvan de graaf aannam de juiste toedragt der zaak, bij zijne eerstvolgende reis naar Italië, door geloofwaardige bescheiden te staven.

Kort na zijne wederkomst legde deze den ongeloovigen het volgende, woordelijk vertaald getuigschrift over, welks echtheid door niemand betwijfeld werd.

Door mij ondergeteekende handelaar in wild, wordt bij deze verklaard: dat in Mei 1829 *door mijne, nog in leven zijnde jagers, op éénen voormiddag, aan de kusten van Campo Selva en Tor San Lorenzo, over de* 10,000 *stuks kwartels met netten gevangen zijn, en dat, wanneer de jagers niet te vermoeid geweest waren, zij er nog eenige duizenden meer zouden hebben gevangen.*

Al het bovengemelde is voor mijne rekening geschied, als behoorende tot mijnen handel in wild.

In oirkonde. — Rome, den 19 *Maart* 1841.

(get.) Michele Jacovacci.

Dit stuk was vergezeld van eene notariële acte *in forma*, gepasseerd voor Benedetto Pomponi en getuigen, waarbij gemelde wildhandelaar het bovenstaande getuigschrift verklaarde door hem eigenhandig geschreven, en overeenkomstig met de waarheid te zijn.

Vreemd voorval.

In October van het loopende jaar, joeg ik met mijnen jager en mijnen zoon in de duinen. Wij deden een haas op, dat, zonder dat er op geschoten was of het door eenen hond werd vervolgd, het duin verliet, en dwars over het strand regt op de zee inliep. Het haas begaf zich zoo ver in zee, dat het door den golfslag der branding werd teruggedreven; toen eerst zagen wij het regts- om- keert maken en naar het duin terug loopen.

V. v. W.

Snedig antwoord.

Een aarstliefhebber der jagt, in wiens huis velerlei jagttuig prijkte, en die daarbij van allerlei soort van horens ruim voorzien was, had het zwak zich steeds met erfenissen te vleijen, die hem nimmer te beurt vielen.

Toen hem weder een aanzienlijk erfdeel, waarop hij stellig gerekend had, ontgaan was, riep hij in woede uit: »ik geloof dat wanneer alle de duivels in de hel »stierven, mij geen enkelen horen ten deel zoude val- »len!" — »Het is toch een waar spreekwoord,"

merkte zijne vrouw op, »dat hoe meer men van iets »heeft, hoe meer men er van verlangt; mij dunkt »gij kunt te vreden zijn, met hetgene gij hebt."

* * *

EEN GELUKKIG TOEVAL.

Ieder jager weet hoe zelden het gelukt eenen roofvogel te schieten; hoe wij meestal door hunne waakzaamheid worden te leur gesteld! — Op den 26sten dezer maand, op den top eener hooge duin komende, vlogen beneden mij twee groote buizerden — *Buteo lagopus* — op, die bezig waren een gevangen konijn af te kluiven; door deze gelukkige omstandigheid werd ik in de gelegenheid gesteld, er met elken loop één neder te schieten.

November 1855.

V. v. W.

FINIS CORONAT OPUS.

In den namiddag van den 9den Februarij 1855, verliet zekere Sijmen den Turk, wonende onder Noordwijk, die als een aartsstrooper te boek stond, en

herhaaldelijk wegens jagtovertredingen gestraft was, zijn huis om konijnen te gaan delven. — Toen hij des avonds en den volgenden dag niet terug gekeerd was, rees het vermoeden, dat hem een of ander ongeluk was overkomen; zoodat op den 11den eenige stroopers te veld trokken, om hunnen makker op te zoeken. — Na vele vergeefsche pogingen bij een versch omgedolven en ingestort konijnenhol komende, vonden zij den beruchten Sijmen onder het zand, waarin hij letterlijk levend begraven en gestikt was.

***

BOEKBESCHOUWING.

De redactie heeft zich, uit den aard der zaak, tot taak gesteld om elk geschrift, dat in Nederland over Jagt en Visscherij wordt uitgegeven, aantekondigen, en elke gelegenheid daartoe was haar welkom. — Nu, evenwel, brengt haar deze taak in verlegenheid; men heeft, namelijk, in de Volksbibliotheek, uitkomende bij Weijtingh & van der Haart te Amsterdam, onder No. 82, een stukje »Jagt en Visscherij" getiteld, uitgegeven, dat zóó naar is, dat wij, bij de aankondiging, iederen kenner of beoefenaar dezer vakken moeten afraden het werkje te koopen, ten ware hij zich, voor

zijne 25 cents, met allerlei dwaasheden, die er ruimschoots in te lezen staan, wilde verlustigen.

Wij willen slechts eenige regelen, uit de zinsnede, waarmede het geschrijf aanvangt, aanhalen: »het schijnt »dat men in deze uitspanning" — Jagt en Visscherij — »het toppunt van genoegen niet bereikt, als men »anderen geen kwaad of schade toebrengt." — Wij zien daaruit ten duidelijkste, dat de schrijver geene andere jagers en visschers kent dan die halfslag-soort, die deze — door ons allen hooggeschatte — oefeningen ten dekmantel van woeste uitspattingen bezigen, en dikwerf, onder voorwendsel van jagen of visschen, de tamme eenden of duiven van anderen schieten, en de fuiken van den nijveren visscher ligten.

In dit Tijdschrift verdient het stukje geene andere vermelding.

RED.

